

Martin i Elke Kamphuis
DUHOVNE SILE NOVOG DOBA

Martin i Elke Kamphuis
DUHOVNE SILE NOVOG DOBA
O Božjoj stvarnosti i opasnosti kozmičkih sila

Spirituelle Kräfte des Neuen Zeitalters
Von der Wirklichkeit Gottes und der Gefahr kosmischer Kräfte
by Martin and Elke Kamphuis
Copyright © 2010 by Leuchtturm-Verlag (Martin Kamphuis) and Brunnen
Verlag Basel
Originally Published by Leuchtturm-Verlag (Martin Kamphuis) and
Brunnen Verlag Basel

Copyright za hrvatsko izdanje: © 2014 Euroliber d.o.o., Trg M. Pavlinovića
1, 21000 Split, Republika Hrvatska

Sva prava pridržana. Nijedan se dio ove knjige ne smije umnožavati, re-
producirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronički, mehanički itd.)
bez prethodnoga pisanog dopuštenja hrvatskoga nakladnika.

Navodi biblijskih tekstova, ako nije drugačije navedeno, preuzeti su iz
Biblije u izdanju Kršćanske sadašnjosti, prijevod dr. Ljudevita Rupčića,
Silvija Grubišića i Filiberta Gassa, izdanje 1994.

CIP ZAPIS
ISBN

Urednik: Uwe Müller
Prijevod: Tomislav Kojundžić
Lektura: Anton Žagar
Dizajn naslovnice:
Prijelom teksta:
Tisak:
Tiskano:

Martin i Elke Kamphuis

DUHOVNE SILE NOVOG DOBA

O Božjoj stvarnosti i opasnosti kozmičkih sila

EURO LIBER

Autori

Martin Kamphuis, rođeni Nizozemac, diplomirani je psiholog i teolog. Radio je kao psihoterapeut u Amsterdamu, a neko vrijeme kao angažirani budist živio je u Indiji i Nepal.

Elke Kamphuis je diplomirana socijalna pedagoginja s dodatnom terapeutskom naobrazbom. Bila je uvjerena ezoteričarka.

Na zajedničkom putu oko svijeta 1990. godine njihov je život doživio odlučujući obrat: susreli su živog Boga, i to u situaciji u kojoj to nikada ne bi očekivali.

Potom su završili biblijsku školu i radili u kršćanskoj zajednici.

Nakon teološkog obrazovanja (stjecanja titule *Master of Arts*), Martin Kamphuis bio je pastor jedne slobodne zajednice u Njemačkoj. Danas vodi nadkonfesionalnu udrugu *Gateway* koja nudi informiranje i obuku o duhovnim temama. U okviru svog rada on i supruga Elke kompetentno informiraju o ezoteriji, budizmu i kršćanstvu. Drže predavanja, održavaju seminare, pišu knjige i pomažu ljudima u potrazi za Bogom.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	7
1.1 Razgovor preko ograde	7
1.2 Osobna iskustva s nepoznatom dimenzijom.....	8
1.3 Otrježenje.....	10
2. DJELOTVORNA SNAGA ILI ENERGIJA	14
2.1 Različita značenja riječi sila.....	14
2.2. Fizička energija	17
2.3 Životna energija ili životna sila	18
2.4 “Sila” s biblijskog stajališta	22
3. SVIJET KOZMOSA.....	24
3.1 Kozmos kao magični svemir u astrologiji.....	25
3.2 Kozmos kao duhovni svijet u ezoteriji.....	27
3.3 Kozmos kao mjesto andeoskih bića	28
3.4 Kozmos kao pali svijet u Bibliji	30
3.5 Nebo kao suprotnost kozmosu	32
4. OSVIT NOVOG DOBA: <i>NEW AGE</i>	34
4.1 Elke: Kako je počelo kod mene.....	34
4.2 Pozadina pokreta <i>New Age</i>	35
4.3 Elke: Dio zavjere?.....	38
4.4 Izvor novih ideja prema Ferguson.....	39
5. NOVO DOBA DANAS?!.....	41
5.1 Razvoj ljudskog potencijala	42
5.2 Humanistička psihologija.....	47
5.3 Zanimanje za duhovnost (mistika).....	53
5.4 Zanimanje za okultne i paranormalne pojave	60
5.5 Holističko zdravlje.....	63
5.6 Što kaže Biblija?.....	66

6. METODE PRISTUPANJA DUHOVNIM SILAMA.....	69
6.1 Joga.....	69
6.2 Mandala.....	74
6.3 Vođene fantazije (vizualizacija).....	77
6.4 Anđeli kao izvor snage.....	84
6.5 Anđeli u Bibliji.....	90
6.6 Snaga kroz <i>qi/ki/chi</i> u taoizmu i konfucijanizmu.....	92
6.7 Krist i Kristova sila u ezoteriji.....	99
6.8 Isus Krist u Bibliji.....	101
7. VJERA ILI MAGIJA: VLADANJE SILAMA	103
7.1 Ilijina iskustva s Božjom silom.....	106
7.2 Isus i Božja sila.....	108
8. STVARNOST ILI DJELOTVORNOST.....	111
8.1 Osobni Bog ili kozmička sila?.....	112
8.2 Pitanje istine	113
8.3 Od stvarnosti do djelotvornosti.....	119
9. I BOG ĆE POSLATI SILU.....	122
9.1 Božji sud nad Ahabom	124
10. BOŽJI PLAN	126
10.1 Laž u odbacivanju pravoga Boga	127
10.2 Posljedice izvorne laži.....	129
11. POSLJEDICE BAVLJENJA EZOTERIČKIM METODAMA.....	132
12. SAŽETAK I BIBLIJSKA PROSUDBA	140
Literatura.....	149

1. UVOD

1.1 Razgovor preko ograde

Još je samo nekoliko sati preostalo do predavanja o ezoteriji koje smo tu večer trebali održati. Tumarali smo na proljetnom suncu mjestom od 6000 stanovnika u kojem smo gostovali. Iza veličanstvene katoličke crkve otkrili smo novu kuću na čijoj se garaži nalazila velika reklama za terapiju i masažu. Reklamirali su je kao "Sve za vaše zdravlje i blagostanje". Upadljiv je bio znak jina i janga.

Martin se odmah prihvatio fotoaparata kako bi navečer mogao pokazati tu sliku jer smo u predavanju htjeli govoriti o pozadini jina i janga. Samo što je okinuo, na terasi se pojavio vlasnik kuće.

Martin je preko njegove ograde započeo razgovor. Čovjek je potvrdio da je maser i rekao da mu posao ide vrlo dobro. Rekao je da, osim njega, u mjestu postoje još tri osobe koje imaju svoju ordinaciju i ne mogu se požaliti na manjak klijenata. Spomenuo je svoju obuku masera sa službenom dozvolom, što mu je otvaralo mogućnost da svoje usluge obračunava preko zdravstvenog osiguranja.

Martin ga je pitao je li mu poznata vjerska pozadina jina i janga te je li to i za njega religija. Odgovorio je da je informiran o vjerskoj pozadini znaka za jin i jang, čak štoviše, da i osjeća silu qi/ki/chi¹ koja je s njima povezana. Ali što se vjerske pripadnosti tiče, član je Crkve. Pri tome je pokazao na veliku crkvu pokraj nas. Ali ponekad voli pogledati preko ograde (vlastite religije) te tamo odabrati ono što se u praksi pokazalo osobito djelotvornim.

Prije otprilike dvadeset godina i mi bismo vjerojatno odgovorili poput ovog čovjeka. Tada smo radili kao psihoterapeuti i u radu sa svojim klijentima povezivali smo znanost s dalekoistočnom duhovnošću. U međuvremenu smo se svjesno odlučili za vjeru u Isusa Krista i to je posve promijenilo naše živote i razmišljanja.

1 Kozmička sila prema učenju taoizma.

Možda se pitate, draga čitateljice i dragi čitatelju, kako je došlo do te promjene i što je bio njezin sadržaj.

1.2 Osobna iskustva s nepoznatom dimenzijom

Bili smo na dugačkom putovanju koje je za nas imalo prije svega duhovnu dimenziju. Martin je bio tibetanski budist. Elke se nazivala kršćankom, ali u stvarnosti je bila ezoteričarka. U Australiji su nas spontano pozvali na bogoslužje. Promatrajući kako ljudi na bogoslužju mole i pjevaju, bili smo zadivljeni. Činilo nam se da su računali s time da Bog nije prisutan samo kao sila, već kao osoba.

Tada smo imali već mnogo godina iskustva sa silom i djelovanjem dalekoistočne duhovnosti. Martin je čak bio siguran da je u nekoliko navrata doživio trenutak prosvjetljenja. Odbijao je štovanje nekog bića budući da je to sa stajališta budizma niži oblik religioznosti.

Kao ezoteričarka, Elke je računala s time da je bog kao neosobna sila već prisutan u svakom čovjeku. Bilo da se radi o "božanskoj sili", Kristovoj sili ili Budinoj sili, oboje smo mislili da smo je već više puta iskusili. Ali na ovom bogoslužju ljudi su se molili Bogu kao osobi. Činilo se da su uvjereni u tu stvarnost.

Neka mlada žena neočekivano nam je ponudila molitvu. Pomalo sumnjičavi, ali ipak znatiželjni, pristali smo. Ono što smo tada doživjeli, otvorilo nam je do tada nepoznatu dimenziju. Naše oči, duša i duh tijekom te su se molitve otvorili za stvarnost osobnog Boga u osobi Isusa Krista.

Činilo se da taj Bog poznaje našu nutrinu. Osobno nam je govorio iz nekog drugog svijeta i kroz molitvu je progovorio u naše životne situacije koje su nas najviše odvajale od njega. Suzama tuge i ganutosti pripremio si je put do naših srdaca. Potom nas je ispunila divna sigurnost o tome da izvan nas postoji Bog koji nas voli i koji nam je govorio.

Prosvijetlio nas je i svaka je težnja za vlastitim prosvjetljenjem bila uništena. Volio nas je i svaki se naš osjećaj povezan s ljubavlju pokazao kao egoistično samoljublje. Do tada smo smatrali da ćemo

promjenom svoje svijesti moći razviti božansku silu ili Budinu silu koja se nalazi u nama kako bismo se i sami razvili u božansko ili Budino biće.

To se trebalo dogoditi uz pomoć Budinih mudrosti² ili drugih vidljivih ili nevidljivih učitelja. Činilo se da naš duhovni put ide odozdo prema gore, od ljudskog prema božanskom. Ali sada smo otkrili da je Bog došao k nama. Nije se nametao. Ali njegova istina bila je neodoljiva i stvarna.

Znali smo da smo stigli do cilja svoje potrage. No nažalost, nije bilo nikoga tko bi nas pratio i poučavao o tom Bogu. Pitali smo se kako da ostanemo u kontaktu s njim. Što želi od nas i kako možemo i dalje biti sigurni da je prisutan u našem životu?

Uskoro su se javili naši dotadašnji učitelji i duhovi. U mislima su nas pozivali da ne odbacimo svoje stare duhovne metode.

Ozbiljno smo naumili živjeti s Isusom te zato tražili njegovo jasno vodstvo. Na početku nismo znali što bismo s Biblijom.

Budući da smo bili navikli da nas vode utisci u meditaciji, nastavili smo meditirati na isti način kao što smo to radili dok smo bili budist i ezoteričarka. To je značilo da smo se praznili iznutra i bili spremni primiti poruke ili duboke uvide iz kozmičkog svijeta ili vlastite Budine naravi ili božanstva. Ali sada smo se nadali da ćemo primiti izravno vodstvo od Isusa.

Martin je najprije primijetio da se, tako meditirajući, doista iznutra ispraznio. U budizmu njegov je cilj bio postići stanje praznine, koje se zove i buddha ili "prosvjetljenje". Ali sada je spoznao da se unutrašnjim pražnjenjem usmjeravao na odgovarajuće budističko stanje te je gubio odnos s Isusom Kristom.

2 Buda nije bog, već naziv za stanje praznine/prosvjetljenosti. U Budi ne postoji osobnost, ali postoji sila. Posebno tibetanski budisti, to stanje predstavljaju u različitim oblicima. Neki su mirniji, a neki ljutiti. Svi predstavljaju aspekte prosvjetljenja.

1.3 Otrježenje

U našim ezoteričkim knjigama pisalo je mnogo o Isusu Kristu. Ali tamo se govorilo o Kristovoj sili koja je "prisutna u svakom čovjeku". Mi smo u međuvremenu postali svjesni da Isus Krist kojeg smo upoznali kroz molitvu nije bio istovjetan ezoteričkoj Kristovoj sili.

Budući da nismo imali zajedništvo s drugim kršćanima, a naše snažno iskustvo postupno je blijedjelo, naša početna ljubav prema Bogu i Isusu Kristu sve je više slabila. Sve jača dezorijentacija donijela je osjetnu prazninu koja je prijetila da će nas vratiti u stari način razmišljanja. To nikako nismo htjeli. Duboko u našim srcima sada je bilo nešto, bolje rečeno netko – netko koga ni za što na ovome svijetu nismo htjeli izgubiti.

Tako smo, usprkos predrasudama koje smo imali prema kršćanima, odlučili potražiti zajedništvo s njima i priključiti se kršćanskoj zajednici. U malom krugu ljudi koji su kao i mi bili početnici u vjeri, stariji kršćani su nas uveli u biblijsku nauku. Odrekli smo se meditacije i umjesto toga naučili aktivno komunicirati s Isusom u molitvi i orijentirati se po njegovoj riječi - Bibliji. Na svoju radost vidjeli smo da je rasla ljubav, a time i odnos s njim.

Prije susreta s Isusom Kristom imali smo mnogo iskustava s nevidljivim svijetom (kasnije ćemo reći više o tome). Pogodilo nas je kada smo otkrili da to nije bio svijet živoga Boga. Ta iskustva su nas odvodila u "posebne" sfere i imali smo utisak da se služimo kozmičkim silama ili da se s njima možemo sjediniti. Ali Boga koji je izvan nas i neovisan o nama nismo poznavali. Budizam i ezoterija takvog boga odbacuju.

U dubokom opuštanju u meditaciji ili tijekom posebnih iskustava na terapeutskoj sesiji imali smo dijelom zapanjujuća iskustva. Često smo osjećali kako kroz nas struji nevidljiva sila. Ali to je bilo prolazno i zahtijevalo je nove, dugotrajnije metode. Ono što je u početku bilo pozitivna težnja za proširenjem svijesti, na kraju se pretvorilo u vrstu ovisnosti. Naše tijelo, duša i duh sve su više žedali za novim, "višim" i snažnijim iskustvima.

Pošto smo upoznali stvarnost nevidljivoga Boga u Isusu Kristu, svakako smo htjeli saznati više o njemu. S vremenom smo sve više uočavali razlike u odnosu na dalekoistočne religije i ezoteriju. Pročitali smo mnogo knjiga, pohađali nebrojene tečajeve, bili na obuci kod lama i gurua, ali informacije, njihove izjave i ciljeve gotovo uopće nismo preispitali.

Odlučujuće nam je bilo osobno iskustvo. Činilo nam se da djelovanje univerzalnih sila, npr. u obliku prekrasnih vizija, snova i osjećaja sjedinjenja sa svemirom ili u obliku protoka energije, potvrđuje put kojim smo se zaputili. Tek smo sada počeli istraživati stvarni smisao i svrhu proživljenih iskustava. Pitali smo se kamo nas zapravo žele odvesti budizam i ezoterija.

Trebalo nam je mnogo godina da se oslobodimo fascinacije korištenja duhovnih metoda koje su obećavale, a dijelom i nudile brži put, te se umjesto toga potpuno oslonimo na Božje vodstvo i pomoć.

Deset godina nakon susreta s Isusom Kristom u Australiji, sve su nas češće molili da svoju osobnu priču ispričamo i pred širom javnošću. Tako je nastala naša prva knjiga "Ich war Buddhist" (Bio sam budist; op. prev.). U njoj opisujemo svoja iskustva s kozmičkim silama i novi život s Bogom.

Predavanja su se sve više širila i uvidjeli smo da naš stav prema djelovanju nevidljivih sila i moći koje se nude u religijama i ezoteriji ne smije počivati samo na našim osobnim iskustvima. Kršćani su nas pozivali da svoje izjave potvrdimo i Biblijom.

Bili smo iznenađeni jer je tada klimav temelj izjava koje su se temeljile samo na našim osjećajima i iskustvima dobio čvrstu osnovu. No neke smo misli ipak morali odbaciti jer su bile previše subjektivne, nepouzdana pa čak i pogrešne.

Na predavanjima i seminarima ne susrećemo samo ljude koji poput nas nekada smisao života traže u budizmu i ezoteriji. Razgovaramo i s mnogim kršćanima koji su zaglibili u pobožnim tradicijama i žele saznati više o nevidljivom živom Bogu. Pri tome često, ne poznajući pozadinu, prihvaćaju ponude koje isprva djeluju pozitivno, ali ih polagano i često neprimjetno odvlače u strano duhovno područje.

Bili smo zapanjeni i sve više zabrinuti kada smo kroz godine vidjeli da su te ponude pronašle platformu i u crkvama i zajednicama. Pomalo smo s bojazni promatrali kako sve više kršćana isprobava metode opuštanja, meditacije i terapije koje smo mi prakticirali u budizmu i ezoteriji. Ono čega smo se odrekli uz mnogo napora, sada nam se zavodljivo smješkalalo u kršćanskom ruhu. Stoga smo se osjetili pozvanima ispitati te metode s Božjeg stajališta, tj. u svjetlu Biblije.

Upoznali smo Isusa Krista kao osobnog Boga čiju silu treba doživjeti posve drugačije nego što smo je mi doživljavali ranije. On nije u prvom redu zainteresiran za ostvarivanje našeg "potencijala" ili njegovu potvrdu kroz iskustva, već želi da ga spoznamo te da mu dopustimo da nas oslobodi iz zatvora našeg ja i vezanosti za svijet.

Istraživanjem Božje riječi postalo nam je jasno da je ta sila iskazana ponajprije u činu stvaranja svemira. Zatim u Božjem ostvarenju našeg otkupljenja, tj. u našem pomirenju s Bogom, time što je njegov Sin umro umjesto nas. I na kraju, Božja sila se prije svega pokazuje u uskrsnuću Isusa Krista od mrtvih. Naravno da postoje i nebrojeni drugi dokazi i izvještaji o njegovoj sili. Ali navedena tri oblika smatramo najvažnijima.

Slušanjem, čitanjem, proučavanjem i kasnije propovijedanjem Božje riječi često smo doživjeli neizrecivu radost, sveprožimajuće zadovoljstvo i duboku sigurnost u vezi s Božjom stvarnošću. Tijekom godina sve nam je važnije postalo razlikovati vječnu Božju silu i prolazne, ljudske osjetilne i kozmičke nadosjetilne sile te o tome i poučavati. Iz tog smo se razloga odlučili napisati ovu knjigu.

U njoj želimo odgovoriti na sljedeća pitanja:

- Postoji li razlika između Božje i kozmičke sile?
- Dolaze li one iz istog izvora?
- Smijemo li se istovremeno baviti objema silama?
- Jesu li ponude duhovnog izlječenja u raznim religijama, npr. joga u hinduizmu, neovisne o cilju njihove religije?

- Nisu li sve nadnaravne sile od Boga, odnosno božanske? Postoje li duhovna područja u koja *ne* bismo trebali zalaziti?

Uz to želimo čitatelju (iznova) rasvijetliti Božju silu i slavu. Osobne priče ili izvještaji koji se odnose na stvarne događaje i vlastita iskustva služe kako bi oživjeli i približili tematiku, teoretsku pozadinu i biblijske stavove. Želimo jasno pokazati na koji se način kršćansko razmišljanje postupno i često nesvjesno nadomješta istočnim ili ezoteričnim razmišljanjem.

2. DJELOTVORNA SNAGA ILI ENERGIJA

Da bismo mogli napraviti jasnu razliku između pojmova *sila/sile* ili *energija*, prije svega moramo prikazati njihova različita značenja i različite izvore. Drage čitateljice i dragi čitatelji, dopustite nam da vas izazovemo da svoje znanje obogatite teoretskim izlaganjem. Iako je to protivno duhu vremena koji nas želi navesti na to da sve manje koristimo svoj razum te da sve više slušamo svoje osjećaje i intuiciju. Prosudba se **temelji** na razlikovanju sila, osobito njihovih **različitih izvora**.

Budući da sila i energija ne označavaju vidljivu tvar, ne možemo ih razabrati očima, ali možemo uočavati njihovo djelovanje. Kada se danas koristi riječ “energija”, najčešće se ne misli na fizičku energiju čiji je izvor prepoznatljiv, već se često radi o energijama koje čovjeku obećavaju životnu energiju, a izvor im se nalazi u nevidljivom kozmičkom svijetu.

Maser kojeg smo spomenuli u uvodu poznao je vjersku pozadinu životne sile *qi/ki/chi*. On je iskusio njenu djelotvornost. Budući da ju je doživljavao pozitivnom, njen vjerski izvor i silu koja je s njime povezana smatrao je nevažnima ili dodatnim obogaćenjem. Zasiurno nije računao da bi korištenje te sile s pozitivnim djelovanjem moglo imati negativne posljedice na njegovu vjeru. Kao u međuvremenu i većina ljudi, mislio je da će je koristiti, ali se neće morati povezati s njom u vjerskom smislu.

Mnogi ljudi imaju iskustva s takvim silama. Zato ćemo u sljedećim poglavljima detaljnije prikazati različite vrste sila ili energija i njihovo djelovanje. Želimo vas na temelju Biblije informirati o eventualnim razlikama među njima i izvorima tih sila.

2.1 Različita značenja riječi sila

Još uvijek većina ljudi pod pojmom (čovjekova) *snaga* razumije prirodni potencijal koji je čovjeku dan od samog rođenja i koji se odgovarajućim vježbanjem može izgraditi. Tek u posljednjih čet-

deset godina cijelo je društvo sklono značenje te riječi dopuniti u duhovnom smjeru.

U njemačkom jeziku postoji više riječi koje su u načelu sadržajno povezane s riječju *snaga*. Tu spadaju: sposobnost ili potencijal, jačina, vlast, vladavina, moć, energija, djelovanje, učinkovitost i punomoć.

I u grčkom, jeziku na kojem je izvorno napisan Novi zavjet, postoji više riječi koje prikazuju različite aspekte *snage*. U Novome zavjetu postoje važni reci koji nas upoznaju s različitim vrstama sila ili energija. Budući da je izvorno napisan na grčkom jeziku, a mi svoje istraživanje želimo temeljiti na Bibliji, moramo upoznati različita značenja u grčkom jeziku.

Sposobnost ili potencijal je npr. opisan grčkom riječju *dynamis*. Snaga (fizička) odgovara grčkoj riječi *ischys*. Sila (koja prijeti) naziva se *bia*. Zatim je tu još i grčka riječ *kratos* koja se odnosi na silu koja se temelji na vladavini. Učinkovitost i djelovanje neke sile nazivamo u riječi *energeia*.

Posljednje, ali osobito važno značenje riječi *sila* nalazimo u grčkoj riječi *exousia*. Taj pojam se danas vrlo rijetko uzima u obzir. U njemu je sadržan **izvor sile**, ali i njena **ovlast** za ostvarenje **konačnog cilja**.

Radi boljeg razumijevanja pokušat ćemo na primjeru priče pojasniti različita značenja.

Boksač teške kategorije Mike ulazi u sljedeći dvoboj. Već se pobjedom nad svojim protivnicima dokazao u mnogim natjecanjima. Njegov izazivač Frank također se kvalificirao. Naravno da je i on teškaš. Obojica imaju snagu, tj. sposobnost (dynamis) za pobjedu.

Ali Frank je veći i teži od Mikea pa u smislu mjerljive, fizičke snage (ischys) vjerojatno ima više snage i veće šanse za pobjedu. On će iskoristiti svoju tjelesnu nadmoć ili moć i silinom (bia) će je primijeniti u borbi.

Mike se oslanja na svoje bogato iskustvo i neumorno treniranje. Odlučio je istaknuti svoju "vladavinu" (kratos) prvaka.

Na dan borbe publika podržava svojeg idola, borbeni stroj Franka. Sada se mora pokazati tko će se od njih dvojice djelotvornije boriti, tj. tko će učinkovitije udarati (energeia).

Frank će u borbu unijeti svoju veličinu i tjelesnu snagu. A Mike neće dopustiti da ga to obeshrabri i više puta će izmicati jakim udarcima, ali na kraju će ipak primiti nekoliko udaraca. Napetost raste. Sve ukazuje na to da će Mike pobijediti. Ali na kraju ispada drugačije...

Ova pomalo kičasta priča prikazuje sadržaj filma "Rocky IV". U njemu se holivudska zvijezda Sylvester Stallone (Rocky Balboa = Mike) bori s ruskim boksačem Ivanom Dragom (= Frank) koji je za glavu veći od njega. Opis te borbe završava ovako:

"Raspoloženje se mijenjalo sa svakom rundom koju je Rocky uspio izdržati i svakim udarcem kojim je uspijevao pogoditi Draga. Rasplamsala se ubojita borba u kojoj se svaki boksač borio s potpunom predanošću i riskirajući sve. I Rocky je zaista uspio - na kraju je pobijedio nokautom i osvojio srca gledatelja."³

U stvarnosti Drago je vjerojatno mogao srediti Rockyja s nekoliko ciljanih udaraca. Ali to nije bilo predviđeno u scenariju. Scenarij mu je takoreći dao "ovlast" (*exousia*) za pobjedu (jer u protivnom lik Stallonea naravno ne bi ni ušao u ring). To znači da je u scenariju izvor moći, ali i ovlast za ostvarenje željenog konačnog rezultata.

Ovlast (*exousia*) odnosi se na višu silu iz koje sila izvire i koja značajno utječe na konačni cilj. Ta snaga neke više moći, bilo da se kao kod Rockyja radi o scenaristu, o ljudima u nadređenim položajima moći ili o duhovnoj moći, igra važnu ulogu u pružanju odgovora na naša pitanja.

3 <http://www.filmstarts.de/kritiken/41642-Rocky-IV.html>; veljača 2010. Sylvester Stallon sam je napisao scenarij, režirao i igrao glavnu ulogu.

Posebice u području zdravlja, većina ljudi gleda samo na izravno djelovanje sile (*energeia*) te tada odlučuju hoće li se njome koristiti ili neće. Ne računaju s nadređenom moći (*exousia*) čije djelovanje ima svoj cilj. Da su svjesni tog cilja, vjerojatno bi se odrekli i djelovanja, čak i kada bi se ono u početku možda pokazalo pozitivnim. Ovo bismo razmišljanje htjeli pojasniti na primjeru ophođenja s fizičkom silom ili energijom.

2.2. Fizička energija

Električnu energiju koja se dobiva u elektrani ili iz sunca i vjetra, a kroz strujnu mrežu nam se isporučuje za svjetlo, televizor, grijanje, računalo, kosilicu itd., možemo koristiti za rad uređaja. Tek po djelovanju (*energeia*) uključenih uređaja možemo vidjeti i/ili osjetiti nevidljivu električnu energiju.

Energija izvire iz stvorenih resursa kao što su nafta, ugljen, vjetar, voda ili sunce. Kad su neiskorišteni, oni imaju samo potencijal (*dynamis*). Tek se u elektrani taj potencijal može pretvoriti u učinkovitu električnu energiju. Ovisno o učinkovitosti elektrane, proizvodi se mjerljivo više ili manje energije. Mjerljiva energija je direktno djelovanje sile (*energeia*).

Čovjek koristi električnu energiju u svrhe koje su njemu potrebne. Mogu biti konstruktivne, ali i destruktivne. Tvornica bicikala koristi istu električnu energiju kao i tvornica oružja. Uprava tvornice ili vlada neke zemlje određuje konačni rezultat upotrijebljene energije: bicikli ili oružje. Ona ima vlast ili ovlast (*exousia*) da uz pomoć energije postigne svoj namjeravani cilj: rat ili mir. Na njoj je odluka da u konačnici postigne dobro ili loše.

To se načelo odnosi i na ljudsko tijelo. U njemu postoji odgovarajući potencijal (*dynamis*). Da bi proširio svoje postojeće resurse te da bi ih ciljano upotrijebio, on uzima odgovarajuću hranu koja u tijelu izgara. Kretanje, dobra prehrana i uravnotežen odnos između stresa i odmora pomažu mu da dobivenu energiju koristi optimalno i u skladu s potrebama.

I ovdje se zatim postavlja pitanje koji je konačni rezultat tijela koje dobro funkcionira. Je li čovjeku stalo do toga da zadovolji vlastite požude, da djeluje destruktivno, da čini dobro ili čak da služi Bogu? On ima ovlast (*exousia*) odlučiti se za jedno ili drugo.

2.3 Životna energija ili životna sila

Kada ljudi govore o sili ili energiji, oni s jedne strane misle na fizičku energiju, koja nam stoji na raspolaganju npr. u snazi mišića u našem tijelu ili u strujnoj mreži. S druge strane, sve se više govori o “životnoj snazi” ili “životnoj energiji”. Što se time misli?

Mnogi pod time razumiju neku vrstu “pogonske energije” ili “vitalne sile” koja uglavnom regulira fizičke i kemijske životne procese. Ali opisi *životne sile* kod filozofa, psihologa, iscjelitelja i terapeuta jasno pokazuju da se pri tome ne radi samo o čistoj fizičkoj sili.

Neki filozofi životnu silu nazivaju i životnim principom (*vis vitalis*) i pod time misle na “unutarnji uzrok životnih funkcija” ili “posve nesvjesno djelotvornu silu koja organizira i regulira”.⁴

Drugi je nazivaju silom koja motivira i pokreće čovjeka. Tako Sigmund Freud u svojoj teoriji dubinske psihologije opisuje libido, neku vrstu životne sile, kao ljudski nagon motiviran požudom.⁵ Friedrich Nietzsche je u požudi vidio životnu silu kojoj je u “Noćnoj pjesmi” čak pripisivao težnju za vječnošću.

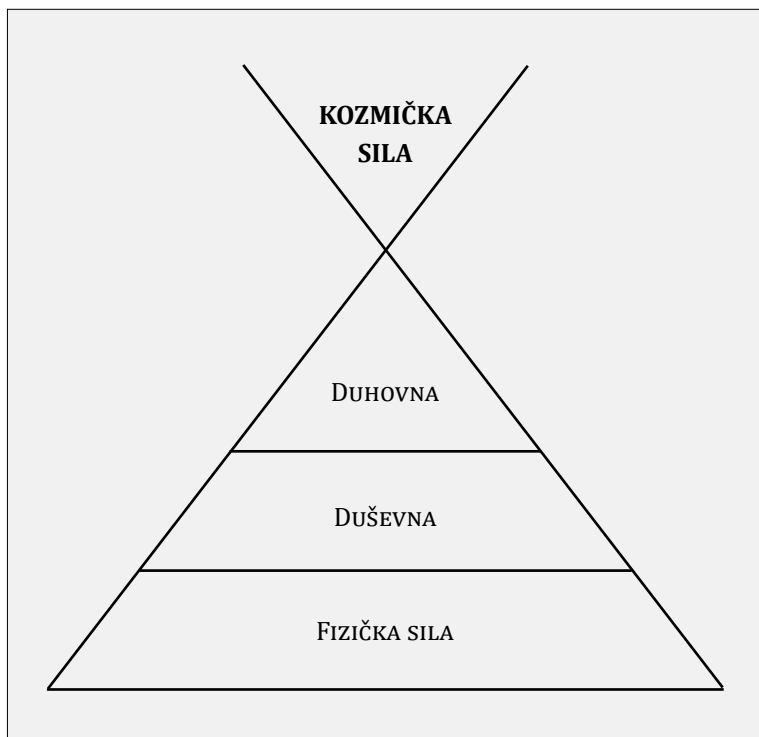
Kad se povrijedi sila, povrijeđena je i kvaliteta života. U jednoj ponudi na internetu pisalo je: “Podarite si novu životnu silu! Je li vas život (prejako) pogodio? Treba li vam nova snaga? Pronađite je u samima sebi!”⁶

Nije baš jasno radi li se u gornjoj ponudi o tjelesnim ili duševnim silama u čovjeku ili se već govorilo o sveobuhvatnijim životnim

4 <http://www.textlog.de/4354.html>; veljača 2010.

5 Životni nagon libido, prema Freudu, povezan je sa (seksualnom) požudom i jedan je od osnovnih dijelova njegovog učenja.

6 http://www.lebenskraft.de/dx_start_d.htm; veljača 2010.

silama ili energijama, koje npr. nalazimo u sljedećoj izjavi: “Čovjek svoju životnu snagu [i] životnu energiju dobiva iz naponskog polja kozmičke [svemirske] i terestričke [zemaljske] energije.”⁷ Pod kozmičkom silom tada se više ne govori na “niskoj, ljudskoj razini”, već se čak na nju gleda kao na božansku energiju koja određuje životne procese, ali i zdravlje, bolest i izlječenje. To, primjerice, proizlazi iz opisa kozmičke sile *qi/ki/chi* o kojoj ćemo govoriti kasnije.

Iako ta sila navodno posjeduje božanske kvalitete - kreativna je i iscjeljuje - ona sama po sebi nema svrhu, već je kao sila ili energija sveprisutna. Neki čak misle da je ta sila bog.

7 <http://www.rutengeher.com/themen/lebenskraft/index.html>; veljača 2010. Podatke u zagradama dodali su autori. Ponuditeljica se naziva energetičarkom.

Monika:

“Često osjećam kako kroz mene struji božanska sila”, izjavila je jedna žena nakon našeg predavanja u jednom njemačkom gradiću. Bila je uvjerena da redovito doživljava iskustvo boga, i to posebno u prirodi. “Zato često odlazim u prirodu i u meditativnom položaju sjedim na rubu šume. Puštam da šumovi i mirisi djeluju na mene i tako se smirim. Već nakon kratkog vremena osjećam da sam jedno s prirodom koja me okružuje te osjećam kako kroz moje tijelo struji nježna energija. To je iskustvo za mene susret s bogom.” Nešto je energičnije dodala: “U Bibliji piše da Boga možemo doživjeti u prirodi, zar ne?”

Kada smo je pitali zašto ona kao evangelička kršćanka (kako se nazivala) ne odlazi u crkvu, odgovorila je: “Ne odgovaraju mi ta tradicionalna bogoslužja. Dosadna su mi, zastarjela i staromodna. Puno se bolje osjećam u samostanu, u kojem su na programu meditativne duhovne vježbe i joga. I tamo sam već više puta doživjela božansku silu.”

U današnje vrijeme ljudi sve češće zastupaju to gledište. To odgovara ideji da čovjek treba živjeti u skladu s kozmičkom energijom. Iskusiti se to može samo kroz meditativne vježbe - po mogućnosti u prirodi. Treba se samo otvoriti da bi energija mogla neometano strujati kroz tijelo. Strujanjem energije, tijelo, duša i duh napunit će se snagom i tako izvući puninu životne sile. Tako će doći do zdravlja i uravnoteženosti, a u konačnici i do sjedinjenja s “božanskim”.

U metode otvaranja za tu silu i za njeno strujanje tijelom spadaju dalekoistočni pokreti, borilački sportovi i masaže, odgovarajuća prehrana i polaganje ruku, kao npr. u *reikiju*. Nije važno osjeća li osoba strujanje i vjeruje li u njega ili ne.⁸

U gotovo svim religijskim sustavima govori se o takvoj sili. U hinduizmu se ta sila uz *kundalini* naziva i *shakti* ili *prana*. U islamu

8 <http://www.vitale-lebenskraft.de/reiki.htm>; srpanj 2009: “Svatko *reiki* doživljava drugačije... Ali čak i kada klijent ne osjeća mnogo, energija ipak djeluje. Nije nužno vjerovati u to - ali vjera potiče eventualno potrebno iscjeljenje.”

je poznata kao sila blagoslova pod nazivom *baraka*.⁹ U tantričkom budizmu naziva se *bodhicitta* ili jednostavno *svjetlo*. Kao *svjetlo* poznata je i u ezoteriji. Tamo je uglavnom nazivaju *energijom*, ali i *životnom ili Kristovom silom*. U zemljama budističke ili taoističke tradicije, poput Kine, Japana ili Koreje, ona se, prema taoizmu, naziva *qi/chi/ki*.

Za sve navedene sile govori se da ne liječe, jačaju, čiste i obnavljaju samo tijelo, već i dušu i duh. Tako u jednom novinskom članku stoji: "Kad tretman počne 'teći', zaboravljene i potisnute stvari izaći će na svjetlo i moći će se izlučiti."¹⁰

Iz opisa je jasno da se pri tome ne radi o fizičkoj, već o duhovnoj sili. Ona se, baš kao i fizička sila ili energija, može vidjeti samo po svojem djelovanju.

Pažljivi čitatelj vjerojatno je već ustanovio da postoji razlika između izvora fizičke i kozmičke energije. Fizička energija dolazi iz područja materije, dok se kozmičkoj energiji/sili pripisuje duhovni, pa čak i božanski izvor.

Općenito prevladava razmišljanje da se duhovnom energijom može raspolagati kao i električnom; po potrebi treba uključiti ili isključiti prekidač.

No je li ta sila zaista neosobna i prisutna samo u obliku potencijala (*dynamis*)? Ima li ona, kada se upotrijebi, samo jedno djelovanje (*energeia*) ili se iza nje krije i određena ovlast (*exousia*) s konkretnim ciljem? Ima li primatelj ili korisnik mogućnost da, kao i kod fizičke sile, isključi prekidač kada je više ne treba?

9 <http://www.islaminstitut.de/Artikelanzeige.41+M5865869c79a.0.html>; ve-
ljača 2010. Dr. Christine Schirrmacher o značenju islamskog blagoslova *ba-
raka*: "Baraka, tako se vjeruje, izlazi od boga, ali se prenosi preko određenih
osoba ili predmeta. Blagoslov se može prenijeti s čovjeka na njegove potomke
i posebno je prešao na Muhamedove potomke. Baraka se nalazi na svim vjer-
skim predmetima, kao što su primjerci Kurana i islamske brojanice. ... Posebno
mnogo *baraka* blagoslova nalazi vjernik u Meki, u Ka'bi i u najvećoj mjeru u
blizini Crnog kamena."

10 *Rheinische Zeitung*, br. 93, 21. travnja 2006., "Shiatsu ist ein neuer Weg der
Selbstheilung", str. 22.

2.4 “Sila” s biblijskog stajališta

Biblija ne govori o prisutnosti neutralne životne sile kojom se čovjek može poslužiti. Božja vječna sila doduše vidi se u stvorenju, ali to ne znači da sâm Bog stanuje u stvorenju, već ono ostaje Božja tvorevina. Mi u njemu trebamo prepoznati Božju kreativnost, njegovu moć i slavu te se u zahvalnosti okrenuti prema njemu.

Monikinu tvrdnju da Biblija govori o Božjoj sili u prirodi mogli bismo potvrditi. Redak koji o tome govori nalazi se u Poslanici Rimljanima. Tamo stoji: “Uistinu njegova [Božja] se nevidljiva svojstva, njegova vječna moć i božanstvo promatrana po njihovim djelima opažaju od postanka svijeta. Tako nemaju isprike” (Rimljanima 1,20). Objasnili smo joj taj redak:

“Promatranje prirode slično je promatranju slike. Djelo nam govori mnogo o umjetniku, npr. da ima smisla za detalje i sklad. Čak nam daje i naslutiti o njegovim osjećajima prema onomu što prikazuje, o njegovoj sposobnosti izražavanja. Ali ako bismo pomislili da zbog toga sami poznajemo umjetnika, bilo bi to pomalo drsko.”

“Zato u prirodi možemo i trebamo prepoznati predivnu Božju stvaralačku ruku, ali ne bismo zbog toga trebali tvrditi da poznajemo i njega samog ili čak da smo ga susreli. Ta joj je ideja bila nova.”

Priroda je djelovanje (*energeia*) Božje sile. Bog je Stvoritelj. Svojom moći (*exousia*) stvorio je svijet s određenim ciljem. Prema gore navedenom retku, priroda bi čovjeku trebala omogućiti da prepozna Božje nevidljivo biće, njegovu vječnu silu i njegovo božanstvo. To bi ljude trebalo potaknuti na štovanje i na osobni odnos s Bogom.

Ljudi koji koriste kozmičke sile rijetko pitaju za izvor i cilj (*exousia*) tih sila. Oni, primjerice, smatraju da je i sama priroda božanska ili svaku silu koja liječi smatraju božanskom. Čini se da je važno još samo djelovanje (*energeia*) u skladu s izrekom: “Najvažnije je zdravlje” ili: “Važno je da djeluje!”

Ali starješinama židovskog naroda nije bilo dovoljno to što je Isus ozdravio mnoge ljude. Jedno od najvažnijih pitanja u pogledu

Isusovih čudesa bilo je: Odakle Isusu vlast da čini takva čudesa?¹¹ Drugim riječima, koji je izvor te moći i kamo ih ona želi odvesti po svojim čudesima? Farizeji su shvatili da čudesa nisu dolazila iz snage njegove osobe, već su mu podmetali da njegova moć izlječenja dolazi od Sotone.¹²

Biblija najčešće govori o snazi u vezi s Bogom kao izvorom, a samo se ponekad radi o snazi Sotone, a tek mjestimično i o ljudskoj snazi. Sve troje - Bog, Sotona i čovjek - korištenjem svoje snage slijedi određenu svrhu.

Bog pokazivanjem svoje snage želi otkriti sebe i ukazati na svoju veličinu, milost, ljubav i pravednost. Zbog toga je kroz Isusa Krista liječio i istjerivao zloduhe. Ivan Isusova čudesa naziva "znacima"¹³. Oni pokazuju Isusovo božanstvo i njegovu snagu. Njegova vlast nad smrću, njegovo uskrsnuće i uzašašće potvrđuju tu činjenicu. Nakon uzašašća, "sila odozgo" (Sveti Duh) potaknula je naviještanje Radosne vijesti kroz učenike. Znaci i čudesa potvrđivali su njihovu ovlast. Oni su bili Isusovi poslanici i nisu naviještali vlastitu poruku.

Biblija govori i o ljudima koji su vlastitu snagu koristili za određenu svrhu. U Starom zavjetu stoji da je Abraham svojeg sina Jišmaela začeo sa sluškinjom kako bi vlastitim snagama ispunio Božje obećanje o potomku. I Mojsije je najprije pokušao vlastitom snagom osloboditi svoj potlačeni narod te je ubio egipatskog čuvara.

Sotona je na samom početku Biblije svojim umijećem (uvjeravanja) zaveo prve ljude na neposlušnost Bogu. Njegov cilj bio je u tome da ljude odvuče od Boga. Sotona je čovjeka htio navesti na to da snagu traži u sebi ili u kozmosu te da je koristi na svoju korist. Taj cilj on do današnjeg dana nije promijenio.

11 Matej 21,23: "Pristupiše mu glavari svećenički i starješine narodne pa ga upitaše: 'Kakvom vlasti to činiš? Tko ti je dao tu vlast?'"

12 Matej 12,22-28. Isus je izliječio slijepca i nijemog čovjeka, a pismoznanci su pretpostavili da se to dogodilo do Belzebubu, poglavaru zlih duhova.

13 Usp. Ivan 2,11; 20,30 i dalje: znaci bi trebali probuditi vjeru.

3. SVIJET KOZMOSA

Kako bismo pojasnili pitanje postoje li razlike između Božje sile i kozmičkih sila ili sve teku iz istog izvora, najprije treba detaljnije istražiti riječ *kozmos*.

Grčka riječ *kozmos* (κοσμος) ponajprije znači "svjetski sustav u smislu svjetskog poretka".¹⁴ *Kozmos* kao vidljivi, uređeni svemir stoji nasuprot kaosu.

U Novome zavjetu *kozmos* se gotovo uvijek prevodi riječju svijet i jednakoznačan je starozavjetnoj riječi "nebo i zemlja".¹⁵ Tako pojam *kozmos* obuhvaća Zemlju i cijeli prostor izvan Zemljine atmosfere, cijeli svemir s planetima, zvijezdama i galaksijama.

U zapadnoeuropskom načinu razmišljanja, tijekom stoljeća došlo je do sužavanja izvornog grčkog značenja pojma *kozmos*. Zemlja i nebo više se ne smatraju kozmičkim jedinstvom. Umjesto toga, samo se nebo, u smislu svemira, naziva kozmosom. Astronauti koji istražuju prostor izvan našeg svijeta, nazivaju se primjerice i kozmonautima.

Astronomija je na sebe preuzele zadaću istraživanja nebeska tijela u kozmosu i njihova kretanja. Najveći svjetski teleskop koji se počeo koristiti 2009. godine na Kanarskim otocima jak je kao četiri milijuna ljudskih zjenica i toliko je precizan da bi na Mjesecu mogao prepoznati tanjur leće.¹⁶ Tim se teleskopom žele promatrati udaljene galaksije i planeti u nadi da će se moći proučiti nastanak prvih zvijezda.

Astronomi njime, poput velikog vremenskog stroja, žele doprijeti u dosada neistražene dijelove svemira. Znanstvenici se nadaju da će računalnim simulacijama i izračunima moći doprijeti čak do nastanka svemira (tako kažu) prije oko četrnaest milijardi godina

14 Hermann Sasse: "*Kosmeo, etc.*", u: THWNT, svezak 3, str. 867-898, 870. "Kozmos je uređenje po kojem se zbroj pojedinačnih stvari sažima u jednu cjelinu."

15 Sasse: "*Kosmeo*", str. 883: Svemir koji se sastoji od neba i zemlje.

16 <http://www.welt.de/wissenschaft/weltraum/article4161518/Teleskop-auf-La-Palma-ist-das-groesste-der-Welt.html>.

kako bi mogli zaključiti nešto o njegovom nastanku te pružiti još dokaza za takozvanu teoriju Velikog praska.

Ali čovjek se ne zaustavlja samo na istraživanju svemira, već kroz astrologiju unosi dodatno duhovno tumačenje koje ćemo kasnije objasniti.

U ovim različitim definicijama primjećujemo da *kozmos* nije lako identificirati. Od početka Novog doba (*New Age*), sve više ljudi pod pojmom *kozmosa* razumije jedinstvo vidljivog svijeta i svemira, ali ga oni vide kao nositelja neslućenih božanskih sila. Drugim riječima, cijelo čovječanstvo (čovjek i materija) te cijeli svemir sa svojim zvijezdama i planetima nazivaju se božanskima pa sve češće čujemo: "Sve je bog!"

3.1 Kozmos kao magični svemir u astrologiji

Zvijezdama se u astrologiji pridaje posebno značenje. Njihove konstelacije navodno utječu na naš život. Polazi se od toga da one emitiraju energiju koja određuje naš karakter, naše ponašanje, razmišljanje i osjećaje, pa čak i tijek našeg života.

Tako, primjerice, sve više ljudi traži izradu nativnih horoskopa kako bi dobili informacije o određenim vezama u svojem životu. Kod takvog horoskopa izračunava se položaj zvijezda u trenutku rođenja kako bi se iz toga izvukli zaključci o određenim obrascima ponašanja, odnosima, životnim stavovima, sposobnostima i izgledima u budućnosti.

Takav način razmišljanja počiva na predodžbi o takozvanom mikrokozmosu i makrokozmosu, prema kojem konstelacije zvijezda predstavljaju makrokozmos, a osobni svijet predstavlja mikrokozmos.

Vjera da vanjska nebeska tijela mogu utjecati na naš život ili ga čak mogu određivati, dolazi iz magije. U magiji se pretpostavlja da je sve na tajanstven način međusobno povezano. Nema razlike, kao u Bibliji, između Stvoritelja, stvorenja i bića, nego se kaže da je sve međusobno isprepletено određenim zakonima. Zakon analogije iz

magije opisuje npr. kako su zvijezde i ljudi međusobno povezani ili da je cijelo tijelo projicirano u uhu, dlanu ili stopalu te da kroz njih postoji mogućnost liječenja svih organa u tijelu.

Astrologija, nadalje, polazi od toga da položaj sazviježđa utječe na našu Zemlju. Ona navodno doprinose tome da se ljudi i Zemlja razvijaju prema rajskoj planeti s božanskim ljudima. Prema astrološkim promatranjima, oko 2000. godine Sunce ili bolje rečeno proljetna točka¹⁷ prešla je u znak Vodenjaka nakon što se 2000 godina gibala kroz znak Riba. Taj pomak proljetne točke zagovornici pokreta Novog doba tumačili su duhovno i nazvali ga “dobom Vodenjaka”. U pjesmi “Aquarius” (Vodenjak) iz mjuzikla “Kosa” (Hair) pjeva se o početku novog doba najavljenog novom konstelacijom zvijezda, naime:

“Kad mjesec bude u sedmoj kući,
a Jupiter se približi Marsu,
zavladat će mir među planetima,
ljubav će utrti svoj put.
Upravo tada zavladat će Vodenjak,
zavladat će Vodenjak,
Vodenjak, Vodenjak!”¹⁸

Prema prognozama pokreta Novog doba, u tom *Novom dobu* ezoteičari će značajno utjecati na vrijednosti i duhovnost ovoga svijeta. Prema njihovom mišljenju, doba Riba koje je prošlo bilo je doba kršćanstva. Zato završetak tog razdoblja označava i kraj kršćanstva.

17 Proljetna točka je točka u svemiru gdje (zamišljeni) krug Sunca oko zemlje (nazvan ekliptika) siječe ekvator projiciran u svemir, i to otprilike 21. ožujka. Usp. <http://wi-ki.astro.com/astrowiki/de>. Ta se točka otprilike svakih 2000 godina premješta u drugo zviježđe, i to unatrag kroz znakove zodijaka.

18 Usp. <http://www.golyr.de/hair-musical/songtext-aquarius-119012.html>.

3.2 Kozmos kao duhovni svijet u ezoteriji

Ezoteričari ne vjeruju samo u djelovanje zvijezda na naš svijet i život, već i utječu na novo duhovno razumijevanje pojma *kozmos*. Prema njihovom mišljenju, kozmos nije samo uređena sveukupnost stvorenja (svijet i svemir), već je prožet duhovnim, božanskim silama koje pomažu, liječe ili pružaju duhovno vodstvo te na taj način pridonose promjeni svijesti.

U proteklih četrdeset godina to se razmišljanje sve više proširilo našim društvom. Velik doprinos tome dalo je ponižavanje klasične medicine (koja itekako ima svoje slabosti i granice). S tim srozavanjem istovremeno su sve popularnije postale duhovne metode liječenja koje se koriste kozmičkim silama, npr. *reiki* i Bachove kapi.

Lucie:

Lucie se već nekoliko godina bori s jakim bolovima u vratu. Budući da je već prošla više terapija, ali bolovi su se javljali i dalje, pristala je na prijedlog svoje prijateljice. Ona joj je ukazala na iscjeliteljicu koja blagim dodirima oslobađa blokade. U svojoj nevolji javila joj se. Dok je čekala obradu, u jednoj je brošuri iscjeliteljice pročitala: "Liječenje kozmičkom silom".

Zanimljivo, pomislila je, jer je riječ "kozmos" u zadnje vrijeme češće čula. Iz čiste je znatiželje u ženskom časopisu redovito čitala svoj horoskop. Zar nije upravo pročitala da će joj u sljedećem vremenu kozmos biti naklonjen?

Zapazila je da je druga prijateljica imala zbirku kristala. U određene dane svoje je kristale stavljala na mjesecinu ili na sunce, da bi ih, kako je mislila, napunila kozmičkom energijom. Čak je i vodu za piće i neke namirnice punila kozmičkom energijom. Smatrala je da se u posljednje vrijeme puno bolje osjeća. Do sada je Lucie na te stvari gledala pomalo skeptično, ali sada se činilo da se pogledi njene prijateljice temelje na spoznajama o kojima Lucie jednostavno još ništa nije znala.

I tako je sada sjedila kod iscjeliteljice koja je tvrdila da liječi pomoću kozmičke sile. To sigurno nije bila slučajnost. Pomisao na to ju je nadahnjivala. Možda će sada iskusiti koliko joj je kozmos naklonjen tako što će ju konačno osloboditi bolova.

Ugodna meditativna glazba, fini mirisi i svjetlost svijeća u čekaonici davali su joj osjećaj sigurnosti. Na zidu je visjela dojmljiva slika naslikana pastelnim bojama.

Dok ju je intenzivnije promatrala, uočila je obrise anđeoskog bića. Opušteno se naslonila u svoju stolicu i uživala u atmosferi. Lucie je osjećala kako se njena duša otvara za predstojeći tretman.

(nastavak na 96. stranici)

Mnogi ljudi danas osjećaju se poput Lucie. Odložili su svoju početnu sumnjičavost prema duhovnim metodama liječenja (liječenje pomoću kozmičkih sila) zbog želje za izlječenjem, naklonošću i sigurnošću. Ljudi bi trebali vjerovati da je kozmos prožet iscjeljujućim energijama kojima se možemo koristiti kao i ljekovitim svojstvima neke biljke.

No mi ipak smatramo da treba razlikovati prirodne i duhovne metode liječenja. Prirodne metode liječenja koriste biljna sredstva koja imaju dokazivo blagotvorno djelovanje na određene bolesti. Tako primjerice kadulja djeluje kod bolova u grlu, a kamilica kod želučanih tegoba. Nasuprot tome, kod duhovnih metoda liječenja ne može se utvrditi djelovanje niti jednog biljnog sredstva, iako nazivi npr. "Bachove kapi" tako zvuče. Slično je i kod visokopotenciranih homeopatskih sredstava.

3.3 Kozmos kao mjesto anđeoskih bića

Kozmos navodno nije prožet samo neosobnim iscjeljujućim silama ili energijom, već je i mjesto anđeoskih bića.

Lucie je u čekaonici svoje iscjeliteljice vidjela sliku anđela. Kasnije je saznala da je iscjeliteljica anđelima pridavala veliko duhovno značenje. Zastupala je mišljenje da se ta nevidljiva kozmička bića nalaze ispred čovjeka u razvoju svijesti. Zato mogu biti duhovni vodiči, izlječitelji ili osobni savjetnici.

UNIVERZALNA/KOZMIČKA SILA

BOGOVI/BOŽICE

DEMONI

DUHOVI

ANĐELI

VILENJACI

LJUDI

U već navedenom mjuziklu “Kosa” opjevano je djelovanje tih nevidljivih bića. Očekuje se da će pod utjecajem Vodenjaka u Novom dobu anđeoska otkrivenja i vodstvo uz pomoć kozmičkih sila igrati važnu ulogu.¹⁹ Fascinacija nevidljivim je očigledna.

Nevidljivi svijet je u zapadnim prosvijetljenim zemljama odavno gurnut u područje praznovjerja i smatra se nepostojećim iako Biblija govori o takvom svijetu. Pokret Novog doba i ezoterija s jedne strane ponovno otvaraju našem društvu oči za nevidljivi svijet, sile i moći. S druge strane, oni zavode ljude da stupe u kontakt s tim svijetom. Biblija pak uči da pomoć, izlječenje i snagu tražimo samo od Boga i Isusa Krista.

Uz pretpostavku da su sve sile božanske, ezoteričari ne pitaju odakle one dolaze, već u pravilu rade sa *svakom* silom. Osim ako je takva sila očigledno zla ili ostavlja loš osjećaj.

U 6. poglavlju detaljnije ćemo se pozabaviti anđelima.

19 <http://www.musical-hair.de/whatsnew.html>: “Harmony and understanding; Sympathy and trust abounding; Angelic illumination; Rising fiery constellation; Travelling our starry courses; Guided by the cosmic forces; Oh, care for us; Aquarius.”

3.4 Kozmos kao pali svijet u Bibliji

Pojam *kozmosa* u biblijskom je rječniku dobio i dodatno značenje palog svijeta. Time se misli na svijet kakav je nakon pada u grijeh. Takav način gledanja ezoteričari odbacuju. U međuvremenu i sve više ljudi koji se nazivaju kršćanima izbjegava tu temu.

Prema Bibliji, prvi ljudi, Adam i Eva, zbog svoje su neposlušnosti Bogu bili izbačeni iz zajedništva s njim. Do tog događaja u Edenskom vrtu, Bog stvorenje i njegova bića opisuje *vrlo dobrima*. Ništa nije stajalo između Boga i ljudi pa tako niti strah ili krivnja. Čitamo da je Bog šetao vrtom. To znači da je svakodnevno bio u zajedništvu s njima. Bilo je to u određenom smislu nebesko stanje.

Ali neposlušnost je dovela do krivnje, a time i do odvojenosti od Boga. Bog je čovjeka izbacio iz raja. Od tada prirodni čovjek više nije usmjeren prema Božjoj volji, već na vlastite potrebe.

Mogli bismo reći da je odvajanjem “palo” i cijelo stvorenje. Zbog Adama je bilo prokleta. Adam se zbog kazne morao suočiti s trnjem i korovom, teškom potragom za hranom, s divljim zvijerima i prirodnim katastrofama. Prijetila mu je smrt i znao je, kao i kasnije svi ljudi, da će jednog dana umrijeti.

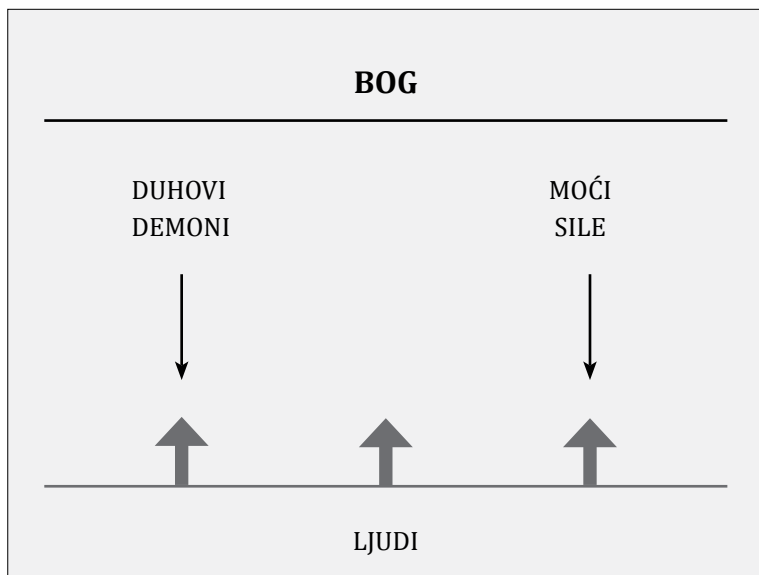
Biblija ne govori samo o padu ljudi, već i o padu anđela. On se dogodio još prije pada ljudi.

Govori se o najuzvišenijem anđelu imenom Lucifer ili Sotona. Na početku je bio predivan anđeo, kerubin koji je služio uz samo Božje prijestolje. No iako ga je poput svih anđela stvorio Bog, on se jednog dana uznio i htio je podići svoje prijestolje visoko iznad svih Božjih zvijezda.²⁰ Riječ “zvijezde” ukazuje na anđeoska bića.

U svojoj oholosti htio se izjednačiti s Bogom, Svevišnjim. Zato ga je Bog zbacio s uzvišenog položaja. U svojoj pobuni on je u otpadništvo od Boga za sobom povukao trećinu svih anđela.²¹ Biblija te pale anđele naziva “zlodusima”.

20 Izaija 14,13

21 Arnold Fruchtenbaum: *Handbuch der biblischen Prophetie*, Schulte&Gerth: ABlar 1991., str. 227, objašnjava otpad trećine svih anđela (zvijezda) koje je Bog stvorio sa Sotonom u Otkrivenju 12,4.

Bog je zbog pobune pale anđele zajedno s njihovim vladarom Sotonom zbacio na zemlju. Određeno vrijeme smjeli su vladati *kozmosom* (vidljivim svijetom i svemirom). Zato se Sotona u Ivanovom evanđelju naziva “knezom ovoga svijeta” (u grčkom izvorniku: knez *kozmosa*). Zbog toga treba zaključiti sljedeće:

područje kozmosa i područje Boga treba jasno razlikovati.

Sažeto bismo mogli reći: s biblijskog stajališta, u pojam *kozmos* koji se prevodi riječju *svijet* spadaju vidljivi i nevidljivi svemir **sa svim stvorenjima**, ljudskim i duhovnim bićima te priroda i povijest. *Kozmos* je “pojam pod kojim se razumije padom u grijeh narušeno Božje stvorenje koje se nalazi pod Božjom osudom i u koje je došao Isus Krist kao Spasitelj”.²²

22 Sasse: “*Kosmeo*”, str. 893, još kaže: “Otkupljenjem kozmos prestaje biti kozmos.”

Isus je jasno dao do znanja da će pali *kozmos* jednog dana proći zajedno s njegovim vladarom (Marko 13,31). Ali pozvao je na budnost jer je tom knezu i njegovoj vojsci još uvijek dopušteno da djeluju i da čovjeka dovedu pod svoj utjecaj.

3.5 Nebo kao suprotnost kozmosu

Isus nije najavio samo prolazak ovog svijeta (kozmosa), već je prorokovao i novo nebo i novu zemlju. Apostol Ivan to je jasno vidio u viđenju: "I vidjeh novo nebo i novu zemlju jer prvo nebo i prva zemlja uminu; ni mora više nema" (Otkrivenje 21,1).

Predodžbu o posebnom mjestu na kojem prebiva Bog ezoteričari odbacuju. Prema E. Tolleu nebo nije mjesto, već ono što se odnosi na unutarnje kraljevstvo ljudske svijesti. Navodno je i Isus tako shvaćao nebo.²³ Prema tom gledištu zemlja odražava ljudsku svijest u materijalnom svijetu.

Značenje proročke izjave iz Izaije 65: "Jer, evo, ja stvaram nova nebesa i novu zemlju. Prijašnje se više neće spominjati niti će vam na um dolaziti." (17. redak) Tolle prenosi na predstojeću transformaciju ljudske svijesti. U njoj su uzroci i značenje novog neba. Tolle tako ne razlikuje između neba i kozmosa, već samo govori o preobrazbi (transformaciji) kozmosa kroz promjenu svijesti.

Ako pobliže pogledamo ove retke i njihov kontekst, uočiti ćemo da preduvjet za stvaranje novog neba i nove zemlje nije čovjekovo uzdizanje do nove svijesti, već inicijativa Boga koji sâm stvara nešto novo. To novo nije stvoreno na temelju starog, već je toliko radikalno drugačije da se o starome više uopće neće razmišljati.

Na početku Biblije stoji da je Bog stvorio nebo i zemlju. Time se prije svega misli da je Bog stvoritelj neba i zemlje. Zatim da postoje različita nebesa.

23 Usp. Eckhart Tolle: *Een nieuwe Aarde. De uitdaging van dezes tijd* ("Nova Zemlja. Izazov našeg vremena"), str. 27; autorov prijevod.

Riječ “nebo” u Bibliji ima trostruko značenje. S jedne strane pod time se misli na vidljivo područje iznad zemlje – nebeski svod. S druge strane ona ukazuje na različita područja u kojima borave anđeli ili zlodusi.

I na kraju “nebo” označava “ono apsolutno sveobuhvatno”, “područje u kojem prebiva Bog”.

Riječ “nebo” stari su rabini (židovski učitelji) često koristili kao zamjenu za samog Boga zato što su područje u kojem Bog stanuje i Božja osoba neodvojivi. Područje u kojem prebiva Bog vjerojatno nije neko omeđeno mjesto; ne postoji mjesto koje može obuhvatiti Boga. Kralj Salomon to je spoznao kada je htio sagraditi Bogu hram: “[Boga] ni nebesa, ni nebesa nad nebesima ne mogu obuhvatiti. I tko sam ja da mu zidam Dom?”²⁴

Neshvatljiva veličina Božja, njegova sveprisutnost, mogla bi navesti na pomisao da je Bog u svemu. Ali ako proučavamo Bibliju i ako je shvaćamo ozbiljno, morat ćemo zaključiti da je on doduše sveprisutan i neopisivo velik, ali usprkos tomu odvojen je od palog stvorenja, *kozmosa*. U novom nebu i na novoj zemlji to će biti drugačije. Tamo neće biti hrama, sunca, dana niti noći, već ćemo živjeti u Božjoj prisutnosti i u njegovom svjetlu!

Usprkos jasnoj Božjoj ponudi, sve se češće događa da se zapadnjačko-kršćanski svjetonazor zamjenjuje istočnjačkim (budističkim, hinduističkim, taoističkim itd.) i ezoteričkim.

4. OSVIT NOVOG DOBA: *NEW AGE*

U svim područjima života, kao npr. kod uređenja kuća (*feng shui*), u sportu i zdravlju, pa čak i u ekonomiji nude nam se metode koje nam obećaju pomoć, silu i zdravlje putem kozmičkih energija ili sila. Ne radi se tu samo o tjelesno-duševnoj stvaralačkoj snazi ili vitalnosti, već o primanju, kanaliziranju ili fokusiranju na nevidljive sile. U metode koje su usmjerene na primanje, kanaliziranje i fokusiranje na nevidljive sile spadaju između ostalih joga, ajurveda, meditacija, *tai chi*, *qi gong* ili karate. Sve one imaju duhovnu pozadinu i temelje se na dalekoistočnim učenjima kao izvoru snage.

Ali danas se ne shvaća da je činjenica da je taj val dalekoistočnih metoda i duhovnosti pokrenuo pokret Novog doba (*New Age*), a u međuvremenu ga je ezoterija proširila po cijelom društvu. Govori se da čovjeka treba opet vratiti na prvotne "izvore snage". Time se misli na ideje da je čovjek sam po sebi božanski, da u sebi ima Budinu narav ili, kao u hinduizmu, da želi nestati u kozmičkoj sili *brahmanu*. Ukratko, dalekoistočne meditativne tehnike žele dovesti do ukidanja kršćanstva i Isusa Krista kao jedinog puta k Ocu.

U sljedećem poglavlju ćemo na temelju osobnih iskustava razraditi početke i pozadinu tog novog duhovnog načina razmišljanja.

4.1 Elke: Kako je počelo kod mene

Ralf, jedan od mojih psihoterapeuta, pozvao me nakon jedne psihoterapije na zajedničko pjevanje duhovnih pjesama. Bila je večer. Njegov stan u kojem smo se sastali bio je uređen vrlo ukusno i kreativno. Činilo se kao da se radi o drugom svijetu. Posvuda su gorjele svijeće, a u zraku se osjećao miris mirisnih štapića. Pomalo nesigurno i skeptično potražila sam mjesto u krugu prisutnih.

Nakon općenitog ljubaznog pozdrava pjevale su se pjesme različitih religija i u njima su se štovali i slavili npr. Šiva, Majka Zemlja ili Bog. Pjesme su bile kratke, jednostavne za pjevanje i često su se

ponavljale. S vremenom sam osjetila atmosferu jedinstva i odjednom je nestala moja sumnjičavost pa sam se prepustila pjevanju. Osjećala sam blagotvornu energiju koja me okruživala. Kad sam povremeno pogledala lica drugih sudionika, u njihovim sam očima otkrivala suze ganutosti.

Nije se govorilo o kritičkom Bogu koji promatra; govorilo se da je Bog ipak ljubav, a ta bi se ljubav kao božansko sjeme trebala nalaziti i u nama. Do tada sam uvijek osjećala da sam odvojena od Boga. Činilo se da je to sada nestalo. Općenito se činilo da ne postoje granice niti tabui; uskoro sam primijetila da je dopušteno sve što potiče "ljubav".

Kada je pjevanje završilo, prišao mi je Ralf. U krugu je sjedio nasuprot meni. Blagim mi je glasom objasnio da me je vidio omotan u jaku svjetlost koja predstavlja moje pravo biće. Začudena i istovremeno polaskana nisam mu postala samo izvanjski sklon.

Kasnije mi je objasnio da je započelo Novo doba. Zove se New Age i to je doba mira i ljubavi. Donijet će posve nov način razmišljanja i svijest koja će ponovno probuditi odavno zanemarene sile u čovjeku. Rekao je da je odlučio u svojem velikom stanu otvoriti duhovni terapijski centar kako bi na taj način prenosio ideje Novog doba kroz terapiju i seminare.

Elke je osvojilo iznenadno otkriće nevidljivog svijeta, osjetne sile i osjećaja da je posebna. Upravo to danas doživljavaju mnogi ljudi koji se počinju baviti dalekoistočnim ili ezoteričkim metodama.

4.2 Pozadina pokreta New Age

Elke:

Nakon ovih zapanjujućih iskustava, svakako sam htjela saznati više o Novom dobu, pa sam počela čitati knjige o njegovim počecima i sadržajima.

Saznala sam da je impuls za prevladavanjem dosadašnjih obrazaca razmišljanja u početku bio preuzet iz astrologije.

Kao što smo već spomenuli, zastupnici pokreta Novog doba vjeruju da je pomak proljetne točke iz zviježđa Riba u zviježđe Vodenjaka sa sobom donio globalnu promjenu svijesti. Govorili su o tome da će oko 2000. godine započeti Novo doba (*New Age*): doba Vodenjaka.

Za razliku od doba Riba koje su autori smatrali razdobljem (kršćanskog) nasilja, doba Vodenjaka trebalo bi biti razdoblje ezoterije, mira i utaživanja duhovne žeđi. Pokret Novog doba želi ponuditi alternativu kršćanstvu, ali i racionalizmu koji se temelji samo na razumu.

Elke:

Da, bila sam duhovno žedna. Do tada sam upoznala samo mrtvo, zakonsko kršćanstvo i itekako sam si mogla zamisliti da postoji nešto više od toga. Osim toga, govorilo se da će Novo doba postati novi svjetski poredak sa svjetskom vladom, jedinstvenim gospodarskim sustavom i jednom svjetskom religijom. Shvatila sam koliko je to potrebno. Već odavno razmišljala sam o nepravednoj raspodjeli svjetskih dobara. Zašto ne bi postojala jedna svjetska religija? Tada bi konačno završili vjerski ratovi. Na kraju krajeva, mislila sam, ipak se radi o istom bogu koji se samo drugačije zove.

Zanimljivim sam smatrala i polazište Novog doba. Uglavnom je počivalo na pretpostavci da u čovjeku i u kozmosu postoji tajno, skriveno (ezoteričko) znanje. Onaj tko ima pristup tom znanju i tko ga pretoči u praksu, bit će u stanju spoznati vlastito božanstvo te će steći sile koje su s time povezane. Nekoliko godina kasnije čula sam da je to sve sažeto pod pojmom "ezoterija".

Pojam "ezoterija" dolazi od grčke riječi *esoterikos* i znači: "unutrašnje, skriveno, tajno". To je u određenom smislu krovni pojam jer obuhvaća sve metode koje žele prenijeti tajna učenja o skrivenim silama.

Kako je vrijeme prolazilo, nisam samo pjevala pjesme indijskim božanstvima, već sam se i bavila znanjima indijskih učitelja. Njihovo duhovno znanje i iskustvo s nadnaravnim pojavama potvrđivali su tobožnje spoznaje za koje sam pretpostavljala da je do njih moguće doći samo po utjecajem droga. Prema spoznajama tih učitelja, čovjek bi u svojoj osnovi trebao biti božansko biće. Njegovo individualno ja (atman) trebalo bi se samo sjediniti s kozmosom, "Sveobuhvatnim", svjetskom dušom (brahman) i on bi tada mogao razviti neslućene moći.

Čini se da je snažna spoznaja o vlastitom božanstvu i o jedinstvu s kozmičkim silama skrivena i u starim egipatskim kultovima i u učenjima keltskih druida. Ezoteričke ideje Novog doba sve su me više fascinirale.

Nadolazeća transformacija u nove obrasce razmišljanja trebala bi se, naravno, utvrditi u društvu te ga zatim posve prožeti. Vrlo brzo se pričalo o pokretu Novog doba, ali nitko nije znao tko mu je vođa. No postojali su predvodnici, npr. Marilyn Ferguson i Fritjof Capra. Oni su doduše govorili o mreži koja će se protezati cijelim svijetom, ali su pritom napominjali da se radi o "mreži bez vodstva".²⁵

Saznala sam da su i teozofija, antropozofija, tajni red Ruže i križa (rozenkrojceri) i Slobodni zidari već više od sto godina naučavali ezoteričko (tajno) znanje i ophođenje sa silama nevidljivog svijeta. Ali to uglavnom nije došlo do šire javnosti. I starim je kulturama kao što su Egipćani, Babilonci ili Inke navodno već bilo poznato to znanje. Osjećala sam se počašćenom što sam imala pristup tom znanju te sam smjela imati i prva iskustva sa silama koje iza toga stoje.

Budući da sam dosta kritizirala postojeća društvena uređenja, bila sam otvorena za nova razmišljanja i ciljeve koji su naizgled život činili vrednijim življenja.

25 Marilyn Ferguson: *Die sanfte Verschwörung. Persönliche und gesellschaftliche Transformation im Zeitalter des Wassermanns*, Knauer Verlag: München 1985., str. 25.

Među željene **ciljeve Novog doba** između ostalog spadaju i promjena tradicionalnih obrazaca razmišljanja, novo poimanje svijeta, čovjeka i Boga, novi svjetski poredak s jednom svjetskom vladom i jednom svjetskom religijom. Ali prije svega tu je preobrazba ili transformacija našeg planeta u rajsko stanje s božanskim čovjekom.

4.3 Elke: Dio zavjere?

Osobno su mi svi ti ciljevi bili jasni. Vidjela sam koliko su uništeni planet i ljudi (u međuvremenu sam postala psihoterapeutkinja). U tradicionalnoj slici Boga koju sam stekla, doživljavala sam vrlo dalekog Boga koji kažnjava i kojeg sam u najboljem slučaju zazivala samo u nevoljama. Do obnove je moralo doći i tome sam rado htjela pridonijeti.

Jednog sam se dana odazvala pozivu osoba koje nisam poznavala. Zgrada u kojoj se održavao sastanak s pozvanim gostima izvana je uglavnom izgledala odbojno. Radilo se o staroj tvorničkoj zgradi. Unutra se nalazila moderna, prostrana dvorana preuređena u stan. Prevladavala je bijela boja što je odavalo atmosferu nečeg trezvenog.

Za razliku od susreta kod Ralfa, ovdje je sve djelovalo distancirano. Vlasnica kuće, privlačna plavuša, zračila je određenom hladnoćom. To se nije promijenilo niti kada nam je nakon pozdrava izvela trbušni ples. Pomalo sam začuđeno promatrala što se zbivalo i pitala sam se koja je svrha ovog sastanka. Saznala sam je na kasnijem predavanju domaćina.

Govorili su o nužnim i predstojećim promjenama na našem planetu i objašnjavali da postoji mreža koja se proteže preko cijele Zemlje. Sastoji se od ljudi koji su zainteresirani za transformaciju našeg planeta. Da bi se transformacija ubrzala, važno je posvuda u svijetu u određeno doba dana ili noći meditirati za obnovu. Svrha sastanka bila je u tome da polaznike ohrabri da se svakodnevnim meditacijom priključe mreži.

Izlaganja Elkinih domaćina vrlo su nalikovala razmišljanjima Marilyn Ferguson u knjizi: *Zavjera Vodenjaka*. I ona u njoj govori

o mreži. Sudionike naziva “urotnicima”. Govori o mreži nebrojenih urotnika u “tvrtkama, sveučilištima i bolnicama, na kolegijima, u tvornicama i liječničkim ordinacijama, u saveznim i državnim uređima, u gradskim vijećima i sjedištima vlada, u zakonodavnim organima, u humanitarnim organizacijama; zapravo u svim područjima države u kojima se ljudi bave politikom”.²⁶

U svojoj knjizi ona čitatelju predstavlja predivnu teoriju osobne i društvene transformacije u dobu Vodenjaka. Budući da će se raditi o razdoblju mira, i promjena se smije dogoditi samo na blag način. Ona smatra da je jedan od glavnih uzroka nužne promjene u tome da je čovječanstvo do sada vodilo “nepotrebno ograničen život”.²⁷

Katalizatori zavjere će, prema Ferguson, svakako biti ljudi jer oni posvuda izražavaju svoje stavove: “... u učionicama, na televiziji, u tisku, na filmu, u umjetnosti, u pjesmama, u znanstvenim časopisima, na putujućim predavanjima, u pauzama za kavu, u vladinim dokumentima, na društvenim događanjima i u okviru nove upravne politike i novog zakonodavstva.”²⁸

4.4 Izvor novih ideja prema Ferguson

Ono što je i nju osobno, ali i mnoge druge ljude u svijetu dovelo do novih ideja, Ferguson je najprije nazivala “*Nešto*” što se kreće “gotovo vrtoglavom brzinom”.²⁹ To “*Nešto*” već je “zarazilo medicinu i odgoj, društvene znanosti, prirodne znanosti i vladu”.³⁰

Pošto je u svojoj knjizi “*Nešto*” identificirala kao “*novi duh*”³¹ ili *duh našeg doba*, govorila je o njegovim osobnim karakteristikama: “On poštuje racionalizam i misterij, moć i ljudskost, međusobnu

26 Ferguson: *Verschwörung*, str. 26.

27 *Ibid.*, str. 33.

28 *Ibid.*, str. 40.

29 *Ibid.*, str. 20.

30 *Ibid.*, str. 21.

31 *Ibid.*, str. 25.

ovisnost i individualnost. On je političan i apolitičan.”³² U knjizi se u izlaganjima često izmjenjuju neosobna sila “*Nešto/Ono*” i *duh* s osobnim karakteristikama. Ali jasno je da taj duh čini jedno: on sjedinjuje “magiju i znanost”.³³

Obuzeo me ne baš dobar osjećaj dok sam slušala predavanje domaćice. Postupak koji bi trebao dovesti do promjene samo je naizgled bio blag. Vrlo brzo sve su sumnje nestale. Zaista se dogodilo to da su ljudi i Zemlja uništeni i da se nešto moralo promijeniti.

Od tog trenutka pokušavala sam svakodnevno poticati transformaciju Zemlje ciljanom meditacijom. Govorilo se da svoje unutarnje snage ne mogu iskoristiti samo meditacijom te tako potaknuti promjenu, već i vizualizacijom. Za to sam si primjerice morala pred unutarnjim okom predočiti kako se povezujem sa svjetlošću kozmosa, kako mu dopuštam da struji kroz mene i tako ga prenosim u uništeni svijet. Time se navodno potiču Zemljine samoiscjeliteljske moći.

S vremenom sam saznala da vizualizacijom ne mogu utjecati samo na Zemlju, već i na vlastite životne situacije. Primjerice, ako se nađem u financijskim poteškoćama, trebala sam samo pred svojim unutarnjim očima zamisliti novac koji mi je potreban i gledati kako teče u moje ruke. Sve me više fascinirao “skriveni potencijal” koji se navodno nalazio u meni.

32 *Ibid.*, str. 20-21.

33 *Ibid.*, str. 21.

5. NOVO DOBA DANAS?!

Kada danas održavamo predavanja ili seminare i koristimo pojam *New Age* ili Novo doba, često nam kažu: "To je već odavno prošlo. Mi nemamo nikakve veze s time." I zaista, *Novo doba* kao pojam ili opis našeg vremena pripada prošlosti. Ali što je s njegovim idejama?

Autor Novog doba F. Capra, zajedno je s benediktinskim svećenikom Steindl-Rastom, početkom 1990. godine napisao knjigu *Prekretnica u kršćanstvu*. Steindl-Rast je već tada žalio što je "taj važan pojam [*Novo doba*] prepušten prošlosti".³⁴ Prema njegovom mišljenju, "radosna vijest [*pokreta Novog doba*] zapravo stalno zaziva novo doba".³⁵ Zbog toga kaže da bi se taj izraz mogao još uvijek koristiti.

On time govori da se više ne radi o manifestaciji određenog pokreta, ali da itekako treba zadržati ciljeve za kojima on teži. Oni trebaju biti temeljno usmjerenje započetog *Novog doba*.

Capra je pisao da je utjecaj *pokreta Novog doba* na naše društvo u prvom redu usmjeren na sljedeća područja:³⁶

1. Razvoj ljudskog potencijala,
2. cijelo područje humanističke psihologije,
3. zanimanje za duhovnost,
4. zanimanje za okultne, paranormalne fenomene te
5. pokret za holističko zdravlje.

To je usmjerenje u međuvremenu u našem društvu pustilo duboke korijene. U njemu se oblikuje novo poimanje čovjeka i Boga u započetom dobu. U nastavku ćemo istražiti trendove u područjima koja navodi Capra kako bismo provjerili ostvaruju li se doista utjecaji *pokreta Novog doba* u našem društvu.

34 Fritjof Capra, David Steindl-Rast: *Wendezeit im Christentum. Perspektiven für eine aufgeklärte Theologie*, Scherz: München 1991., str. 254.

35 *Ibid.*, str. 254.

36 *Ibid.*, str. 253.

5.1 Razvoj ljudskog potencijala

U zapadnom svijetu pod kršćanskim utjecajem riječ *potencijal* općenito znači “zbroy svih sredstava raspoloživih za određenu svrhu”³⁷ (sposobnost ili zaliha energije, može se usporediti s grčkim pojmom *dynamis*). Ljudski potencijal može se odnositi na znanje i kompetenciju, na tjelesnu kondiciju, a pojavljivanjem pojma Novog doba čak i na duševno-duhovnu ili spiritualnu sposobnost. Uvijek se polazi od toga da se znanje i kompetencija pa i tjelesna snaga mogu u potpunosti iskoristiti tek kada se u obzir uzmu duševni i duhovni potencijal. Iz tog razloga su posljednja dva područja u međuvremenu postala važni elementi na seminarima za menadžment.

Ali ideja o duhovnom potencijalu koji se nalazi u nama zapravo dolazi iz istočnih religija, osobito iz budizma i hinduizma. Primjena njihovih postupaka i mudrosti obećava “vrhunske rezultate bez stresa i napetosti”.

Jack Welch, bivši član uprave tvrtke *General Electric* i trener na obukama Veda menadžmenta³⁸, u najavi svojeg seminara tvrdi: “Jedan od najvažnijih zadataka menadžera kompanije je u tome da iskoristi duhovni potencijal svih djelatnika.” To je zasigurno dobra zamisao. Ali kvaka je u tome da djelatnici moraju biti spremni koristiti se istočnjačkim metodama i učenjima koje im trebaju omogućiti neograničen (božanski) potencijal.

Anthony Robbins autor je mnogih uspješnica o *načelu moći* i već je 25 godina priznati savjetnik vodećih osoba iz politike i gospodarstva. Njegove se knjige također temelje na ideji o povezanosti s bezgraničnom energijom. U jednom od njegovih opisa stoji: “Dosta je bilo tuđih zapovijedi, frustracije i nesigurnosti - oslobađanjem skrivenih unutarnjih snaga svatko može naučiti određivati vlastitu

37 Goldmann-Lexikon, svezak 17, BLI, Bertelsmann Lexikographisches Institut: Gütersloh 1998., str. 7829.

38 Veda (sanskrt): znanje.

sudbinu.”³⁹ Svojim je knjigama navodno pozitivno utjecao na 50 milijuna ljudi iz 80 zemalja.

Jedna diplomirana mentalna trenerica, koja između ostalog nudi i seminare za menadžment i poslovanje, kaže da se njeno savjetovanje održava uz “primjenu psiholoških tehnika vizualizacije, vježbi disanja, intuicije i komunikacije”.

Iz opisanih ciljeva seminara jasno proizlazi da se ne radi samo o psihološkim spoznajama ili o vježbama komunikacije. Sudionici tečaja na kraju bi trebali dobiti telepatske sposobnosti radi boljeg procjenjivanja pa čak i manipulacije (npr. sugovornicima, zaposlenicima). Ali ne samo to: ona čak smatra da bi do te “telepatske povezanosti” moglo doći i “na daljinu, bez direktnog vizualnog ili tjelesnog kontakta”.⁴⁰ U svim njenim izjavama stječe se dojam da su to sposobnosti ljudskog potencijala.

Mentalni trening u međuvremenu igra važnu ulogu i kod sportaša. Trener Rainer Hatz tvrdi: “Mentalni trening nije samo bogata dopuna standardnom treningu. Ne, on je danas nužan da biste došli do vrha i tamo se održali.”⁴¹ U svojem EQ treningu (emocionalna inteligencija) Hatz želi obraditi nedostatke i povrede iz djetinjstva, negativne misli o sebi želi pretvoriti u “pozitivnu energiju” te programirati uspjeh uz pomoć pozitivnih misli i rituala.

I Jürgen Klinsmann je kao trener nogometnog kluba *FC Bayern* igračima nudio mentalni trening. Smatrao je da igračima niti čitav trening neće ništa pomoći ako se ne promijene i u glavi.⁴² Područje za vježbanje pretvoreno je u oazu za mentalne vježbe. Da bi se osigu-

39 “Gesamtverzeichnis 2006”, Allegria-Verlag, “Lebenshilfe”, “Neues Bewusstsein”, “Spiritualität”, “Ganzheitlich Heilen”, str. 14.

40 Isabeella Beumer: Prospekt “*Hinter die Dinge schauen. Die Faszination mentaler Korrespondenz, Psychometrie, Psychoskopie*”.

41 <http://www.potenzial-mensch.de/Sport.html>; Stand veljača 2010.: “Mentalni trening sportašu omogućuje da točno na trenutak pozove svoju snagu. Čak i više od toga, on stabilizira sportaša na najvišoj razini i daje u ovlast da bude svoj vlastiti šef...”

42 Christoph Leischwitz: “*Klinsmann gibt den Buddha*”, u: TAZ (2. srpnja 2008.); <http://www.taz.de/1/sport/artikel/1/klinsmann-gibt-den-buddha/>

rao “dobar protok energije”⁴³ u centru i na krovnoj terasi postavljeno je čak i nekoliko kipova Bude. U međuvremenu se Klinsmannova teorija i njegove duhovne mjere nisu pokazali uspješnima. Kipovi su uklonjeni, a on je kao trener morao napustiti klub.

Ali tanka granica između mentalnog treninga i duhovnih i vjerskih dimenzija ne pokazuje se samo kod njemačke nogometne elite, već i općenito.

Veza između spoznaje ljudskog potencijala i budizma nije slučajna. Budistički učitelji često su govorili o “unutarnjem potencijalu” i nužnosti uklanjanja blokada koje priječe razvoj potencijala. Tibetanski učitelj **Geshe Pema Samten** kaže: “Ako se poslože pravi uvjeti, to jest ako se razviju vrline i umnože zasluge, unutarnji potencijal počinje sazrijevati.”⁴⁴

Ali što se misli pod tim potencijalom? Radi se o takozvanoj Budinoj prirodi koja se definira na sljedeći način: “Konačni potencijal svakog osjetilnog bića (ljudi, životinje, bogovi ili duhovi) nema nikakvih ograničenja. Istovremeno je prava priroda svakog osjetilnog bića savršena.”⁴⁵

U definiranju potencijala postoji velika razlika između zapadnog (kršćanskog) i istočnog (budističkog/hinduističkog) shvaćanja *potencijala*. Kada mi na Zapadu govorimo o ljudskom potencijalu, time, usprkos svim mogućnostima nadogradnje, uvijek mislimo na određeno ograničenje. Polazi se od toga da smo kao ljudska stvorenja ponaosob različiti i da svatko ima drugačiji ograničeni potencijal.

Životinjama se pridaje daleko manji potencijal nego ljudima. Ta pretpostavka nije utemeljena samo u istraživanjima, već se potvrđuje i u biblijskom izvještaju o stvaranju. Tamo stoji da je Bog čovje-

43 Jürgen Klinsmann, citat od P. Strassera i R. Franke u Münchner “Abendzeitung” od 4. srpnja 2008.; http://www.abendzeitung.de/sport/fc_bayern/38094.

44 Geshe Pema Samten: “*Buddhanatur*”; <http://www.tibet.de/tib/tibu/2006/tibu77/buddhanatur.html>.

45 Citat iz XII. Tai Situpa: *Den schlafenden Buddha erwecken*, Sequoyah-Verlag, Edition Mandarava: Gutenstein 2007.

ka stvorio na svoju sliku te mu je zapovjedio da vlada životinjama. Čovjek, za razliku od životinje, posjeduje mentalnu svijest, a time i mogućnost razmišljanja o svijetu i Bogu.

Već smo u poglavlju 3.4 spomenuli da je neposlušnost prvih ljudi prema Bogu dovela do izbacivanja iz raja, a time i do odvojenosti od Boga. Od tog vremena čovjek više nije savršen, kao što je Bog rekao, “vrlo dobar”, nego grešan. Izgubio je dio svojih prvotnih sposobnosti, ali je red koji je Bog uspostavio (da je po položaju iznad životinja) ostao.

U budizmu se, nasuprot tome, svim bićima, ljudima i životinjama pridaje neograničeni potencijal (Budina priroda). Tako se ne radi o nečem jedinstvenom i osobnom, već se radi o neosobnoj sili koja prožima sve stvari i sva bića i u kojoj nema podjele niti osobnog boga.

Na toj se pretpostavci temelji ezoterija. Ona taj potencijal ne bi nazvala Budinom prirodom, već “božanskim potencijalom”. Upravo kao i u budizmu mišljenja je da ljudski razum stoji na putu iskustvu “božanske” sile. Tako autor uspješnica i duhovni guru Steven Harrison u svojem predavanju kaže: “Vrata ljudskog potencijala u smrti su svakog znanja.”⁴⁶ Spoznaja skrivenog potencijala moguća je samo u duhovnom mističnom iskustvu.

Martin:

“Budizam želi osloboditi neograničeni ljudski potencijal”, rekao je lama prisutnima, uglavnom zapadnim tražiteljima. Omotao sam se pokrivačem ne bih li se zaštitio od hladnog vjetra koji je puhao kroz otvore šatora. Neudoban sjedeći položaj, prljave prostorije tibetanske samostana u Nepalu i prodorna večernja hladnoća otupili su moju svijest. Ali sada sam počeo slušati. Nadao sam se da se duboko u meni nalazi skriveni potencijal.

46 Steven Harrison: “*The Human Potential - Das menschliche Potential*”, predavanje u lipnju 2002.; objavljeno kao video u Blissvideo: Lindau 2002.

Doživljavao sam se plahim, suzdržanim pa čak i sputanim, ali vjerovao sam da se u meni krije puno više i taj sam potencijal htio upoznati. Govorilo se da se on može probuditi meditacijom i drugim vježbama. "Zbog toga sam i došao", pomislio sam. Činilo se da ipak postoji mogućnost da pronađem put oslobođenja od blokada. Taj je budistički put svakako bio originalan jer se nitko od mojih predaka nije bavio tim učenjima.

Misli su mi se nehotice vraćale kući. "Spasi vlastitu stražnjicu!", čuo sam majku kako bijesno viče pošto sam je iznervirao svojom tvrdoglavošću. Sjećanje na taj bijesni povik kojeg sam se uvijek iznova prisjećao ovaj je put u meni izazvao neobičnu nostalgiju. No nisam mu se htio predati. Osjećao sam poriv da slijedim njen poziv i dokažem da se mogu sam spasiti.

Moja majka bila je vrlo razumna pa sam naučio da razum igra važnu ulogu u životu. Ali sada sam čuo da je bitno pozdraviti se s naučenim analitičkim načinom razmišljanja i prepustiti se Budinoj prirodi u sebi. U prvim pokušajima da slijedim lamine naputke o meditaciji, to mi još nije baš uspijevalo, ali nisam odustajao.

Nakon dva tjedna doživio sam prve trenutke uzvišenog oslobođenja. Zatim, mjesec dana kasnije, na trenutak sam doživio oslobađajuću levitaciju. Izgubio sam svaki osjećaj tijela. Nalazio sam se iznad svojeg tijela koje je meditiralo i u kojem su se nalazila velika svjetla bića. Jesu li to bili prvi dokazi potencijala koji se skriva u meni? Zadivljeno sam mislio da sam otkrio izvore velike snage u sebi.

Kasnije sam jedva skrivao ponos zbog tih duhovnih spoznaja. No ostalo je malo nesigurnosti. Jesu li one zaista dolazile iz mene?

I kod Capre, koji se odvratio od katoličanstva i priklonio budizmu, hinduizmu i taoizmu, duhovno mistično iskustvo igralo je važnu ulogu za razvoj ljudskog potencijala. Kroz njega je čovjek mogao spoznati vlastito "božanstvo".

"Ljudski potencijal" tematizirao se i 1970-ih godina u "Pokretu za ljudski potencijal". Cilj je bio utvrditi i istražiti sve čovjekove mogućnosti. Trebalo je osloboditi emocionalna i kreativna ograniče-

nja. Niz psihoterapija, psiholoških škola i centara pokušao je pomoću iskustvenih grupa i kroz takozvano vježbanje osjetljivosti pripremiti put do razvoja ljudskog potencijala.⁴⁷ Početak tog pokreta možda je još bio usmjeren prema razvoju ljudskih sposobnosti, ali to se vrlo brzo promijenilo. Jasno se to vidi u razvoju humanističke psihologije.

5.2 Humanistička psihologija

Razvojem humanističke psihologije, istočnjačko shvaćanje razvoja ljudskog potencijala sve je više dobivalo na značenju. Steindl-Rast je 1991. čak tvrdio da Društvo za humanističku psihologiju ima "po-sve razvijenu *svijest Novog doba*".⁴⁸ Što se time misli?

Godine 1961. u Americi je osnovano Društvo za humanističku psihologiju.⁴⁹ U to vrijeme taj je pokret uglavnom bio pokret protivljenja koji se jasno htio odvojiti od prijašnjih terapijskih usmjerenja (npr. psihoanalize ili biheviorističke terapije).

Osnivačima, psiholozima poput Abrahama H. Maslowa, Carla R. Rogersa i Charlotte Bühler, na srcu je bila želja dati doprinos razvoju pravednije i čovjeka dostojnije okoline u kojoj bi se pojedinac mogao razviti, preuzeti odgovornost za svoje postupke i voditi smisleniji život.

Jedan od najpoznatijih zastupnika Humanističke psihologije je Fritz Perls s metodom geštalt terapije. On je smatrao: "Ideja geštalt terapije jest da od papirnatih napravi prave ljude. [...] To je ideja da cijelog čovjeka našeg vremena probudi u život te ga pouči kako može iskoristiti svoje unutarnje snage..."⁵⁰

47 Usp. <http://www.kamala.info/human-potential-movement.html>.

48 Capra, Wendezeit, str. 254. "Association for Humanistic Psychology" pokazuje se kao platforma za pokret Novog doba.

49 Association for Humanistic Psychology, AHP.

50 "Die Perspektive der Humanistischen Psychologie", zapis predavanja na sveučilištu St. Gallen u zimskom semestru 1998./99. u okviru serije predavanja "Psychotherapie: Die Vielfalt der therapeutischen Konzepte", 3-4.

Smatralo se da u čovjeku ne postoji samo mogućnost izbora da aktivno promijeni svoj život, već da on u konačnici posjeduje čak i potencijal da bude tvorac vlastite egzistencije.

Ostvarenje takvog poimanja čovjeka nije se trebalo temeljiti samo na znanstvenim spoznajama, već ju je trebalo poticati i terapijom koja će aktivirati doživljaje, kao npr. igranjem uloga, slikanjem slika, pokretima, glazbom ali i razgovorima. Važno pomagalo trebalo je biti i osvješćivanje svih postojećih osjećaja, emocija i ponašanja.

Iz toga su se razvili pojmovi koji su u međuvremenu prešli u svakodnevnu upotrebu većine ljudi, kao primjerice: *cjelovitost, samosvjesnost, samoostvarivanje, osjećanje, udubljivanje, iz trbuha - ne iz glave, kakav osjećaj vam to stvara, ovdje i sada*. Čak je i pojam (unutarnji) *potencijal* proizvod te struje.

Sve to zvuči vrlo čovjekoljubivo i zamamljivo. Ali što znači potencijal? Ponajprije prirodne sposobnosti koje su urođene svakom čovjeku kako bi ovladao svojim životom i socijalizirao se.

Odgovarajućom obukom, odgojem ili uzorima čovjek je zaista u stanju iz sebe izvući više nego što bi to bio u određenim ili za njega štetnim uvjetima. Terapija ili savjetovanje dakle trebaju pridonijeti tomu da čovjek više ne bude zarobljen u svojem ograničenom načinu razmišljanja o sebi i u naučenim mogućnostima. U tu svrhu on bi trebao upoznati sebe, preuzeti odgovornost za svoje razmišljanje i osjećaje, prepoznati i prevladati psihičke obrambene mehanizme, slušati svoj unutarnji glas i ostvariti se u skladu sa svojim spoznajama.

Ali nije ostalo na tomu. Tijekom godina *pokret Novog doba* svojim je duhovnim razmišljanjem sve više utjecao na humanističke oblike terapije. Čovjekov potencijal više nije bio samo u njegovim prirodnim sposobnostima, već u razvoju njegovih duhovnih mogućnosti, ili jasnije rečeno, božanstva koje se u njemu nalazi. To već slijedi ideju da čovjek može biti tvorac vlastite egzistencije. Njegov je cilj spoznati i živjeti svoj božanski potencijal. Ta spoznaja ne bi ga dovela samo do više razine svijesti, već bi pridonijela i tome da pronade put do svojeg prvotnog izvora (božanstva). Ali za to je nužan proces čišćenja unutarnjih blokada te obrazaca razmišljanja i doživljavanja koji ga vežu.

Taj prijelaz s prirodnih sposobnosti i potreba do sjedinjenja s bogom ili božanskim uočljiv je i kod psihologa Abrahama H. Maslowa. On je 1943. godine objavio model kojim je opisivao motivaciju koja ljude potiče da prijeđu svoje navodne granice. Njegov su model nazvali *hijerarhija ili piramida potreba* i prvotno je sadržavao pet, a kasnije šest stupnjeva. Postao je temeljni obrazac za razvoj čovjeka i još se uvijek koristi, primjerice za motiviranje djelatnika u tvrtkama.

Maslow je utvrdio da svaki čovjek ima osnovne potrebe kao što su hrana, san, životni prostor (prvi stupanj). Potrebna mu je sigurnost, kao što su pravo i red, stalno radno mjesto itd. (drugi stupanj), te društveni odnosi poput obitelji, prijatelja, partnera (treći stupanj). Ove potrebe moraju biti ispunjene da bi se postiglo određeno zadovoljstvo.

Za jedan dio čovječanstva čini se da je njihov životni cilj ostvarenjem tih triju stupnjeva ispunjen, dok drugi žele nešto više. Oni imaju više ciljeve te teže za društvenim priznanjem kao što su status, poštovanje, novac, moć, karijera (četvrti stupanj). Posljednji (peti) stupanj do kojeg se želi uspeti čovjek prema Maslowu je bilo samoostvarenje, pod čime je razumijevao primjerice individualnost i razvoj talenata.

Tek 1970. godine, nekoliko godina nakon početka *pokreta Novog doba*, dodao je još jedan stupanj: "transcendentnost". Time je mislio na potragu za bogom ili za dimenzijom koja nadilazi individualno ja i s kojom se čovjek želi susresti ili sjединiti. To je značilo da se čovjek može ostvariti (tek) kada je ispunjena i ta potreba.

Ta je ideja doduše bliska biblijskim izjavama, jer Bog je u čovjekovo srce stavio čežnju za sobom⁵¹ i naš cilj treba biti pomirenje s njim. Ali razlika je u tome što svatko sam može ili treba definirati dimenziju koja nadilazi naše ja.

51 Usp. Propovjednik 3,11: "I on je [Bog] vječnost stavio u njegovo srce, samo da čovjek ne dokuči djela koja je Bog učinio od početka do kraja." (njemački prijevod)

PIRAMIDA POTREBA PREMA MASLOWU

Ta se ideja nudi i primjerice u 12 koraka programa Anonimnih alkoholičara (AA). Čovjek treba spoznati da je svojim snagama došao do kraja i da mu treba nadnaravna snaga koja će mu pomoći i izliječiti ga. Tu se ne mora raditi o biblijskom Bogu; uvijek se iznova naglašava da se ne radi o bogu *onako kako ga mi razumijemo*. Ali sam Isus je rekao da je on put k Ocu. Biblija je jasna: samo po vjeri u Isusa Krista, njegovoj smrti na križu i njegovom uskrsnuću čovjek ima pristup k Bogu Ocu. U Isusu Bog nam objavljuje **tko on uistinu jest!**

Ali budući da u *Novom dobu* više ne treba prevladavati kršćanstvo, nego ezoterija, tražiteljima treba ponuditi novu duhovnost. Da bi se izbjegle vjerske svađe i da se ne bi morala osobno prihvatiti Isusova smrt, potrebno je u sebi pronaći dimenziju koja će sa sobom donijeti sve znanje i sve mogućnosti za promjenu.

Do te dimenzije može se doći vježbama disanja npr. u preporadanju,⁵² vježbama opuštanja i kretanja (npr. *kundalini* joga), transom (npr. vizualizirane, bubnjanje, ples) i na kraju psihodeličnim drogama (LSD). Posljedica Maslovljevih spoznaja i spoznaja psihologa Stanislava Grofa i Anthonyja Suticha bilo je osnivanje novog stručnog područja transpersonalne psihologije.

Ta teorija govori da gotovo sve psihičke patnje nastaju zbog nedostatka smisla ili zbog straha od nemogućnosti ispunjavanja *viših* potreba. Ako to vidimo kao osnovu za terapijsku pomoć, savjetovanje se svakako mora dogoditi i na duhovnoj razini. To pak znači da terapeutova religija, duhovni stav ili shvaćanje boga postaju putokazi za tražitelja.

No postavlja se pitanje: možemo li si na temelju psiholoških spoznaja, filozofije i iskustava sami sklepati vlastitog boga? Ili postoji osobni, apsolutno sveti Bog koji nam točno opisuje kako se do njega dolazi?

I Elke su tijekom terapijskog obrazovanja (terapija integrativnog disanja i geštalt terapija) učili da bogu može dati bilo koje ime, da ga može nazivati npr. silom ili kozmičkom ili univerzalnom energijom. Ta joj je ideja prenošena između ostalog i dolje opisanim vježbama.

Elke:

Bilo je to odmah na prvoj godini obrazovanja za geštalt terapeutkinju. Opet sam u zadnjoj minuti prije početka sata uletjela u predavaonicu. Pripremala sam hranu za cijeli vikend, pobrinula sam se za svježe rublje i očistila sam kuću kako moja obitelj ne bi morala trpjeti zbog mojeg usavršavanja. Brzo sam izula cipele i potražila mjesto u grupi.

Kao i obično, počeli smo vježbom opuštanja. Voljela sam te vježbe jer su mi pomagale da sav stres ostavim iza sebe te se još jednom usredotočim na sebe i usavršavanje. Do tada su to uglavnom bile

52 *Rebirthing* ili preporadanje. Posebnom tehnikom disanja navodno se čak i događaji prije rođenja kao i potisnuti događaji te sjećanja na "prijašnje" živote vraćaju u svijest.

zaigrane vježbe tijelom i dodirirom. Ali ovaj put smo stajali u krugu i rekli su nam da si predstavimo kako iz naših stopala odjednom izlazi korijenje koje sve više urasta u tlo. Tako smo trebali dobiti osjećaj povezanosti sa zemljom iz koje smo trebali izvući snagu.

Pošto smo sustavno prošli kroz sve dijelove tijela pa se opet vratili na glavu, na svoje čuđenje čula sam kako nas terapeut upućuje da tjeme otvorimo za primanje kozmičke energije.

To da se Boga naziva kozmičkom energijom bilo mi je novo i pomalo strano. No budući da sam imala povjerenja u terapeuta, upustila sam se u to.

I zaista sam osjetila kako mojim tijelom struji sila i imala sam utisak da sam osnažena iznutra. Već sam mnogo godina čeznula za iskustvom s Bogom i sada mi se činilo da je to konačno moguće. Očito uopće nisam bila toliko odvojena od njega kako sam uvijek mislila. Činilo se da sam i na svoju ruku mogla doživjeti njegovu snagu.

Ovakvim vježbama se uz spoznaju boga teži za time da se kroz vježbe opuštanja otvorimo “višim” dimenzijama svijesti.

U međuvremenu su duhovni oblici psihoterapije nicali kao gljive poslije kiše. Psiholog Robert Betz čak objašnjava da je “na temelju poruka iz duhovnog svijeta”⁵³ razvio “**transformacijsku terapiju**”. Tim oblikom terapije on ljudima želi pomoći u procesu transformacije te ih podsjetiti da su po prirodi božanska bića ispunjena ljubavlju.

Humanistička psihologija u međuvremenu se probila kao važan smjer psihologije te se proširila u transpersonalnoj psihologiji. Njene metode i učenja o duševnom izlječenju sve su više usmjerena na duhovnost. Poznati psiholog i Freudov učenik C. G. Jung ljudskoj je duši već pripisivao takozvano “više ja” u kojem se nalazi izvor božanstva.

53 Robert Betz, www.robert-betz.de.

Psihoterapeut i teolog Helmut Hark, koji pretežito radi prema Jungovim dubinsko psihološkim spoznajama, potvrđuje upravo iskazana uvjerenja. On smatra “da ljudi u terapijskom procesu doživljavaju odlučan korak prema izlječenju kada im se otvore duhovni izvori u vlastitoj duši”.⁵⁴

Samospoznaja se u skladu s time više ne ograničava na spoznaju osobnih oblika ponašanja, karakternih crta, sposobnosti ili obilježavajućih doživljaja iz djetinjstva, već je često, svjesno ili nesvjesno, usmjerena na otkrivanje i oslobađanje unutarnjeg, takozvanog “božanskog” potencijala pomoću kojeg će čovjek zagospodariti vidljivim i nevidljivim svijetom.

5.3 Zanimanje za duhovnost (mistika)

Pogledajmo sada Caprinu izjavu o utjecaju *pokreta New Age* na zanimanje za duhovnost. Onomu tko otvorenih očiju promatra razvoj našeg društva, sve je jasnije da se ostvaruju Caprini ciljevi u području duhovnosti i religioznosti.

Religija u uobičajenom smislu riječi, na način da se čovjek smatra pripadnikom neke određene religije, da vjeruje u njeno poimanje boga i poštuje njena *pravila* i *zapovijedi*, više nije popularna. Danas se prije radi o *iskustvu* transcendentne dimenzije, a time i *duhovnosti* i religioznosti. Kroz takvo se iskustvo stječe *dojam* da smo u kontaktu s nečim božanskim (dobrim ili blagotvornim). Hark duhovnost vidi kao “intuitivnu silu koja čovjeku omogućava da nađi svoju svakodnevnost i normalnost te prelaskom granica ste-kne iskustva koja proširuju svijest”.⁵⁵

Istraživači trendova računaju s time da će dalekovidne kompanije stvarati više prostora za meditaciju, bogoslužja i razgovore o duhovnim temama.

54 Helmut Hark: *Mit den Engeln gehen. Die Botschaft unserer spirituellen Begleiter*, Weltbild GmbH: Augsburg 1993., str. 29.

55 *Ibid.*, str. 37.

Čovjek čezne zbog pritiska, egzistencijalnog straha ili straha od neuspjeha te zbog sve jače izolacije, za povezanošću s višom silom. Mogućnost da se te teme i iskustva unesu u područje rada, na ljude djeluje umirujuće, čak produktivno. Tako se primjerice u međuvremenu u mnogim većim kompanijama nudi joga. Joga navodno (kao što ćemo detaljnije objasniti u 6. poglavlju) ne djeluje samo na tijelo i dušu, već posebno na duh.

Joga navodno djeluje na proširenje svijesti. Kroz položaje tijela istovremeno se prenose hinduistička učenja. U njima se govori o tome da ja (*atman*) i božansko ili apsolutno (*brahman*) treba gledati kao jedno te se tjelesnim vježbama, meditacijom i unutarnjim čišćenjem blokada mogu stopiti.

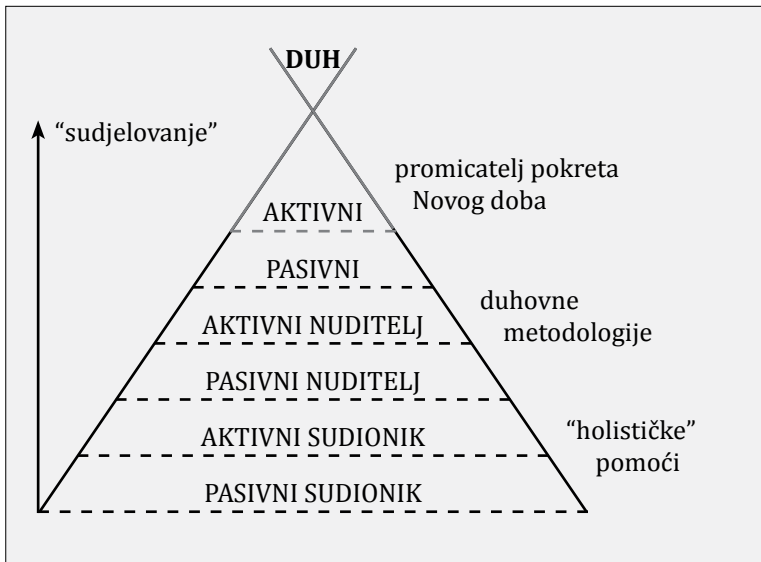
Na taj se način vješto pobuđuje zanimanje i poučavaju duhovnost i duhovna iskustva – često tako da sudionici toga nisu niti svjesni.

Na neki se način i ovdje može prepoznati trend koji se temelji na Bogom danoj želji za povezanošću ili odnosom s njim. Ta se želja često zlorabi i zamjenjuje idejom da svaki čovjek svojim naporima može postati bog. Umjesto: “Upoznaj Boga!”, kaže se: “Upoznaj svoje božanstvo!”

Kao što smo već spomenuli, autorica Novog doba Ferguson govori o duhu koji takve ideje promiče na “blag” način. To bi se moglo, slično kao kod Maslowa, slikovito prikazati u obliku piramide.

U donjem dijelu nalazi se široka masa koja želi samo malo bolju kvalitetu života, bolje rezultate ili izlječenje (poput Lucie). Ona, prema Ferguson, spada u pasivne (i lakovjerne) sudionike urote. Ti ljudi posjećuju tečajeve joge ili *tai chija*, odlaze na *shiatsu* masaže ili *reiki* i to je sve.

Većina ponuda obećava poboljšanje protoka energije u tijelu te poticanje sila za samoizlječenje. Ali ono što tražitelji možda ne znaju je da sve te metode trebaju djelovati na proširenje svijesti i na jedinstvo s kozmičkim energijama. Tražitelji će vjerojatno čuti ponešto o holizmu i mislit će da se radi o jedinstvu tijela, duše i duha, ali neće znati da se upravo kod ezoteričkog i dalekoistočnog shvaćanja holizma radi o jedinstvu **tijela, duše i duha s kozmosom**.

Neki od njih čak i znaju da te vježbe imaju vjersku pozadinu, ali smatraju da mogu odvojiti vježbe od religije. Uglavnom se neopazice kod mnogih ljudi ušulja novo poimanje čovjeka i Boga. Možda će odjednom i sami početi govoriti o *promjeni svijesti* ne znajući na što se ona uistinu odnosi. Nehotice će upasti u takav način razmišljanja i prijeći će na sljedeću razinu. Ferguson kaže da će tako postati aktivni sudionici “urote” koja ljudima obećava duhovno buđenje.

Kada će prijatelj ili rođak trebati opuštanje, govorit će o svojim iskustvima te će doći do stupnja pasivnih nuditelja. Najčešće se neće zadržati samo na metodi, već će pod utjecajem knjiga i drugih sudionika nakon nekog vremena htjeti doživjeti i druga iskustva koja će možda još više pridonijeti osjećaju zadovoljstva. Sve dok oduševljenje za sve blage načine ne poraste toliko da će se i sami početi obučavati kako bi prenijeli “sve što je dobro”. Time, a da toga nisu niti svjesni, prelaze na sljedeću višu stepenicu aktivnih nuditelja.

U tu grupu, prema Ferguson, mogu spadati i liječnici. Oni uopće ne moraju biti zainteresirani za duhovno, ali zbog povećane želje paci-

jenata ili iz financijskih razloga sve češće nude alternativne metode s duhovnom pozadinom.

Ferguson tvrdi da je moguće da se “urotnik”, doduše, svjesno upustio u djelovanje duha, da u društvu na razini zakonodavstva, gospodarstva i u političkim odlukama već unosi svoje ideje, a ipak još ne zna o čemu se točno radi. Ona smatra da je u tom slučaju čovjek pasivni, ali ipak učinkoviti promicatelj Pokreta te se nalazi izravno ispod vrha piramide, naime na razini onih koji svjesno promiču duhovne ideje i društvenu transformaciju (preobrazbu). Duhovne ponude su primamljive zbog teorije o idealnom “božanskom” svijetu i viziji novog čovjeka.

Elke:

Tek kada se osvrnem unatrag, uočavam kako je duh kojeg spominje Ferguson u meni djelovao upravo na takav način:

Sa znatiželjom sam ušla u predavaonicu otvorenog učilišta. “Trening kreativnosti” - obećavala je reklama tečaja. Budući da je slikanje bilo jedan od mojih hobija, radovala sam se novim poticajima; pošto sam nekoliko godina bila domaćica i majka, htjela sam opet aktivirati svoje duhovne i kreativne sposobnosti.

Na vlastito čuđenje otkrila sam da se ipak nije radilo o poticajima za moj hobi, već o tečaju samosvjesnosti pod vodstvom psihoterapeuta. Terapeut nam je dao zadatak da nacrtamo svoja sjećanja iz djetinjstva. On i drugi sudionici seminara smatrali su da su na temelju moje slike “razotkrili” moju tadašnju “usamljenost”, koje ja do tada nisam bila svjesna. Šokirana tom “spoznajom” vratila sam se kući misleći da mi treba pojedinačna terapija kako bih prevladala taj šok.

Danas znam da su opažanje i analiza mojih sjećanja bila djelomično istinita; zaista je bilo trenutaka u kojima sam se osjećala osamljeno. Ali taj je dio tog vikenda bilo prenatrpano.

Nakon seminara odlučila sam svoj život pokrenuti u drugom smjeru. Puno sam više htjela slijediti svoje potrebe. Najprije sam potražila opuštanje na tečaju joge. Osvješčivanje i samosvjesnost postali su mi najvažniji pojmovi.

Naučila sam da nepoznavanje sebe znači da se ne želim dalje razvijati. Kod prijatelja i poznanika počela sam nemilice otkrivati "slabosti" kako bih im - tako sam mislila - pomogla u njihovoj neosviještenosti.

Osobna kriza dovela je do želje da i sama postanem terapeutkinja. Kroz obrazovanje sve sam dublje ulazila u ezoteričko i dalekoistočno razmišljanje i u sebi više nisam tražila samo sposobnosti, već i vlastito božanstvo u kojem mi je obećan neograničeni potencijal.

Naravno da sam i svojim prijateljicama govorila o novim spoznajama i iskustvima. Oduševljeno su me slušale i uskoro su bile zainteresirane za seminare i knjige. I svojoj obitelji sam pokušala približiti nove ideje. Čim sam počela razgovarati s ljudima, na zabavama, u druženju s obitelji, na godišnjem odmoru, a kasnije osobito sa svojim klijentima, fascinirala sam ljude svojim pričama o skrivenom znanju i neslućenim osobnim mogućnostima. Pozivala sam ih na seminare i dijelila im knjige. Ukratko postala sam aktivna misionarka za duhovne, ezoterične i dalekoistočne ideje.

Dok mnogi ljudi pod pojmom duhovnost još uvijek razumiju povezivanje s višom silom, Caprino shvaćanje duhovnosti izlazi iz tih okvira. On polazi od toga da ta veza odavno postoji, ali nije dio našeg iskustva. Duhovnost za njega znači "osjećaj povezanosti s kozmosom kao cjelinom".⁵⁶ Dakle njegovo se poimanje Boga i čovjeka temelji na istočnim i mističnim idejama i znači da se čovjek i priroda smatraju dijelovima sveukupnog božanstva. Drugim riječima: sve je božansko. On kaže: "U osnovi dijelovi uopće ne postoje. Ono što mi nazivamo dijelom samo je obrazac u nerazdvojnog tkanju međusobnih veza."⁵⁷

Upravo se na toj ideji temelji npr. *mandala*. *Mandala* "promatraču želi omogućiti da otkrije sebe u središtu bitka te istovremeno

56 Capra, *Wendezeit*, str. 28.

57 *Ibid.*, str. 13.

kao dio svetog kozmosa u kojem je sve međusobno povezano”.⁵⁸ Tako piše u knjizi Martina Schmeissera o *mandali*.

Slikanje *mandale* uglavnom se nudi djeci, ali sve je popularnije i u starijim domovima, na psihijatrijama te kod odraslih. Naizgled bezazlena metoda za buđenje zanimanja za (istočnu) duhovnost. Da se pri tome ipak radi o duhovnoj aktivnosti, autorski par jasno govori u knjizi o *mandali*: “*Mandale* imaju duhovnu pozadinu i duhovno djelovanje: one žele dovesti do središta života (do božanskog iskonskog uzroka). *Mandala* je tako putokaz, ali istovremeno i put.”⁵⁹ (pobliže u 6. poglavlju)

Cilj dalekoistočnog i mističnog učenja je doživljaj jedinstva s kozmosom bez ikakve dvojnosti. Time se misli da nasuprot čovjeku nema Boga. Čovjek i Bog su jedno. Među njima nema granica niti razlike u svijesti i ponašanju.

Na početku *pokreta Novog doba* u mjuziklu “*Kosa*” opjevane su nove vrijednosti i nova duhovnost doba Vodenjaka. Tako se u pjesmi “*Vodenjak*” pjeva: “**Mistika** će nam dati uvid i čovjek će opet naučiti razmišljati zahvaljujući Vodenjaku.”⁶⁰

Jedan od mističara ezoterične literature s kojima se najviše očijuka, srednjovjekovni je Meister Eckhart (oko 1260. do 1328.). Iako je od tog dominikanskog teologa sačuvana samo zbirka propovijedi, one nadahnjuju na današnje toliko popularne mistične ideje. Nekadašnji benediktinski redovnik pater Williges Jäger u svojoj knjizi “*Povratak mistike*” citira Meistera Eckharta koji je navodno rekao: “Zato molim Boga da me oslobodi Boga jer moje je stvarno ja iznad Boga ... Ja sam bio uzrok samog Sebe ... Tomu da je Bog Bog ja sam uzrok.”⁶¹

58 Martin Schmeisser (Hrsg.): *In der Mitte leben. Der Mandala-Weg*, Verlag am Eschbach: Eschbach 1997., str. 6.

59 *Ibid.*, str. 11.

60 Usp. <http://www.golyr.de/hair-musical/songtext-aquarius-119161.html>.

61 Williges Jäger: *Wiederkehr der Mystik*, Herder: Freiburg im Breisgau 2004., str. 152. Citirano iz Q308,5.

Ova se izjava, ako je Eckhart to zaista rekao, slaže s učenjima hinduizma. Vjera u osobnog Boga prihvatljiva je samo za početnike u hinduističkom vjerovanju. Cilj bi trebao biti potpuni nestanak svake predodžbe o Bogu i spoznaja: "Ja sam bog." To je izraz prave (božanske) prirode i znak duhovne zrelosti.⁶²

I sufizam, mistični smjer u islamu, govori o čovjekovoj božanskoj prirodi. Zato niti njemu nije strano pozivanje na vlastito božanstvo.

Onomu tko otvorenih očiju promatra razvoj našeg društva, sve je jasnije da se ciljevi koje navodi Capra ostvaruju. Kada danas govorimo o duhovnosti, gotovo automatski pred sobom vidimo osobu koja meditira. Iz položaja tijela može se naslutiti o mističnom iskustvu u kojem bi trebalo doći do stapanja s kozmosom, prirodom ili božanskim. Radi se o stanju u kojem čovjek potpuno nestaje, nekoj vrsti kozmičkog doživljaja jedinstva. To iskustvo jedinstva u hinduističkim Upanišadama dovodi do spoznaje: "Ti si To" - "U konačnici ti si jedno s bogom". Autor Ken Wilber tu izjavu usklađuje s Isusovim riječima: "Ja i Otac jedno smo."⁶³ To je s biblijskog stajališta nedopustivo jer Biblija ne poznaje cilj mističnog stapanja s Bogom u smislu nestajanja.

Bog kakvog opisuje Biblija, kojeg kao Stvoritelja i stvarno biće ponajprije treba tražiti izvan sebe, više se ne uklapa u razmišljanje *Novog doba*. Biblijska izjava: "Bog je ljubav", u ezoteriji je, nasuprot tomu, rado prihvaćena. Božja pravednost i sud nad svim ljudskim zlom, sve do najsitnije misli, se pak odbacuju. S takvim Bogom se ne žele niti mogu sjediniti.

Ali ako je Bog živi, osobni Bog koji nije samo Stvoritelj i ljubav, već je i sudac svojih stvorenja, tada čovjek može samo pasti na koljena i zamoliti ga za oprostjenje. Tada nije dovoljno samo navodno iskustvo Boga, već mu je potrebna milost. Ali milost će mu se dati samo ako Bogu "uruči" svoju molbu za milost.

62 Ed. Viswanathan: *Am I Hindu? The Hinduist Primer*, 18. izdanje, Rupa & Co.: New Delhi 2004., str. 281.

63 Ken Wilber: *Halbzeit der Evolution*, Fischer: Frankfurt 1996., str. 283.

5.4 Zanimanje za okultne i paranormalne pojave

Uz zanimanje za duhovnost, *pokret Novog doba* je, prema Capri, u našem društvu htio pobuditi zanimanje za okultne i paranormalne pojave. To se danas svjesno potiče kroz (školske) knjige, filmove, televizijske emisije, (računalne) igre, časopise, blagdane (npr. Halloween) pa čak i kroz reklame.

Naravno da se ne treba zadržati samo na zanimanju, već ljude, a osobito djecu treba naučiti da se upoznaju s nevidljivim svijetom i prestanu se bojati tog susreta. Da bi se s tom idejom došlo do širih masa, najprikladnije su igre i školske knjige. U udžbeniku engleskog jezika u njemačkoj saveznoj državi Hessen predstavljaju se različiti mladi na čijem će životu djeca učiti jezik. Među njima je i djevojka koja je očito u kontaktu (ili bolje rečeno, u vezi) s duhom po imenu *Prunella*. Taj joj duh čak pomaže pri školskim zadaćama.

Djeca koja imaju poteškoća u svojem životu ili u školi mogla bi poželjeti takvu pomoć. Sve se češće čuje o djeci koja u svojim sobama vide neobična bića i boje ih se. Ali sada im se govori da je *dobro* imati takve duhove uza se.

Među zagovornike takvih ideja spada primjerice Amerikanka Lisette Larkins. Navodno je već u djetinjstvu došla u kontakt s vanzemaljcima. Budući da se jako bojala i da je godinama trpjela zbog nerazumijevanja okoline, danas piše knjige o susretima s vanzemaljcima i naziva ih pomoćnicima koji nas vode ususret kozmičkoj svijesti. Očito su joj mnogi ljudi na predavanjima povjerali svoja iskustva. Tako u najavi jedne od njenih knjiga stoji: "Milijune ljudi već su kontaktirale vanzemaljske svijesti. Ali većina ljudi poriče takav kontakt jer se boje da će zbog takvog iskustva ispasti čudni i boje se reakcija okoline."⁶⁴

U ezoteričkoj literaturi, kao kod Larkins, kontakt s nevidljivim svijetom smatra se pozitivnim i pomaže proširenju svijesti. Često

64 "Gesamtverzeichnis 2006", "Ganzheitlich Heilen", str. 38.

postoje cijeli programi s uputama o tome kako se treba ophoditi s tim bićima i kako iskoristiti njihove sile. One trebaju poslužiti za ukidanje ljudske ograničenosti i sve su usmjerene na prenošenje sljedeće ideje: čovjek je duhovno biće koje posjeduje neslućene unutarnje i vanjske sile! On ima vlast nad sobom, drugima, nad svojom okolinom i nad nevidljivim svijetom.

Tako je, primjerice, bračni par Esther i Jerry Hicks napisao priručnik za ostvarivanje želja koja je navodno nastao na temelju poruka duhovnog bića po imenu *Abraham*. Oni čitatelje žele vratiti kozmičkim izvorima i njihovoj sili. Tamo stoji: "Kroz ovu knjigu svaki čitatelj može svoj život usmjeriti tako da čak i nedostižni ciljevi dođu u neposrednu blizinu. Onomu tko se poveže s iskonskom silom svemira, otvara se novi svijet u kojem želja i njeno ostvarenje postaju jedno."⁶⁵

Bračni par Hicks je kao izvor nadahnuća za svoju knjigu eksplicitno naveo duhovno biće. Autori to više puta jasno izražavaju.

Harry Potter

Među trenutno najpopularnije knjige o ljudskim mogućnostima u ophođenju s vidljivim i nevidljivim svijetom spadaju romani J. K. Rowling o Harryju Potteru. Rowling su u *online* intervjuu povodom Svjetskog dana knjige 2004. godine pitali zašto je odabrala pisati knjige o čarobnjacima. Njen odgovor bio je znakovit jer je ukazala na tuđi utjecaj. Rekla je da nije odabrala ona: "*To je odabralo mene! Ideja je jednostavno niknula u mojoj glavi i znala sam da je moram napisati.*"⁶⁶

Dakle, misao joj je došla izvana. Slično kao i kod Ferguson, i ovdje se javlja pojam "*Ono/To/Nešto*". S jedne strane autori izrazom "*Ono/To/Nešto*" govore o neosobnoj sili, ali s druge to "*Nešto*" mora imati osobnost jer ju je "odabralo", kako kaže Rowling, i navelo da napiše knjigu koja sadrži magične postupke i svjetove.

65 "Gesamtverzeichnis 2006", "Ganzheitlich Heilen", str. 8.

66 J. K. Rowling na *online chatu* na Svjetskom danu knjige 2004.

Knjige J. K. Rowling fasciniraju ljude svih dobnih skupina, ali na oponašanje potiču osobito djecu i mlade. Kako takva literatura može djelovati, pokazuje sljedeći primjer.

Christine:

Christine je već čitala knjige o vješticama i čarobnjacima i divila se njihovom znanju i sposobnostima. Ali to su naravno bile samo priče koje u stvarnosti nisu imale nikakve veze s njenim životom. Sve se promijenilo kad je za rođendan od prijateljice dobila prvu knjigu o Harryju Potteru. Prijateljica ju je naravno već odavno pročitala i bila je oduševljena kako se mali, beznačajni i od udomitelja prezreni Harry razvio u školi za čarobnjake. Dvije djevojčice poistovjetile su se s njim i radile su sve kako bi došle i do sljedećih nastavaka. Same ili zajedno predočavale su si priče kako i same mogu utjecati na ljude koji im možda žele nauditi. Sve su više bile uvučene u svijet magije.

Jednog su dana Christinini roditelji otkrili da njihova kćerka noću u snu odlazi iz kuće. Uzeli su to kao nešto što se svakomu može dogoditi u snu, ali od tog trenutka sve su dobro zaključavali. No nije ostalo na tome.

Christine je u školu odlazila pješice. Najčešće je na povratku kući sanjerala pa uopće nije uočavala svoju okolinu. Zamišljena je stupila na most preko rijeke Isar i radovala se slobodnom poslijepodnevu. Odjednom je, začuvši šum vode ispod sebe, znatiželjno pogledala preko ograde. "Kako je divlja!"; pomislila je. Upravo se htjela okrenuti i otići kad je začula glas koji ju je pozvao: "Skoči!" Pomalo uplašena brzo je napustila most.

Kod kuće su ubrzo zaboravili taj događaj. Sigurno se prevarila. Ali od tada se to redovito ponavljalo. Pripisala je to svojoj živoj mašti i tajnim strahovima za koje njeni roditelji nisu trebali saznati. Tek kada je kroz računalnu prezentaciju dobila informacije o pozadini knjiga o Harryju Potteru, o svojim je doživljajima rekla roditeljima. Roditelji su bili šokirani, ali nisu smatrali da mogu zabraniti svojem djetetu čitanje knjiga ili bavljenje tom temom.

5.5 Holističko zdravlje

“*Nešto*” što je s jedne strane neosobno, ali ipak posjeduje osobne karakteristike spominje se i u području holističkog zdravlja. Za psihologa Georga Groddecka, “*To*” je bila životna snaga. Mislio je da toj životnoj snazi cijeli organizam stoji na raspolaganju kao instrument za iskazivanje svojih težnji. “Na temelju te predodžbe Groddeck je smatrao da je cilj njegove terapije u tome da utječe na ‘*To*’ kako bi se što snažnije razvile njegove iscjeliteljske sile.”⁶⁷ Bio je to i cilj Samuela Hahnemanna (1775. – 1843.), osnivača homeopatije, koji je bolest u prvom redu smatrao smetnjom životne sile.

Psiholozi Jung i Reich svojom su slikom čovjeka i oblicima terapije snažno utjecali na holistički način razmišljanja. Obojica su polazila od toga da se u čovjeku skriva neka vrsta božanskog potencijala. Tako je Jung smatrao da u čovjeku postoji dispozicija za “cjelovitost”. Njegov cilj bio je razraditi je i ostvariti, primjerice pomoću unutarnjih skrivenih slika pacijent je trebao stupiti u kontakt s izvorima smetnji.

Reich je, slično kao i Capra, bio mišljenja da je čovjek kao dio prirode istovremeno i dio kozmičke energije koju je nazivao “*organ*”. Polazio je od toga da “ta energija postoji i u atmosferi i u anorganskim tvarima kao i u organskoj prirodi te u svakom živom tkivu”.⁶⁸ Tjelesne i duševne smetnje, prema tome, pokazuju da energija ne može slobodne protjecati.

Ferguson smatra da “*Ono/Nešto*” povezuje znanost i stare kulture. Ona kaže: “Započinje senzacionalni, novi pogled na svijet koji obuhvaća pionirske znanstvene spoznaje i uvide najstarijih ljudskih ideja.”⁶⁹

67 Horst Krohne: brošura za večernji “*Die Heilkraft liegt in Dir. GEISTHEILUNG*”, lipanj 2004., www.schule-der-geistheilung.de, str. 26.

68 Krohne, “*Heilkraft*”, str. 29.

69 Ferguson: *Die sanfte Verschwörung*.

Ta kombinacija posebno je jasna u novim idejama o holističkom liječenju. Tako u knjizi *“Holističko zdravlje”* liječnice Frauke Teegen stoji: “Holistička medicina koja se trenutno razvija u našoj kulturi na razne načine uključuje sugestije starih načina liječenja, ali i nove znanstvene i psihoterapeutske spoznaje i veze između tijela i svijesti.”⁷⁰ Pod pojmom “stari načini liječenja” ona razumije metode s duhovnom pozadinom, kao što su primjerice budističke meditacije, rituali ili prijenos energije preko duhovnih izlječitelja ili šamana. Ako se kroz te vjerske ceremonije dogode neobična izlječenja, Frauke Teegen to vidi kao izraz ogromnog potencijala ljudskog tijela ili kao nadnaravne sile izlječitelja i mjesta (lokacije s posebnim energetskim zračenjem).

Izraz *holističko zdravlje* popularizirao je pokret *Novog doba* i ispunjen je njegovim sadržajima. Mnogi ljudi pod pojmom *cjelovitosti* (holizma) pomišljaju na jedinstvo tijela, duše i duha. Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) je 1946. godine dodala još jedno područje. Smatrala je da se pri tome radi o “stanju tjelesnog, ali i duševnog, duhovnog i socijalnog blagostanja”⁷¹. Ona u svoju definiciju još uvijek ne unosi duhovnu dimenziju.

U današnje vrijeme definicija holističkog zdravlja mogla bi glasniti ovako: stanje tjelesnog i duševnog i duhovnog te socijalnog blagostanja i jedinstva s kozmosom. To znači da će do izlječenja doći ne samo kada čovjek živi zdravo u socijalnom okruženju, već i kada je u skladu s višim nebeskim i zemaljskim silama. Te sile ovisno o kulturi mogu nositi različita imena: npr. Bog, Veliki Duh, Više Ja, kozmička energija, *prana*, *qi/chi*, *orgon* ili (univerzalna) životna sila.

Novost u holističkoj medicini nije samo uključivanje nevidljivih sila, već i, kako se često naglašava, ideja o samoodgovornosti. Ali pod samoodgovornošću ne misli se samo na zdrav odnos prema tijelu i duši. Ovdje bi nedostatak zaista mogao dovesti do bolesti.

70 Frauke Teegen: *Ganzheitliche Gesundheit. Der sanfte Umgang mit uns selbst*, Rowohlt: Reinbek bei Hamburg 1983., str. 53.

71 Teegen: *Ganzheitliche Gesundheit*, str. 54.

Samoodgovornost se odnosi na oslobađanje “božanskog” potencijala u čovjeku od ometajućih blokada. To znači da u slučaju bolesti treba krenuti u potragu za smetnjama i blokadama. Teegen misli da čovjek mora naučiti da se “više ne doživljava kao ‘žrtva’, već kao tvorac svoje sudbine”.⁷²

Da bi upravo u bolestima postao tvorac vlastite sudbine, smatra se da je nužno da otkrije vlastite unutarnje iscjeliteljske sile. Da se kod vlastitih unutarnjih iscjeliteljskih sila ne radi samo i bogomdanoj sposobnosti tijela da se regenerira, pokazuje i program u pet koraka za buđenje unutarnjeg iscjeliteljskog potencijala liječnice Judith Orloff. U te korake spadaju, između ostalog: osjećanje energetskog potencijala tijela, molitva za unutarnje vodstvo i slušanje vlastite intuicije.⁷³ Unutarnje vodstvo se u većini slučajeva treba dogoditi kroz vlastito božansko ja. Neki ljudi ga dobivaju i od duhovnog vodiča ili anđela.

Mentalna trenerica Beumer nudi susret s “unutarnjim iscjeliteljem u sebi”⁷⁴ uz pomoć tehnika disanja, meditacije i kreativne imaginacije. Kaže da je to iskustvo dragocjeno kod problema s bolovima ili kod zdravstvenih poteškoća te da djeluje na proširenje svijesti.

Duhovni iscjelitelj Horst Krohne u svojim objašnjenjima ide i dalje. On kaže: “Svatko od nas ima sposobnost da duhovnim putem umanjí patnju.”⁷⁵ Smatra ga se jednim od najuspješnijih duhovnih iscjelitelja kojem je posebno važna veza između spoznaja prirodnih znanosti i duhovne medicine. Svojom darom za posredovanje on ljudima želi aktivirati sile samoizlječenja, ali i osobne iscjeliteljske sposobnosti. Ali siguran je da njegova sposobnost izlječenja ne dolazi od njega.⁷⁶

72 *Ibid.*, str. 54.

73 *Ibid.*, str. 42.

74 Isabeella Beumer: brošura “*Die perfekte Intuition. Knackpunkt in Beruf, Gesundheit und Lebensglück*”, Neue Seminare 2006., www.mental-consulting.de.

75 Krohne: “*Heilkraft*”.

76 Krohne: “*Heilkraft*”.

Louise L. Hay, jedna od najznačajnijih duhovnih učiteljica našeg vremena, u području holističkog zdravlja misli da svaki čovjek u sebi nosi mudrost koja ga čini sposobnim da svojem životu podari najviše moguće savršenstvo. U svojoj uspješnici *“Kako iscijeliti duh i tijelo”* ona vježbama, meditacijama i afirmacijama⁷⁷ pokazuje put povratka vlastitom ja (božanskoj biti) i unutarnjem skladu. Jer, tako kaže, bolest nije ništa drugo do gubitka unutarnjeg sklada i povjerenja u sebe. Pri tome, kad govori o “povjerenju u sebe”, misli sljedeće: Sve mi je moguće! Ja sam božanski!

5.6 Što kaže Biblija?

Da, i u Bibliji čovjek je jedinstvo tijela, duše i duha. Ali cilj povijesti spasenja za čovječanstvo ne nalazi se u području kozmosa. Nebo i zemlja će proći. Čak i ako se sjedinimo s kozmosom, nećemo pobjeći od prolaznosti. Cilj koji Biblija opisuje je očuvanje cijelog čovjeka (tijelo, duša i duh; usp. 1. Solunjanima 5,23) *za vječnost*.

Samo onaj tko je pomiren sa Stvoriteljem svemira, ima udio u vječnosti. Pritom se ne radi o ljudskoj ili osobnoj predodžbi pomirenja ili o našim osjećajima u vezi toga, već o uvjetima koje postavlja živi Bog. Prema Bibliji, čovječanstvo je od pada u grijeh odvojeno od Boga. Zato čovjek ne može sebe postaviti na istu razinu s Bogom prihvaćajući svoje božanstvo.

Božja ponuda pomirenja dostupna je svakome ponaosob po vjeri u djelo Božjeg Sina Isusa Krista. Cjelovitost se s biblijskog stajališta sastoji u sjedinjenju tijela, duše i duha i pomirenju s Bogom. To ipak ne znači da čovjek pomiren s Bogom mora uvijek biti i fizički zdrav. No fizičko izlječenje nije isključeno. Isus je to jasno pokazao liječenjem bolesnih.

A što je s drugim točkama koje navodi Fritjof Capra, npr. s poticanjem zanimanja za paranormalne pojave?

77 Afirmacija je sugestivna tehnika. Ponavljanjem pozitivnih rečenica kao što je “Ja sam jak, sposoban i dobar” trebalo bi se pozitivno utjecati na tijelo, dušu i duh.

Već u Starom zavjetu upozoreni smo na okultne i paranormalne pojave. Prema Ponovljenom zakonu 18,10 poganski narodi su prakticirali vračanje, tumačenje znakova, zazivanje duhova i slično. Bog je takva djela nazvao odvratnošću. To znači da se takve stvari doduše mogu prakticirati, ali Bog nije htio da se njegov narod u to upušta.

I u Novome zavjetu nalazimo opise ljudi koji su se bavili čaranjem i vračanjem. Ali apostoli su ih ukorili jer se nije radilo o osobnim ili božanskim sposobnostima. Puno prije su kroz te ljude iz nevidljivog kozmosa djelovale sile koje se protive Bogu. To se i potvrđuje kada je apostol Pavao iz djevojke s vidovnjačkim "sposobnostima" istjerao vračarskog duha nakon što mu je žena mnogo dana dosađivala svojim vikanjem (Djela apostolska 16,16-18).

Biblijske izjave o duhovnosti protivne su i razumijevanju pokreta Novog doba. One nikada ne govore o iskustvu jedinstva s Bogom, već uvijek govore o odnosu s njim i o ponašanju koje iz toga proizlazi.

Čak i kad su pojedini proroci ili apostoli imali posebna Božja otkrivenja, nikada u središtu nije bilo iskustvo, već uvijek Božja poruka čovjeku. Apostol Pavao piše primjerice u svojoj Poslanici Korinćanima da ga je Bog na neko neodređeno vrijeme uznio u treće nebo (raj) gdje je čuo neizrecive riječi.

Posljedica njegovog prekrasnog iskustva najprije bi preplašila čitatelja. On kaže: "I da se zbog uzvišenosti objava ne bih uzoholio, dan mi je trn u tijelu"⁷⁸ Ovdje do izražaja dolazi da Bog Pavlu nije dao te uvide da bi mu prenio fantastičan osjećaj jedinstva, već da bi ga poučio i osnažio za buduće zadatke, za naviještanje Isusa Krista u cijelom Rimskom carstvu. Kako bi ga u tom zadatku zaštitio od oholosti, Bog mu je dao "trn u tijelu".

Ljudski gledano, mogli bismo reći: Strašno! Je li to Božja ljubav? Da, jer posljedica za Pavla nije bila samo poniznost, već i potreba

78 2. Korinćanima 12,7. Trn u tijelu može biti tjelesna bolest, ali i psihička nevolja.

da ostane u bliskom odnosu s Bogom i da bude upućen na njegovu pomoć i njegovo djelovanje.

I u pogledu humanističke psihologije biblijska poruka o čovjeku govori upravo suprotno. Tamo stoji da čovjek od pada u grijeh nije samo odvojen od Boga, već je u srži zao. Prema tome, unutarnji potencijal koji je u *pokretu Novog doba* usmjeren na dobro i božansko u čovjeku, prema Božjoj riječi uopće ne postoji. Kada čovjek ima određene sposobnosti - možda je nadareni glazbenik - on to po svojoj prirodi ne koristi na Božju slavu, već da bi proslavio sebe i da bi stekao čast i zadovoljio vlastitu požudu.

Biblija govori da je Isus Krist jedini po komu je moguće pomirenje s Bogom. Ponude *pokreta Novog doba* usmjerene su na ljudske sile (*dynamis*), na njihovo djelovanje (*energeia*) ili na sile i moći u kozmosu. One nude prividno otkupljenje jer zaobilaze Isusa Krista ili ga samo koriste kao silu (*energeia*), a ne prihvaćaju ga kao osobnog Boga.

6. METODE PRISTUPANJA DUHOVNIM SILAMA

Nije teško prepoznati da su točke koje navodi Fritjof Capra utjecale na naše društvo. One su s godinama pridonijele tome da se potisne ili u najmanju ruku preokrene biblijsko poimanje svijeta, čovjeka i Boga. Da bismo to još jasnije naglasili, u ovom poglavlju okrenut ćemo se pojedinim metodama koje su u današnjem društvu postale vrlo popularne, ali nas prikriveno upoznaju s dalekoistočnim ili ezoteričkim poimanjem svijeta, čovjeka i Boga te tako dovode do postupne promjene svijesti. Uglavnom se koriste u kontekstu zdravlja i opuštanja.

6.1 Joga

Mistično razumijevanje pokreta *Novog doba* u pogledu duhovnosti, osjećaj jedinstva ili stapanja s kozmosom u naše društvo masovno prodire kroz jogu. U jednom prospektu za obuku učitelja *kundalini* joge stoji: "Joga kao put usklađivanja tijela, duha i duše igra važnu ulogu u prijelazu u doba Vodenjaka" (*Novo doba*). "Biti učiteljem ili učiteljicom joge puno je više od pukog zanimanja. Potrebni su nam novi načini i novi oblici života, nove vrijednosti i drugačija svijest."

Zagovaratelji *Novog doba* i ezoterije prorokovali su da će to doba biti razdoblje mira s *jednom* svjetskom religijom i *jednom* svjetskom vladom. U međuvremenu je počeo izlaziti i časopis "Yoga aktuell" koji govori o tome da joga može doprinijeti svjetskom miru. Joga se u njemu ne nudi samo kao metoda vježbanja i opuštanja, već i kao snažna duhovna metoda koja potiče evoluciju svijesti i naš planet "može izvesti iz svjetske krize".⁷⁹ Jedan je članak primjerice naslovljen: "Ekološka joga, pledoaje za eko-jogijsku svijest".⁸⁰ I bur-

79 "Yoga aktuell", br. 56, lipanj/srpanj, izdanje 3/2009., "Krisensicheres Bewusstsein", Thomas Hübl, str. 62.

80 "Yoga aktuell", br. 56, str. 5.

za se smatra područjem duhovnog vježbanja. Kažu da joga u svim područjima života može dovesti do novog načina razmišljanja i do višeg stupnja razvoja.

Ali što je joga? Joga je indijsko filozofsko učenje koje obuhvaća niz duhovnih i tjelesnih vježbi. Tu primjerice spadaju i meditacija i/ili askeza (uzdržljivost). Pojam joga dolazi iz sanskrta i znači: jaram, ujarmiti, povezati, upregnuti. Može se shvatiti i kao “sjedinenje” ili “integracija”. Misli se na sjedinjenje ljudskog “ja” (*atman*) s univerzalnim najvišim bitkom (*brahman*).

Upravo spomenuta *kundalini* joga (*kundalini* = vatrena zmija) temelji se na sklopčanoj zmiji čije je ishodište navodno u donjem području zdjelice. To područje u *kundalini* učenju simbolizira prvi stupanj ljudske svijesti.

Za razvoj svijesti, zmiju treba probuditi iz sna i uspraviti. Kaže se da uzduž kralježnice sve do tjemena protječe energetski sustav sa sedam energetskih središta (*čakri*) koji treba osloboditi blokada i otvoriti za protok zmijske energije.

Postoje različiti oblici joge, primjerice *hatha* joga (težište na ovladavanju tijelom, učenje disanja), *raja* joga (ovladavanje unutarnjim silama) ili *inana* joga (spoznaja ili prosvjetljenje). Neki oblici joge svoje težište stavljaju na duhovnu koncentraciju, drugi više na tjelesne vježbe i položaje (*asane*), na vježbe disanja (*pranayama*) ili askezu. Ali cilj je uvijek isti: stapanje duše s bogom ili točnije rečeno: unutarnjeg božanskog *atmana* s kozmičkim *brahmanom*.

Filozofsku osnovu joge formulirao je indijski učenjak Patanjali (u njegovu povijesnost se sumnja) u svojem učenju (*Yoga-Sutra*). O jogi govore i hinduistički spisi poput *Bhagavad Gite* i *Upanišada*. Oko 500. godine prije Krista (u vrijeme Bude) joga se isprva naučavala i prakticirala u raznim dijelovima Indije i na vjerskim školama.

U međuvremenu je postala jedna od najpopularnijih i najučinkovitijih metoda za umirivanje tijela, duše i duha, kako misle mnogi na Zapadu. U našem zdravstvenom programu zauzima jedno od prvih mjesta i sve se više usmjerava prema korisnicima sa Zapada.

Većina ljudi u Zapadnoj Europi i Sjevernoj Americi pod pojmom joga razumije samo fizičke vježbe te misli da u njima nema nikakve vjerske namjere. Zato ih možemo vježbati samo u svrhu opuštanja ili zdravlja.

Jedan od razloga zbog kojih se misli da se te vježbe mogu odvojiti od njihove vjerske pozadine je možda i u tome što je naše društvo još pod utjecajem prosvjetiteljstva, racionalizma i kršćanstva.

Prosvjetiteljstvo je raskrstilo sa svakim praznovjerjem i razum je postavilo za mjerilo svega. Budući da razum ne može shvatiti nevidljivo, racionalisti su zaključili da nevidljivi svijet ne postoji ili da sam po sebi nije djelotvoran. Ta predodžba sigurno još i danas doводи do toga da mnogi ljudi odbacuju postojanje duhova i zloduha, ali pod utjecajem kršćanstva vjeruju u postojanje Boga.

Biblija uči: “Bez vjere nemoguće je omiljeti Bogu jer tko mu pristupa, vjerovati mora da postoji” (usp. Hebrejima 11,6). Zato mnogi ljudi misle da, ako vježbajući jogu ne vjeruju u hinduističke bogove ili u stapanje s božanskim, neće niti imati pristup tomu.

No u hinduizmu i budizmu vjera nema središnju ulogu kao u kršćanstvu. I oni doduše vjeruju u bogove, Budina bića ili u transcendentno stanje prosvjetljenosti. Ali tome se ne pristupa u prvom redu vjerom, već je mjerodavno ispravno vježbanje određenih vježbi.

Tu spadaju između ostalog i meditativne vježbe, propisani rituali te joga tjelovježba. U jednom opisu *ashtanga* joge o njenom se djelovanju kaže sljedeće: “Ako prave pokrete obavljaš ispravnim redosljedom, tvoj duh i tijelo se automatski otvaraju [za sjedinjenje s univerzalnim *brahmanom*].”⁸¹ Swami Sivenanda Radha je rekao: “*Asane* [položaji tijela] su vježbe pobožnosti ... svaka *asana* stvara određeno stanje duha ... kako bi tražitelja približila Višem Ja.”⁸²

81 U informativnom listu o jogi piše: “*Ashtanga Yoga* djeluje poput lokota. Ako radite prave korake pravim redosljedom, um i tijelo će se automatski otvoriti.”

82 Dave Hunt: *Yoga. Harmlose Gesundheitsübung oder esoterische Religion?*, CLKV: Steffisburg 2009., str. 21.

Sve je više ljudi na Zapadu kroz jogu usmjereno na duhovnu ideju sjedinjenja s kozmosom. Ali vrlo rijetko su toga svjesni. Neki vjeruju da se samo bave gimnastikom ili vježbama za leđa. Drugima su rekli da joga nije povezana niti s jednom od religija, već se samo radi o mogućnosti samospoznaje. Ali jogiji smatraju da je ja koje treba spoznati božansko. Ono čeka da ga spoznamo. Povremeno se kaže da je joga i put k bogu. Na tečaju joge često se duhovna pozadina ne navodi jasno, ali svakom učitelju i svakoj učiteljici se prenose tijekom obuke.

Ipak, neki su voditelji tečaja uvjereni da to mogu povezati s kršćanskom naukom. Oni čak koriste biblijske retke za opuštanje kako bi sudionici stekli dojam da se radi o Bogu i kršćanskoj nauci. Sve se više koristi i Isus. No događaji povezani s njegovom osobom tumače se simbolički. Tako se njegovo raspeće primjerice gleda kao proces umiranja ega, nakon čega slijedi uskrsnuće u pravom svjetlu čovjeka (božanstvo). Neki čak tvrde da su kroz jogu doživjeli pravo značenje umiranja i uskrsnuća.

Ali kao što smo već spomenuli, cilj joge nije susret s osobnim Bogom Stvoriteljem, već stapanje s neosobnom kozmičkom silom ili univerzalnom dušom. Onaj tko obrati pozornost na nazive različitih položaja u jogi, ne može previdjeti njihovu duhovnu pozadinu. Tako primjerice postoji "položaj božice", pa "položaj stabla" (izraz božanskog jedinstva s prirodom) ili "pozdrav suncu" (štovanje sunca).

U jogi, slično kao u *mandali*, važna je usredotočenost na jednu točku (*bindu*). To bi trebalo pomoći u fokusiranju ometenog duha. Potreba za koncentracijom u našem ubrzanom društvu sve je prisutnija. Kratkotrajna usredotočenost na disanje uistinu može pomoći protiv ometenosti. Ali tipično za hinduizam jest koncentracija na takozvano treće oko (točka na čelu između očiju), nos ili *mantru* ("svetu" formulu). Ovo posljednje bi kroz zvučne vibracije, npr. "svetog" sloga *om* trebalo vježbenika prenijeti u nove razine svijesti te tako pridonijeti upoznavanju vlastitog božanskog podrijetla.

Paramahansu Yoganandu je njegov duhovni učitelj Sri Babaji poslao u Ameriku kako bi hinduističke ideje prenio na Zapad. Sri Babaji je tvrdio da mu se objavio Isus i da mu je dao zadatak da

“nauku o pobožanstvljenju” prenese na Zapad. Yogananda je zatim pokušao hinduističku nauku pomiješati s kršćanskom tumačeći Bibliju s hinduističkog gledišta. Htio je dokazati da ona odgovara učenju o jogi koju je u Indiji proširio Krišna.

Jedna proročka izjava učitelja Sri Babajija nije samo jasan pokazatelj duhovne pozadine joga, već poprma i jasno misionarsko usmjerenje: “*Kriya* joga, znanstvena tehnika **pobožanstvljenja**, u konačnici će se proširiti cijelim svijetom...”⁸³

Da bi se to dogodilo, treba početi već s malom djecom. Tako primjerice imamo knjižicu “*Lies Mal*” (Čitaj i bojaj). Već na prvoj stranici o sadržaju stoji sljedeće:

“Čitaj - priče koje prenose mudrosti; Bojaj - ilustracije se mogu obojiti (položaji joga), joga - prema godišnjim dobima”.

Ovaj program djecu uči da jogu gledaju kao temelj ovog svijeta (hinduističke mudrosti, položaji tijela i jedinstvo s prirodom). Naravno da ne nedostaju i praktične vježbe.

U skladu s izjavama učitelja joga, redovito vježbanje joga trebalo bi imati sljedeće učinke:

1. Psihičke promjene i povezivanje s vlastitim Višim Ja.
2. Nova svijest: čovjek je božanski te može izliječiti i otkupiti sebe i svijet.
3. Izlazak iz tijela.
4. Levitacija (lebdjenje).
5. Uočavanje finih energija sve do susreta s nevidljivim svijetom kozmosa.
6. Pojačanje libida.

Svi ovi učinci trebaju biti izraz božanskih sila u čovjeku te trebaju karakterizirati *Novo doba*. Ali nas od njih hvata jeza kad vidimo da se već i djeca usmjeravaju na takva iskustva sa slikom boga koju oni donose.

83 Usp. <http://aesthetik-atelier.de/verschiedenes/allerlei/index.php>.

6.2 Mandala

U *mandali* oblici su simetrično raspoređeni oko središta. To se središte, kao što smo već spomenuli, u hinduizmu (sanskrt) naziva "*bindu*". Ono označava: "'Jedno', 'Cijelost' ili 'Potpunost', sjeme svijeta, prapočelo svih kozmičkih procesa. U njemu je mjesto apsolutnoga, mjesto praznine i istovremeno utroba svemira, zavičaj svijeta, središte ja u središtu božanstva."⁸⁴

Pojmove koje smo ovdje spomenuli nalazimo između ostalog u hinduizmu i budizmu. U hinduizmu se čovjek treba stopiti s iskonskom utrobom ili iskonskim temeljem koji se naziva *brahman*. U budizmu Budu nazivaju i iskonskom utrobom. Buda je stanje praznine ili apsolutnog u kojem osoba nestaje. Čovjek nestaje u Budi kao što kap vode nestaje u moru.

Mandala se u tibetanskom budizmu smatra kozmičkim kraljevstvom ili kozmičkom palačom u čijem se središtu nalaze različiti Bude. Kontakt s različitim Budinim bićima odvija se kroz središte. To načelo vrijedi i za hinduizam. U knjizi o *mandali* njemačkog para Maschwitz jasno stoji: "U svim religijama mandala je prikaz božanskog."⁸⁵

Ovdje na Zapadu misli se da se u središtu nalazi ja. Ali to ja, po mišljenju C. G. Junga, je "*Više ja*", dakle vrsta božanskog ja.

Ovdje bismo još jednom htjeli citirati bračni par Maschwitz koji naglašava: "*Mandale* imaju duhovnu pozadinu i duhovno djelovanje: one žele odvesti do središta života (božanski prauzrok). *Mandala* je tako putokaz, ali istovremeno i put (do božanskog prauzroka)."⁸⁶

Prilikom slikanja *mandale* sudionici se trebaju usredotočiti na središte, tj. trebaju slikati od središta ili prema središtu. "*Bindu*"

84 Gerda i Rüdiger Maschwitz: *Neue Mandalas*. Iz: *Mitte wachsen, Anregungen für Kinder, Jugendliche und Erwachsene*, Kösel: München 1998., str. 8.

85 *Ibid.*, str. 23.

86 *Ibid.*, str. 11.

(središte) u prijevodu znači: “fokusiranje duhovne koncentracije na najmanju moguću jedinicu, točku kako bi se potom iskustvom eksplozije došlo do nove razine svijesti”.

Neki autori njemačkih knjiga o *mandali* primijetili su da intenzivno bavljenje pa čak do poistovjećivanja s *mandalom* dovodi do procesa u kojem se ne aktivira samo osoba koja slika, već i *mandala* sama po sebi počinje djelovati.

Ovdje otkrivamo isti fenomen koji su opisale Ferguson i Rowling. S jedne strane govori se o *mandali* kao obliku ili slici, ali s druge i kao da posjeduje vlastiti život, kao da postoji neko “*Ono*” ili “*Nešto*” s osobnošću što samo po sebi postaje aktivno. Tako primjerice kažu: “*Mandale* pokazuju put. One omogućuju pristup osjećajima..., one oslobađaju duh od strahova i pokreću iscjeljenje duše.”⁸⁷

Autor Bruno Dörig čak piše kako je prilikom slikanja osjetio snažan “vrtlog *mandale*” te se predao “iscjeliteljskoj *mandali*”. Na početku slikanja otkrio je svoje proturječne sile i tendencije, ali kaže da se postupno “mogu upustiti u fokusirajuće djelovanje *mandale*... Posve polagano i postupno mogu se prepustiti *mandali* koja umiruje i daje smisao.”⁸⁸

Nije teško uvidjeti da se Dörig slikajući *mandalu* upustio u odnos s njom te da se više ne radi samo o slici ili metodi. Rezultat slikanja *mandale* je radosna spoznaja da je na putu sjedinjenja.

Pedagozi i učitelji sve više uočavaju kako djeca razvijaju fascinaciju za *mandale* te se u tom vremenu smiruju. Upravo u takvom miru otvorena djeca ili ona koja su roditeljskim utjecajem već opterećena okultnim utjecajima doći će do kontakta s nevidljivim svijetom što može izazvati strahove ili noćne more. Čak i ako se u početku ne pokažu nikakve osobitosti u ponašanju, nesvjesno se budi njihova fascinacija za nadosjetilno ili se otvaraju vrata okultnim područjima.

87 Sascha Wuillemet, Andrea-Anna Cavelius: *Natur-Mandalas malen, “Zur Mitte finden”*, Pattloch: Augsburg 1999., str. 4-5.

88 Bruno Dörig: “*Schenk Dir ein Mandala*”, svezak 1, str. 4.

Bavljenje jasnim strukturama i sa zadanim ciljem (središte), kao što je to slučaj kod *mandala*, djeci i odraslima u našem dezorijentiranom i sve više podražajima preplavljenom društvu može u početku pružiti određeni mir. Ali iskustvo nas uči da se redovitim korištenjem te tako rezultirajućom fascinacijom sve više gubi razlika između metode smirivanja i duhovne metode koja vodi u područje djelovanja nevidljivih sila.

Ako je Döring kao odrasla osoba fasciniran djelovanjem *mandale* osjetio "vrtlog *mandale*" i predao se njenom djelovanju, koliko će se više to dogoditi s djecom?!

Iako motivi dječjih *mandala* ne izgledaju duhovno, već su skrojeni za njihov svijet, djeca će se ipak upoznati s načelom središta, oblikom i pojmom. Tako će im u kasnijoj dobi rad s duhovnim slikama *mandale* biti posve normalan. Tako je u naše društvo uvedena istočna duhovna praksa koja želi da stupimo u kontakt s nevidljivim bićima i dopustimo im da djeluju na nas.

Sve je više kršćana koji misle da stavljanjem kršćanskog simbola u središte mandale mandalu mogu koristiti u svoje svrhe. Oni nisu prepoznali duhovnu namjeru *mandale* ili pak misle da će se slikanjem umiriti, a time i približiti Bogu. Ali Isus od nas ne traži da se najprije umirimo da bismo iskusili njegovu blizinu. Njegov put ide drugim smjerom. On poziva: "Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni. **Ja ću vam dati počinka!**" (Matej 11,28). Biblija nam kaže da put do Boga ne vodi kroz sliku, već kroz osobni odnos s Isusom Kristom. To znači da moramo osobno prihvatiti stvarnost Isusove smrti i njegovog uskrsnuća za nas.

Budući da jedan od ciljeva za *Novo doba* - miješanje svih religija - treba dovesti do neke vrste svjetske religije, mi kao kršćani doprinosimo tome ako mislimo da možemo preuzeti dalekoistočnu duhovnu vježbu prenamjenjujući je pomoću kršćanskog simbola kao što je križ.

Prije svega smo naivni u pogledu nevidljivog svijeta tih religija; umirivanje pomoću *mandale* prema budističkom i hinduističkom shvaćanju dovodi do kontakta s duhovnim bićima.

Osim toga, obećani mir treba se, prema zapadnom humanističkom shvaćanju, dogoditi kroz kontakt s tobože dobrim središtem svojeg ja. No to središte prema Bibliji ne postoji.

Kao što smo već spomenuli, psiholog C. G. Jung ide i dalje od toga time što središte vidi kao pristup "Višem božanskom ja".

Nadalje, stječe se dojam da se religije razlikuju samo po svojim simbolima, ali u osnovi imaju isti cilj.

Zatim sebe i svoju djecu upoznajemo s duhovnom vježbom koja odbija Boga Stvoritelja i umjesto toga ljude želi svjesno dovesti do osjećaja jedinstva s kozmosom.

6.3 Vođene fantazije (vizualizacija)

Jedna mogućnost proširenja svijesti, samospoznaje i opuštanja je i vođena fantazija. Ta metoda obuhvaća meditaciju, vizualizaciju, imaginaciju, trans i senzibilizaciju. Mnogi ju terapeuti koriste kako bi svojim klijentima pomogli u iznošenju skrivenog ili potisnutog na površinu odnosno upoznavanja ili prihvaćanja sebe s dobrim i lošim stranama.

Vođena fantazija uvijek počinje s vođenim opuštanjem. Pri tome se pozornost usmjerava na disanje i tijelo. Treba uočiti određene dijelove tijela i opustiti se. Time se pomaže u fokusiranju na sebe i stvaranju povjerenja prema sebi. Zatim se pozornost može usmjeriti na šumove izvana čime treba izgraditi povjerenje u okolinu i u osobu koja vodi putovanje.

Zatim započinje putovanje. Od sudionika se traži da u sebi kroz vrata, tunel ili slično napuste prostor u kojem se nalaze.

Ako voditelj sudionicima želi prenijeti snagu i energiju, vodi ih na livade, stabla, plaže itd. Sve se treba odigrati točno pred njihovim unutarnjim okom. Ali pobuđuju se i osjetila. Tako primjerice treba mirisati travu, dodirnuti drveće i paziti na osjećaje. Time se prenosi dojam stvarnog doživljaja. Što su sudionici uvježbaniji, toliko će više imati utisak da nisu u svijetu iz mašte, već u nekom drugom svijetu.

Pomoću slika, riječi ili disanja zatim se od njih traži da u sebe prihvate potrebnu energiju, božansku silu ili nešto drugo iz svoje okoline.

Ako voditelj ima cilj otkriti uzroke bolesti i aktivirati samoiscjeljujuće moći, vodit će sudionike u njihovu nutrinu, npr. u stvarne dijelove tijela kao što su srce, trbuh, glava, vrat i slično. Sudionici će se trebati premjestiti u odgovarajući dio tijela, poistovjetiti se s njim tako da primjerice kažu: *“Ja sam trbuh.”* Trbuh se sada više ne gledao kao dio tijela koji reagira na situacije ili moždane signale, već takoreći dobiva vlastitu svijest. Ona mu treba omogućiti da samostalno osjeća, razmišlja i odgovara te tako otkrije uzrok bolesti.

U slučaju duševnih sukoba čiji se uzrok ne može jasno uočiti, puhtovanje može u obliku unutarnjih slika primjerice voditi u podrum s tajnim vratima. Zatim vam predlože da otvorite jedna od tih vrata. Predmeti ili ljudi koji se nalaze u prostoriji iza vrata trebaju dati naslutiti ono što je još uvijek skriveno.

Slike koje se pojave ne moraju uvijek biti pozitivne. U mnogim slučajevima čak mogu biti zastrašujuće. Može se raditi o prijetećim situacijama (npr. zlostavljanje, silovanje), noćnim morama ili susretima sa strašnim bićima. Budući da se te slike smatraju stvarnošću, one mogu jako opteretiti osobu koja ih vidi te čak dovesti do psihoze. Ali i za članove obitelji mogu imati teške posljedice.

Prije nekog vremena jedan nas je bračni par zamolio za razgovor. Bili su vrlo ljuti jer im je kćerka koja se zbog psihičkih problema nalazila u bolnici pismom javila da je tijekom terapije saznala da ju je otac više puta seksualno zlostavljao dok je bila djevojčica. Na savjet terapeutkinje s roditeljima je htjela razgovarati samo pod uvjetom da otac prizna svoje djelo te je pokajnički zamoli za oprostjenje.

No otac je odbacivao takav čin i smatrao je da ne može priznati djelo koje nije počinio. I supruga ga je isto smatrala nedužnim. U svojoj se nevolji podvrgnuo testiranju na detektoru laži. Test je posvjedočio njegovu nevinost. Ali za kćerku je to sjećanje koje je na svjetlo izašlo tijekom vođene fantazije bilo toliko stvarno da je odbijala svaki kontakt s roditeljima.

Znamo da se ovdje radi o škakljivoj temi i zato si u tom pogledu ne želimo dopustiti nikakav sud. Ali itekako želimo ukazati na to da ljudi u vođenim fantazijama mogu vidjeti slike koje ne odgovaraju stvarnosti.

Biblija govori o tome da postoje tri izvora misli:

- prvo je to Bog,
- drugo su misli koje dolaze od nas, a
- treći je Sotona.⁸⁹

Posljednja varijanta se u *Novom dobu* više uopće ne razmatra.

Ali budući da je izvor vizualizacije u magiji i šamanizmu te vrlo jasno cilja na kontakt s nevidljivim svijetom, utjecaj preko slika i misli vrlo je lako mogući.

Što je čovjeku fantazija stvarnija, toliko su strašnije slike i toliko više zadiru u nas. Ne računaju samo klijenti s time da se to doista dogodilo, već i psiholozi i terapeuti. Već je C. G. Jung takve slike smatrao poslasticima *unutarnjeg tajnog znanja*. Zastupao je mišljenje da se radi o arhetipskom znanju s područja kolektivne svijesti.

No budući da postoji opasnost “da iz induciranih svjetova u snovima ili iz tlapnji više ne uspiju pronaći put u stvarnost”⁹⁰, svakako ih treba svjesno vratiti.

To znači da se od vođene osobe traži da se vrati istim putem kojim je došla, da se potom oprostí od onog što je doživjela te da opet svjesno uoči sebe i prostor u kojem se doista nalazi. Time postaje jasno da čovjeka treba izvesti iz pasivnog, gotovo hipnotičkog stanja sličnog transu.

Tamo gdje vođene fantazije postaju sredstvo otkrivanja unutarnjeg znanja, postupno se razvija fascinacija nad vlastitim mogućnostima i sve veća otvorenost za iskustva koja nadilaze ono što je

89 Usp. Matej 16,17; Matej 26,33; Matej 16,23. Ili 1. Korinćanima 11,3.

90 Colin Goldner: *Psycho*, Pattloch: Augsburg 1997., str. 226; citirano u: Prof. dr. Reinhard Franzke: “*Visualisierung. Hilfe durch innere Bilder?*”, Logos Verlag, red “Aufklärung”, svezak 38, 1999., str. 31.

bilo do sada poznato. Tako zamišljena putovanja ne trebaju samo ponuditi pristup potisnutom znanju, već i znanju koje je još u budućnosti.

Tijekom Elkinog četverogodišnjeg obrazovanja za geštalt terapeutkinju, s vremenom je pomoću te metode - misleći da radi na samosvjesnosti - sve dublje ulazila u novi duhovni način razmišljanja i iskustva.

Elke:

Kao i često tijekom mojeg obrazovanja, opušteno sam s drugim sudionicima ležala na podu. Glas terapeuta budio je povjerenje i vodio je naše misli i usmjeravao nam pozornost najprije na osjećaj tijela, na dah i na otkucaje srca. Zatim smo trebali čuti šumove u prostoriji, a potom i izvan nje. Bilo je dobro uočiti sve ono što u svakodnevnoj žurbi jedva uočavamo kao skup iskustava. Činilo se da mi vođene fantazije sve više daju mogućnost tjelesne i psihičke izgradnje. U unutarnjim slikama sam si primjerice zamišljala kako izvlačim snagu iz zemlje, iz stabala ili iz toplih sunčevih zraka.

Ali ovaj put se ipak činilo drugačijim. Put je doduše vodio do stabla, ali su nam rekli da si predstavimo da smo mi to stablo. Trebali smo dobro pogledati njegovo deblo, krošnju, listove i korijen te se poistovjetiti s njime. Činilo se da su na mojem stablu korijen, deblo i krošnja skladno izrasli. Krošnja je bila ukrašena raznovrsnim zaštitnim znakovima i duhovnim simbolima i to mi se sviđalo. Nakon nekog vremena promatranja uputili su nas da se vratimo nekoliko godina unatrag te dopustimo da nam se pojavi slika našeg stabla iz tog vremena.

Radosno sam uvidjela da je moje stablo u međuvremenu postalo mnogo snažnije. Dakle, pozitivno sam se promijenila.

Putovanje se nastavilo. Sada su nam rekli neka u mislima odemo nekoliko godina unaprijed kako bismo pred svojim unutarnjim okom dobili sliku stabla u budućnosti. Bila sam zadivljena ne samo ogromnim rastom, već sam i uvidjela da su iz krošnje nestali svi duhovni simboli koji su mi toliko značili. Što će se dogoditi u budućnosti ako sam se mogla odreći svih znakova koji su mi davali snagu i koji su me štitili?

Svoje unutarnje slike pretočili smo u crteže. Dok smo ih objašnjavali pred grupom, ni trenutak nisam sumnjala da su odgovarali istini.

Možda se i vi, draga čitateljice i dragi čitatelju, osjećate kao i Elke te mislite: “Što ima loše u tome da si predočimo da smo stablo, ako nam to pomaže da saznamo nešto o sebi?” Ili možda čak mislite: “I ja bih to htio iskusiti!” To bi već ukazivalo na otvorenost i fascinaciju.

U sljedećim točkama želimo pojasniti da se ovdje ne radi samo o miru, mašti i samospoznaji, već se radije radi o spretnom prenošenju dalekoistočnog i ezoteričkog poimanja čovjeka, Boga i svijeta te o otvaranju za nadnaravne sile.

1. U vođenim fantazijama prenosi se dojam da je **moгуće vlastitim predodžbama stvoriti svijet** koji nam može dati mir i snagu ili energiju. U stvaranju vlastitog svijeta leži ideja da sam ja božanski, da mi je sve moguće te budističko i hinduističko poimanje svijeta koje kaže da je ovaj svijet samo iluzija i proizvod naših misli.
2. Takvo razmišljanje sa sobom donosi i predodžbu da čovjek ima moć da se (koristeći misli i maštu) npr. posluži prirodnim silama te da iz njih izvuče energije ili skriveno znanje. Samo si pred unutarnjim okom treba zamisliti kako sile prolaze kroz njegovo tijelo.
3. Radi se o **magijskim** predodžbama i metodama. U magiji čovjek određenim riječima, vizualizacijama, ritualima i postupcima želi manipulirati vidljivim ili nevidljivim svijetom. U zapadnim zemljama pokret “pozitivnog mišljenja”⁹¹ je postavio temelj takvim metodama. Možda su one u početku trebale biti samo pomoć za prevladavanja negativnih obrazaca razmišljanja, ali s godinama iz njih se razvila magična praksa i ezoterička ideja da je čovjeku sve moguće.

91 Osnivač tog pokreta je autor uspješnica Joseph Murphy. Drugi zastupnici su Norman Vincent Peale, Napoleon Hill i Robert Schuller.

4. U upravo opisanoj vođenoj fantaziji Elke su nesvjesno prenosili ideju da ne posjeduje samo znanje o svojoj sadašnjosti i prošlosti, već i o budućnosti (božanski potencijal, vidovnjačke sposobnosti). Smatrali su da te misli odgovaraju istini jer su od njih tražili da svoje unutarnje slike prenesu na papir i da ih objasne. Zajedno s drugim duhovnim vježbama, kod nje se doista razvila vidovitost na koju je bila ponosna. Ali danas je ne smatra posebnom sposobnošću, već otvorenošću za poruke, slike i misli iz nevidljivog svijeta.

Kada na svojim seminarima govorimo o mogućim posljedicama vođenih fantazija, uvijek nas pitaju je li pogrešno zamišljati nešto u mašti. Jer maštu nam je dao Bog! S time se možemo samo složiti. Da, Bog nam je dao maštu i mi je smijemo koristiti. Djeca ili odrasli mogu si bez sumnje predočiti određene događaje, krajolike itd.

Čitajući priče ili romane, automatski predočavamo određene slike. One dolaze iz vlastite mašte ili se temelje na iskustvima. Ali mora postojati jasna **granica** između **stvarnosti** i **mašte**. To kod vođene meditacije u kojoj se duša otvara za doživljaje u drugom svijetu nije slučaj; ovdje se prenosi dojam da su iskustva u toj meditaciji **stvarnost**.

U vođenim fantazijama koje se odvijaju po upravo spomenutom obrascu gotovo da i nema prostora za vlastitu maštu. Slike i osjećaje **sugerira** voditelj. U tom slučaju pojam *vođena fantazija* zavarava jer se radi o sugestiji u pravom smislu riječi. Neovisno o tome što se rezultati te fantazije (npr. primitak snage iz zemlje) ne smatraju maštom, već **stvarnošću**.

U međuvremenu, vođene fantazije se provode u vrtićima, škola, na rekreaciji, u obuci za menadžment, u savjetovanju tijekom trudnoće i u lječilištima. Najčešće je cilj smirenje i opuštanje, dolazak sebi i dobivanje nove snage.

Ali još jednom ukazujemo na to da tehnike vizualizacije dolaze iz magije i šamanizma i žele nas odvesti u nevidljivi svijet. Zato (slično kao i kod joge) djelovanje može biti drugačije od onog koje smo sami planirali.

Ako sudionici samo slijede upute da u mašti izvuku energiju iz stabla te da je uz to i osjete, na putu su prihvaćanja ezoteričkih ideja.

Zadnjih godina sve više terapeuta i savjetnika koristi vođene fantazije ili trans za takozvano “putovanje u prošle živote”. Oni time prenose dalekoistočnu ideju reinkarnacije i obećavaju da će prepoznati i riješiti probleme čiji uzrok se ne može objasniti.

I Elke je više puta mislila da pred očima vidi događaje iz prijašnjih života. Budući da su slike bile toliko žive i djelovale su vrlo stvarno pa su terapeuti ispitivali nju, ali i osobu u kojoj se je navodno prepoznala, nakon što je postala kršćanka dugo je vremena imala problema vjerovati biblijskoj izjavi da čovjek umire samo jednom.

Još jedan korak je oblik vođene fantazije u kojem ljudi dolaze u kontakt s osobnim duhovnim vodičem ili anđelima.

Kao i u prethodnim postupcima, u razvoju vizualizacije vidi se jasno stupnjevanje. Kreće sa željom za smirivanjem ili za time da za sebe i druge učinimo nešto dobro, preko putovanja u unutrašnjost, takozvano skriveno ili “božansko” u čovjeku, u duhovnu dimenziju te vodi sve do kontakta s nevidljivim svijetom.

Uz takav razvoj vođene fantazije u slučaju redovite primjene i uz otvorenost za okultno (te kroz prihvaćanje drugih duhovnih metoda kao što su crtanje *mandala* ili *qi gong*) iznimno mogu dovesti do toga da djeca ili odrasli jednog dana dobiju upute u obliku glasa iako se svjesno ne nalaze na vođenoj fantaziji. Naučili su se s povjerenjem prepustiti vodstvu.

A da ne govorimo o tome da vođene fantazije spadaju u osnovne tehnike šamana i čarobnjaka kroz koje se uče izvantjelesna putovanja duše.

Elke:

Kako sam samo često na kraju fantazije čula riječi: “I sada ćeš se opet vratiti u ovu prostoriju i u svoje tijelo”. A bila sam uvjerena da putujem samo u mislima pa tu rečenicu uopće nisam doživljavala u njenom krajnjem značenju. Tek sam mnogo kasnije otkrila da se ni-

sam samo naučila osvrtni u prošlost i budućnost, nego sam naučila i pripremiti svoju dušu za izlazak iz tijela.

Tijekom razgovora sa svojim terapeutom odjednom sam stekla dojam da mi je tjele otvoreno i da, poput filmskog duha iz boce, postajem sve veća. Strop sobe nije predstavljao ograničenje i glas terapeuta čula sam još samo iz velike daljine. Nakon nekog vremena - nisam znala zašto - sve je opet izgledalo normalno. Moj sugovornik nije primijetio ništa od toga. Tijekom sljedećih godina to se češće događalo.

Ne mogu tvrditi da sam potpuno napuštala svoje tijelo, ali upravo opisani doživljaj u najmanju ruku ukazuje na spremnost ili na početak uzdizanja. To iskustvo nije me ni na koji način zastrašilo. Iako sama nikada nisam težila za takvim stanjem, znala sam da ezoteričari općenito traže "izvantjelesna" iskustva.

Cilj pokreta *Novog doba* koji je Capra formulirao u pogledu buđenja društvenog zanimanja za okultne i paranormalne pojave, u općoj primjeni vođenih fantazija nalazi zavodljivu sferu djelovanja. Ali u međuvremenu je i kršćanima normalno da u čovjeku postoji skriveno (sve) znanje. Pomoću vizualizacija ili imaginacije mogu se otvoriti unutrašnji izvori snage i skriveno znanje, mogu se potaknuti izlječenja ili se vlastite okolnosti mogu promijeniti kako to čovjek želi. Ezoteričari ih koriste kao jedno od najvažnijih sredstava za transformaciju svijeta, za uvid u povezanost svih bića i za spoznanje unutrašnjeg božanskog izvora u čovjeku. Uz to ih koriste i kao jednu od mogućnosti komunikacije s duhovima, moćima i silama iz nevidljivog svijeta.

6.4 Anđeli kao izvor snage

Jedna vrsta pomoći na putu prema duhovnom savršenstvu ljudima našeg vremena sve se više nudi kroz kontakt s anđelima. Smatra ih se izvorom snage i duhovnog vodstva. Kao autori pitamo se izlazi li time *duh Novog doba* - kako ga naziva Ferguson - ususret ljudskoj čežnji za osobnim nadnaravnim bićem?

Ezoteričari pozivaju da svjesno tražimo kontakt s anđelima jer oni, kao svjetlom ispunjeni pomoćnici, mogu pomoći čovjeku. U sažetku knjige *“Hodati s anđelima”* čitamo sljedeće: “S anđelima otkrivamo božansko područje u sebi. Pri tome u nekoj vrsti duhovne terapije ne učimo samo čekati na dolazak anđela i njihovu pomoć, već ih možemo i dozvati, pripremiti se na susret s vlastitim anđelom.”⁹² Autor smatra da se anđeli ne javljaju samo u snovima ili posebnim situacijama, već da su i “neka vrsta duhovnog simbola u našem ja”.⁹³ On ih naziva “Višom braćom i sestrama”.⁹⁴

Sve se više ljudi želi povezati s anđelima ne samo iz duhovnih razloga, već i kako bi iskusili izlječenje ili pak samo pomoć u svakodnevnici. Pomoć se može dobiti i na takozvanoj *burzi anđela* na internetu. Tamo bi trebala postojati mogućnost kontaktiranja s “anđelima” ili osobama koje kažu da su kanal “anđeoskih bića”.

Snaga anđela postala je općepoznata kroz Findhornov *centar Novog doba* nastao 1962. godine u surovom obalnom području na sjeveru Škotske. Posjetitelji su s čuđenjem uviđali da se u tom do tada neplodnom području bilježi izvanredan rast povrća. Razlog tome je navodno djelovanje anđela koji su zaduženi za različite vrste povrća i koji se zazivaju prilikom sadnje, a to su anđeli za kupus, salatu, mrkvu itd.

U Findhornu anđele ne zovu u pomoć samo za vanjski, već i za unutarnji rast. Članovi zajednice svaki su se dan nadahnjivali ili su tražili vodstvo izvlačenjem anđeoske kartice. Pojmovi na kartama poput milosrđa, ljubavi, radosti, milosti, spoznaje, tuge ili bijesa pokazivali su im koji je anđeo bio njihov dnevni pratitelj i na što u tom danu trebaju obratiti pozornost.

U knjižarama se u međuvremenu osim karata nudi i mnogobrojna druga ezoterička literatura o anđelima i anđeoski kalendari.

92 Hark: *Mit den Engeln gehen. Die Botschaft unserer spirituellen Begleiter.* Weltbild GmbH: Augsburg 1993.

93 Hark: *Mit den Engeln gehen*, str. 40. Prema učenjima C. G. Junga, ovdje se radi o “Višem ja” (božanskom ja).

94 Hark: *Mit den Engeln gehen*, str. 25.

Anđeoski kalendar ima sličnu funkciju kao i anđeoska karta. Anđeo dana čitatelju prenosi poruku o upravo navedenim pojmovima. Često se naglašava da se anđelu treba potpuno predati ili da njegovom vodstvu treba savršeno vjerovati. Kao u sljedećem tekstu: "Povjerite se danas anđelu svjetla koji će vam pomoći..."⁹⁵

Poziv "anđela spoznaj" glasi ovako: "Da bi mogao razumjeti svoje duhovno ja (božansko ja) i svoj zadatak na zemlji, najprije moraš spoznati vlastitu osobnost. Zamoli anđela da ti pomogne."⁹⁶

Čitatelju se prenosi ezoterička ideja da je čovjek duhovno (božansko) ja. Zatim ga se poziva da razgovara s određenim anđelom i da ga zamoli za pomoć.

U međuvremenu čak i u kršćanskim krugovima nalazimo poziv na slušanje anđeoskog glasa. Benediktinski redovnik Anselm Grün to preporuča u svojoj knjizi *50 anđela za godinu*. On odnos s anđelima vidi kao "duhovni dar koji preoblikuje srca. Nešto se može pokrenuti i procvasti u vlastitom životu ako se otvorimo i poslušamo njihov glas".⁹⁷

Melanie:

Melanie je imala tek šest godina. Njena majka već se nekoliko godina bavila ezoteričkim učenjima i pokušavala je svoje znanje unijeti u obitelj. Da bi ih zaštitila od štetnih energetskih utjecaja, iznad svakih vrata i prozora visjeli su duhovni simboli.

Majka je Melanie učila da je okružena anđelima. Rekla joj je da su ti anđeli od boga i da će je voditi. Zato treba slušati njihov glas. Majka je sve tako prekrasno prikazala da je Melanie zaista počela osluškivati njihov glas.

Nakon nekog vremena došao je i taj trenutak. Melanie je dobila uputu i slijedila ju je. Od tog trenutka majka je primjećivala kako

95 "Engel-Kalender 2009", "Himmlische Botschaften für mehr Glück und Harmonie", ponedjeljak, 30. ožujka.

96 "Engel-Kalender 2009", 30. ožujka.

97 Anselm Grün: *50 Engel für das Jahr. Ein Inspirationsbuch*, Herder: Freiburg 2006.

Melanie često u igri podiže glavu i osluškuje. Zatim bi prekinula igru i učinila ono što joj je glas rekao.

Jednog dana majka je povjerovala u Isusa Krista i o tome je, naravno, govorila djeci. Čitala im je biblijske priče i objašnjavala da je Isus put do Boga i da ga trebaju prihvatiti u svoje srce ako žele biti kod Boga. Melanie je to učinila.

Nekoliko tjedana kasnije majka ju je pitala: "Čuješ li još uvijek glasove?" Začudo, ali i pomalo uplašeno čula je Melanien odgovor: "Ne! Oni nisu od Boga. Oni su od đavla." A majka nikada nije s Melanie razgovarala o đavlu.

Jedna od najpoznatijih zagovornica učenja o anđelima ili anđeoskoj terapiji je Amerikanka Doreen Virtue. Njene su knjige već prevedene na četrnaest jezika. Virtue je psihologinja i obiteljska terapeutkinja i u svojoj praksi koristi duhovne sposobnosti. Od djetinjstva je povezana s "nevidljivim prijateljima". U svojim knjigama ne piše samo o kontaktu s anđelima i drugim nebeskim bićima, već i o njihovom posebnom značaju za određena područja života i metode liječenja. Osim toga, ona ljudima želi "pokazati put prema božanskim zaštitnicima iz drugih tradicija i religija".⁹⁸

"**Andeli** vas prate kroz trudnoću i porod", stoji u prospektu za primalje. Trebalo bi prihvatiti pomoć anđela prije začeca pa sve do rođenja, čak i za uklanjanje traume koju je dijete doživjelo pri porodu. "Po prvi put iz anđeoskog svijeta dobivamo pomoć koja trudnicama omogućava da svjesnije iskuse duhovnu razinu trudnoće i poroda."⁹⁹ Izdavačica Ingrid Auer uz seminare o anđelima nudi i knjige, anđeoske ekstrakte, ulja i anđeoske simbole. Ona objašnjava da je u kontaktu s anđelima i da je svoje znanje, upravo kao i Virtue, "primila duhovnim putem direktno iz anđeoskog svijeta".¹⁰⁰ Simboli

98 "Gesamtverzeichnis 2006", "Ganzheitlich Heilen", str. 68.

99 Ingrid Auer: "Engel", "Engel begleiten durch Schwangerschaft und Geburt", reklamni letak za primalje, str. 2.

100 Auer: "Engel", str. 23.

su navodno nabijeni “visokofrekventnim anđeoskim energijama” poput onih Gabriela i Mihaela i predstavljaju se kao iscjeliteljska, “energetska potpora i zaštita iz duhovnog svijeta”.

Jedna medicinska sestra u tom prospektu kaže: “Čim po sobi za dojenčad poprskam esenciju anđeoske aure pod nazivom ‘Smirenje’, dolazi mir.”¹⁰¹ Postavlja se pitanje: Je li roditelje obavijestila o korištenju duhovnog sredstva u sobi za dojenčad? Ili je za takav postupak dovoljna dobra namjera i djelovanje (*energeia*)?

Prema Auer, cilj *Novog doba*, globalni proces transformacije našeg planeta i njegovih stanovnika (kao što smo opisali u 4. poglavlju), zahtijeva korištenje energetske pomoći anđela. Poziva se na prikaz *procesa svjetlosnih tijela* na internetu prema čemu će kontakt s višim svjetlosnim bićima i anđelima biti činjenica *Novog doba*.¹⁰² Viša svjetlosna bića i anđeli, a ne osobni Bog trebaju biti naši duhovni vodiči.

Elke:

Za proširenje svijesti bilo je nužno da nam se unutrašnje oči otvore za duhovne stvarnosti u nama (naše više ili božansko ja). To znači da trebamo upoznati svojeg osobnog anđela ili duhovnog vodiča. Mogućnost za to opet bi nam trebalo pružiti putovanje u našu unutrašnjost.

Nakon pripreme uobičajenim tehnikama opuštanja, uputili su nas da si predstavimo kako kroz vrata odlazimo u podrum. Tamo ima različitih prostorija čija vrata još nismo otvorili. Nakon kratke orijentacije, osjećala sam da me jedna vrata osobito privlače. U očekivanju da ću upoznati vlastitog anđela - koji se nalazi u meni - oprezno sam ih otvorila. Učestalim vježbanjem u međuvremenu sam se navikla da vrlo brzo vidim unutarne slike. Ono što se tada pojavilo pred mojim očima, fasciniralo me. Činilo se da se radi o sakralnoj prostoriji s prijestoljem na kojem je sjedilo neko biće.

101 Auer: “Engel”, str. 11.

102 <http://www.puramaryam.de/lichtkoerperproz.html>.

(Da ne bih zadivila i vas, draga čitateljice i dragi čitatelju, neću navoditi druge pojedinosti.) U svakom slučaju, od mene se tražilo da dobro pogledam to biće, da ga pozdravim i pitam kako se zove. Znajući to, bili bismo svjesni prisutnosti tog bića, poznavali bismo njegovu moć, ljepotu i njegovo ime te bismo ga po potrebi zazivali i od njega zatražili pomoć i vodstvo.

Činilo se da ta "spoznaja" na nas djeluje umirujuće jer su gotovo svi sudionici čekali vodstvo. Nije bilo važno hoće li ona doći izvana ili iznutra. Unutrašnje i vanjske granice ionako je trebalo ukinuti; sve je trebalo biti prožeto "božanskom" silom. Što je ono rekao Fritjof Capra? "U osnovi dijelovi uopće ne postoje. Ono što mi nazivamo dijelovima, samo je obrazac u nerazdvojnem tkanju međusobnih veza."

Poznanstvo s našim "anđelom" imalo je još jednu posljednicu: postali smo ponosni na svoje predivno unutarnje biće koje dolazi do izražaja kroz snažnu energiju našeg osobnog anđela.

U međuvremenu više nije rijetkost da se djeci pomoću vođenih fantazija ukazuje na postojanje nevidljivog prijatelja ili anđela čuvara, pa čak i na povezivanje s njima. Sigurni smo da mnogi odgojitelji(ce) i učitelji(ce) djeci time žele pomoći da prevladaju svoju usamljenost i osjećaj slabosti i bespomoćnosti. Većina vjerojatno niti ne zna da djeci na taj način nude ulaz u povezivanje s nevidljivim svijetom koji može dovesti do strahova i noćnih mora.

Anđeli se sve više uključuju i kod (duhovnih) izlječenja. Duhovni iscjelitelj T. Wolf tvrdi, između ostalog, da liječi pomoću arhanđela i Venerinih anđela.¹⁰³ Knjige pod naslovima "*Liječenje anđelima*" ili "*Anđeoska medicina*" obećavaju nove blage načine liječenja i oslobađanje iscjeliteljske energije. To bi se trebalo dogoditi već i javljanjem anđela u snovima.

103 <http://www.sanat-kumara.de>; T. Wolf radi kao iscjelitelj, savjetnik, učitelj meditacije i opuštanja, jezični medij i glazbenik za energije duhovnog svijeta.

Hark, koji je prema vlastitim izjavama u “bratski odnos” s anđelima stupio sanjajući anđele, govori da je kroz “duhovne energije tog sna na višoj razini” doživio izlječenje traume iz djetinjstva.¹⁰⁴ On čak tvrdi da anđeli liječe, ali i da mogu učiniti “svetim”.¹⁰⁵

Sažeto bismo mogli reći da se anđeli u ezoteriji smatraju neovisnim duhovnim bićima s božanskim silama, čiji savjeti i duhovno vodstvo kao poslanika višeg svijeta mogu pridonijeti razvoju božanskog potencijala u čovjeku. Treba ih zazivati, poštivati i na neki način štovati.

6.5 Anđeli u Bibliji

Kao što smo već spomenuli, Sotonu je Bog u početku stvorio kao “raskriljenog kerubina zaštitnika” (najvišeg anđela). Dugo je vremena bio u neposrednoj Božjoj blizini dok mu se “u srcu ne začne opačina”.¹⁰⁶ Ta se opačina sastojala u tome što je htio biti jednak Bogu.¹⁰⁷ Njegova oholost svoje je korijen imala u divljenju vlastitoj ljepoti i sjaju. On je bio prvo stvoreno biće koje je zahtijevalo štovanje.

Da bi poput Boga mogao sjesti na prijestolje, trebalo je i Isusa Krista, utjelovljenog Boga, odvratiti od štovanja Boga Oca. Pošto je Isus nakon svog krštenja četrdeset dana proveo bez hrane u pustinji, Sotona je vidio svoju priliku. Najprije ga je pokušao navesti na to da svoje čudotvorne sile koje je imao kao božanstvo iskoristi za svoje ljudske potrebe te da više ne pita za Božju volju. Kad mu to nije uspjelo, ponudio mu je sva kraljevstva ovoga svijeta. Jedini uvjet bio je da mu se pokloni. Ali Isus je prepoznao kušnju i odgovorio je: “Odstupi, Sotono! Jer je pisano: ‘Gospodaru Bogu svomemu klanjaj se i njemu jedinom služi.’”¹⁰⁸

104 Hark: *Mit den Engeln gehen*, str. 25.

105 *Ibid.*, str. 29.

106 Usp. Ezekiel 28,14 i dalje (Lutherov prijevod Biblije).

107 Usp. Izaija 14,14.

108 Matej 4,8-10.

Riječ *anđeo* dolazi od grčke *angelos* i znači *poslanik*. I Biblija govori o anđelima: Božji sinovi (Job 1,6; 2,1; Psalam 29,1), stražari (Izaija 62,6) ili službujući duhovi (Hebrejima 1,14), sluge Božje, sluge Isusove (Matej 4,11), sluge ljudske, "sluge" sa svim ljudima (Otkrivenje 19,10) i poslanici (navjestitelji Isusovog rođenja; Luka 2,10).

Zadatak anđela je da služe Bogu i ljudima. Služenje ljudima može poprimiti oblik jačanja (Ilija, Isus), zaštite (Elizej i njegovi sluge), oslobođanja (Petar), ali i Božjeg suda. No, to se ne događa samovoljno, već samo u skladu s Božjom voljom. Cilj njihovog djelovanja uvijek treba biti proslavljanje Boga, a ne čovjeka.

Anđeli su bića koja je stvorio Bog. Biblija kaže da su stvoreni po Isusu Kristu jer on je "slika Boga nevidljivoga, Prvorodenac svakog stvorenja. Ta **u njemu** je sve stvoreno na nebesima i na zemlji, vidljivo i nevidljivo, bilo Prijestolja, bilo Gospodstva, bilo Vrhovništva, bilo Vlasti - sve je **po njemu** i **za njega** stvoreno: on je prije svega i sve stoji u njemu." (usp. Kološanima 1,15-17). Njemu su služili anđeli tijekom cijelog zemaljskog života.

Anđeoska vojska očito je ustrojena hijerarhijski (Prijestolja, Gospodstva ili Vrhovništva itd.). Oni su moćna bića, ali nisu svemogućí (2. Petrova 2,11) niti sveznajućí (Matej 24,36, Efežanima 3,10).

Opisani su kao duhovna bića koja doduše nemaju fizičko tijelo (Hebrejima 1,7), ali se mogu pojaviti u tijelu (Ivan 20,12), primjerice kao obični ljudi u ljudskom obličju ili kao muškarci u bijeloj odjeći (Luka 24,4). U ezoteričkim slikovnim prikazima anđeli se najčešće prikazuju kao zadivljujuća, vrlo lijepa ženska bića.

Kada se anđeli nisu pojavljivali kao obični ljudi, njihova je pojava u prvom trenu izazivala strah (Luka 24,5), a ne divljenje nad njihovom ljepotom.

Biblija doduše upućuje na postojanje anđela čuvara¹⁰⁹, ali nigdje ne govori o tome da ih ljudi trebaju tražiti za pomoć ili da ih trebaju štovati. Upravo suprotno, anđeli koje Bog pošalje odbijaju svako

109 Vidi Matej 18,10: Isus kaže da anđeli djece uvijek gledaju lice nebeskog Oca. Usp. Djela 12,15.

klanjanje (štovanje). U Otkrivenju se navode dvije situacije u kojima se apostol Ivan htio pokloniti anđelu, ali on ga je odbio riječima: "Bogu se pokloni!"¹¹⁰

Kao što je Elke već rekla, kontakt s bićem iz nevidljivog svijeta doveo je do duhovne oholosti. Mislila je da se nalazi na višoj razini svijesti i u direktnom kontaktu s božanskim znanjem. Očito je takvo razmišljanje i ponašanje postojalo i u vrijeme apostola Pavla jer je u jednom od svojih pisama upozorio kršćane: "Nitko neka vas ne podcjenjuje zato što on sam uživa u 'poniznosti i štovanju anđela', zadubljuje se u svoja viđenja, bezrazložno se nadima tjelesnom pameću svojom" (Kološanima 2,18).

Pavao kaže da mogu promašiti svoj cilj - pomirenje s Bogom po Isusu Kristu - ako se upuste u štovanje anđela. Drugim riječima, štovanje npr. u obliku duhovnog vodstva, ne dovodi do povezanosti s Bogom, već do podlaganja nekoj drugoj moći.

Sotona kao nekadašnji kerubin i dalje je silan. Ali Bog ga je zbog oholosti zbacio na zemlju.¹¹¹ Anđeli koje je povukao za sobom možda su također htjeli imati veći ugled. Možda su i oni samo bili zadivljeni njegovim zračenjem i moći. On i danas još nastupa kao anđeo svjetla; njegova je želja i dalje da ga smatraju Bogom i štuju kao Boga.

6.6 Snaga kroz *qi/ki/chi* u taoizmu i konfucijanizmu

Kao izvor snage i sjedinjenja s kozmosom nudi se univerzalna sila *qi/ki/chi* koja dolazi iz Azije. U zapadnom svijetu u međuvremenu je toliko poznata da zdravstvena osiguranja preuzimaju troškove nekih metoda liječenja koje se na njoj zasnivaju. Simbolizira ju znak *jina* i *janga* koji prikazuje savršenstvo u jedinstvu proturječnosti.

110 Otkrivenje 19,10: "Tada mu padoh do nogu da mu se poklonim, a on mi reče: 'Pazi! Ne! Ja sam sluga kao i ti i tvoja braća koja čuvaju Isusovo svjedočanstvo. Bogu se pokloni!'" Isto, Otkrivenje 22,9.

111 Usp. Otkrivenje 12,3-4, što se opisuje kao potvrda Sotoninog pada (vidi fusnotu 21): "Velik zmaj plamene boje ... Njegov rep pomete trećinu nebeskih zvijezda [anđeli] i surva ih na zemlju."

Slikovito se to jedinstvo proturječnosti prikazuje na sljedeći način: u jednom krugu se nalaze dva spojena, zakrivljena dijela jednake veličine. Jedan dio (polovica) je bijele boje, a drugi crne. U bijeloj polovici nalazi se crna točka, a u crnoj polovici bijela. To znači da u načelu ne postoji **ništa apsolutno**, kao što je čisto svjetlo ili čista tama, samo zlo ili samo dobro. U svakoj tami uvijek ima i malo svjetla i u svakom svjetlu uvijek ima malo tame. Ta se ideja može proširiti na sve proturječnosti ovoga svijeta. To znači da čovjek treba živjeti u skladu sa suprotstavljenim silama *jina* i *janga*. Samo tada će ostati zdrav, imat će dug život i unutarnji mir.

Duhovna pozadina sile *qi* sa znakom *jina* i *janga* potječe iz taoizma i konfucijanizma. *Qi* se naziva životnom, kozmičkom ili univerzalnom energijom. Pretpostavlja se da je cijelo stvorenje nastalo kroz tu kozmičku energiju koja ga i prožima. To znači da ljudi i priroda, ili bolje rečeno cijeli kozmos, čine jednu cjelinu.

Da biste iskusili to jedinstvo, postoje različite metode kao što su *qi gong*, *tai chi* (meditativni pokreti), *reiki*, dalekoistočne borilačke vještine, *feng shui*, tehnike disanja, masaže kao što je *shiatsu*, medicinski tretmani kao što je *moxibustion*, biljni čajevi i posebna prehrana. Među njih spada i akupunktura. Te metode "trebaju stabilizirati energetske ravnoteže u kozmosu, društvu i u vlastitom tijelu".¹¹²

Qi navodno teče ljudskim tijelom energetskim kanalima (meridijanima) koje je nemoguće dokazati. Zbog pogrešnog ponašanja, pogrešne prehrane i pogrešnog načina stanovanja, navodno je došlo do energetskih blokada. Njima se potom pripisuje uzrok npr. umora, depresije ili bolesti.

U liječenju se uključuje pet elemenata: drvo, vatra, zemlja, metal i voda. Oni se dovode u vezu s teorijom o pet faza transformacije.¹¹³ I astrologija igra važnu ulogu.

112 Michael Kotsch: "Chinesische Medizin I", serija "Aufklärung" iz A. R. F., svezak 42, Lichtzeichen: Lage 2000., str. 24.

113 Kotsch: "Chinesische Medizin I", str. 70. "Osnovna postavka tradicionalne kineske medicine prema kojoj se sve zemaljske tvari i stanja mogu pridružiti nekom od pet elemenata (drvo, vatra, zemlja, metal, voda)" a pretvorbom se stvara sljedeći element u nizu.

Duhovna pozadina tradicionalne kineske medicine (TCM) sastoji se od mješavine šamanskih ideja i postupaka, taoizma, konfucijanizma i kasnije pridošlog budizma.¹¹⁴ Važno je da niti u jednoj od tih religija ili filozofija ne postoji vjera u osobnog Boga Stvoritelja.

Ralf:

Ralf je liječnik i kršćanin. Zajedno s nekolicinom kolega otputovao je u Kinu na stručno usavršavanje iz tradicionalne kineske medicine (TCM).

Još prije početka putovanja znao je da je dijagnostika potpuno drugačija od zapadne klasične medicine. U kineskoj tradicionalnoj medicini dijagnostika se postavlja na temelju npr. boje kože, očiju ili jezika. Puls, hod, glas, okusi, osjet topline i hladnoće, sve to ukazuje na eventualnu neravnotežu jina i janga, a time i na određene bolesti.

Ali ono što nije znao bilo je da će se usvajanjem ideja i pripadajućih metoda liječenja zaputiti i u filozofsko, a osobito vjersko poimanje čovjeka i svijeta. Rekli su mu da se liječenje provodi djelovanjem kozmičke sile qi. S njom su ga upoznali kao sa središnjom veličinom u kineskoj medicini. Budući da je četverotjedni tečaj bio uglavnom usmjeren na praksu, on nije uočio duhovne dimenzije tih učenja. Pretpostavio je da će metode moći odvojiti od filozofije i duhovnosti.

Po povratku u Njemačku počeo je neke pacijente liječiti akupunkturom. Nakon nekoliko mjeseci primijetio je da su povremeno pod utjecajem liječenja pacijenti imali reakcije od kojih mu se dizala kosa na glavi.

Potražio je savjet svojih kolega. I oni su smatrali da mogu odvojiti filozofiju i vjerski segment od metode. Ali on je shvatio da to ne može. Da bi mu pomogli, kolege su ga podsjetili na to da je za smanjenje bolova jasno dokazana biokemijska reakcija. Ali to nije

114 *Ibid.*, str. 21.

ništa promijenilo. U jednom je trenutku zaključio da više ne može odgovarati za liječenje pa je odustao od njega.

Ali budući da je tijekom vremena i sâm zapao u duboku ne samo psihičku, već i vjersku krizu, a rezultati u njegovoj ordinaciji mu nisu davali mira, počeo se i sâm intenzivno informirati o univerzalnoj sili qi. Saznao je da se qi još naziva i dah, dašak ili pneuma i da je navodno prije postanka svijeta i planetarnog sustava postojao kao ocean snage (potencijal). Pod utjecajem impulsa (poput Velikog praska) iz njega su najprije nastali svjetlo, zatim materija, a na kraju i živa bića. Pročitao je da je qi "bit svega".¹¹⁵

Iz nje je sve izašlo i ona je u svemu. To je životna energija i svijest. Ona određuje godišnja doba, propisuje putanje planeta, čini jedinstvenom svaku pahuljicu snijega i to je sila koja stoji iza inteligencije i emocija. Qi daje zdravlje i brine se za to da se kod malog embrija dijele stanice te se on razvije u odraslu osobu.

U jednoj od knjiga pročitao je da čovjek čak može imati i osobni odnos s energijom qi, čim nauči kultivirati (ovladati) tu silu.¹¹⁶ To mu se činilo utoliko čudnijim što je znao da u taoizmu ne postoji osobni najviši bog. Ali ono što se govorilo o qi bile su božje osobine. Jedino se ničime nije ukazivalo na osobnog Boga Stvoritelja jer se qi naziva neosobnom, kozmičkom silom. No on je siguran da Bog nika-ko nije neosobna sila po kojoj se sve razvilo.

Odjednom mu je postalo jasno zašto mu je odnos s Isusom Kristom u posljednje vrijeme padao sve teže. Na vlastito zaprepaštenje ustanovio je da se je nesvjesno i nehotice povezao ne samo s drugačijim shvaćanjem Boga, već i s drugim neosobnim bogom.

Tradicionalna kineska medicina "izlječenja za kojima teži stavlja u jasno vjerski, nadnaravni kontekst ... Zbog toga klasična medi-

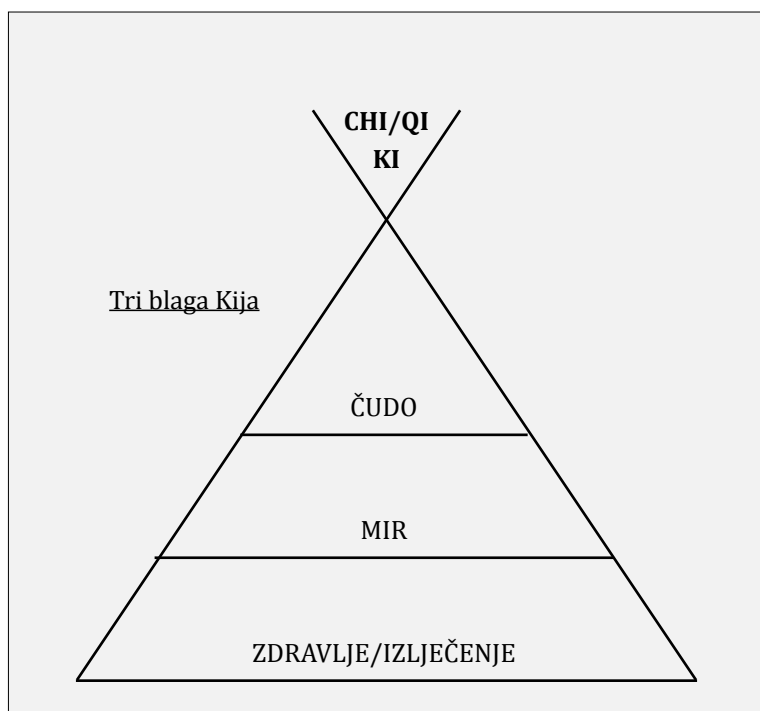
115 Roger Jahnke: *The Healing Promise of Qi. Creating Extraordinary Wellness Through Qi gong and Tai Chi*, Tata McGraw-Hill Publishing: New Delhi 2002., (autorov prijevod s engleskog).

116 Usp. Jahnke, Qi, str. 8-9.

cina Istoka nije utemeljena u prirodnim znanostima, već u filozofiji, religiji, duhovnosti i mistici”.¹¹⁷

Učitelj *qi gonga* i *tai chija* Jahnke onima koji vježbaju obećava da će otkriti tri blaga te kaže: “Tradicija *qi gonga* kaže da ćemo kad jednom okusimo jedno od tih blaga težiti za time da dobijemo više.”¹¹⁸

Početak (prvo “blago”) je uvijek u području zdravlja i tijela. Ljudi žele biti učinkovitiji. Nakon prvih iskustava ta želja više nije u prvom planu te otkrivaju drugo blago sile *qi*, a to je mir u srcu i mislima.

117 Michael Kotsch: “Chinesische Medizin II”, serija “Aufklärung” iz A. R. F. svezak 43, Lichtzeichen: Lage 2000., str. 60.

118 Jahnke: *Qi*, str. 69. Iz priče majstora Zhu Huija.

Treće blago je, poštu su kultivirali **duh**, u **doživljavanju čudesa**.¹¹⁹

Ovdje nije jasna samo duhovna dimenzija u radu sa silom *qi*, već i razvoj kako ga opisuje Ferguson. Počinje sa zanimanjem u području zdravlja i tijela, a završava u kontaktu s nadnaravnim silama.

Onaj tko čuje za tu primamljivu djelotvornost (*energeia*), jedva da će postavljati pitanja o izvoru (*exousia*) i cilju te sile?

Lucie:

Čekajući liječenje u ukusno uređenoj sobi iscjeliteljice i reiki učiteljice, Lucie se s pouzdanjem otvorila (pogledajte poglavlje 3.2) i prvi je tretman doživjela vrlo pozitivnim. Savjetnica je na nju položila ruke i objasnila joj je da na taj način prenosi energiju koja će osloboditi blokade u vratu i aktivirati samoiscjeljujuće moći. Dodiri su joj činili dobro i osjećala se sigurno.

Kod kuće više nije razmišljala o tome odakle dolazi snaga koju je primila polaganjem ruku. Odlučila je da će sljedeći put pitati Ritu - tako se zvala savjetnica. Objasnila joj je da se radi o reiki energiji koja bi se mogla nazvati i "Kristovom energijom" jer je to ista sila kojom je liječio Isus. Ona kao božanska energija postoji u kozmosu. Nakon što ju je jedan učitelj upoznao s time, dobila je pristup toj sili. Sada kao kanal tu iscjeliteljsku "Kristovu energiju" smije prenositi drugim ljudima. Osim toga, prije svakog tretmana moli za božansku zaštitu.

To je uvjeralo Lucie i bila je posve sigurna da se bavi blagom, pa čak i božanskom vrstom liječenja.

Jednom se prijavila na tečaj reikija i uskoro je prošla prvu "inicijaciju" po kojoj je i ona imala pravo pomagati ljudima polaganjem ruku. Isprobala je to na nekoliko prijatelja. I zaista je djelovalo. Osjetili su blagotvornu energiju, a jedna prijateljica odmah je bila izliječena od glavobolje.

Pošto je stekla još dva stupnja reikija, osamostalila se kao iscjeliteljica. Da bi intenzivirala snagu kozmičke energije, uz to je koristila i

119 Usp. Jahnke: *Qi*, str. 69.

drago kamenje. Neki od tih kamenova su navodno imali moć čišćenja. Nakon određenog vremena pomislila je kako se mora zaštititi od loše energije pa je sve počela ispitivati viskom. Tako je viskom ispitivala npr. živežne namirnice i pokušavala je utvrditi mogu li vodene žile u kući ometati protok energije.

Iako je, činilo se, bilježila uspjehe u liječenju, njeno osobno psihičko i zdravstveno stanje sve se više pogoršavalo. Rad s reikijem učinilo ju je sve osjetljivijom za osjećanje "energija". S vremenom se sve više osjećala onečišćenom negativnim zračenjem. Čak i kad je bila u posjetu kod prijatelja. Niti u vlastitoj kući više se nije osjećala dobro. Ponekad je mislila da noću čuje čudne zvukove. U svojim svakodnevnim meditacijama osjećala je doduše stanje mira, ali je ono bilo vrlo kratkotrajno. U stvari se u njoj sve više širio snažan nemir.

Uz pojačane strahove i depresivna stanja sve se više snažno sukobljavala sa suprugom. On je bio sumnjičav prema njenim metodama liječenja i sve se više povlačio. No budući da je ona željela podršku i priznanje, na kraju je još samo željela rastavu. Povremeno, kad je bila sama, u sebi je osjećala veliku prazninu zbog koje joj se život činio besmislenim. Zatim joj je glavom prošla misao: "Je li ta sila zaista od Krista?"

Lucienu početna sumnjičavost otklonili su govoreći da se u *reikiju* radi o liječenju pomoću "*Kristove sile*". I mi često čujemo slično. Za ljude koji zbog kršćanskih temelja naše zemlje još imaju određenu želju za odnosom s Isusom Kristom, pojam *Kristova sila* budi povjerenje prema otvaranju za kozmičku silu. Istovremeno se time otvaraju vrata za miješanje dalekoistočnih religija s kršćanskim učenjem pa se Isus Krist više ne prihvaća i ne doživljava kao onaj kojeg opisuje Biblija.

No to ne vrijedi samo za *reiki* i dalekoistočna učenja. I u mnogim ezoteričkim metodama liječenja koristi se pojam *Kristove sile* koji stvara povjerenje. Budući da može dovesti do pretpostavke da se ovdje zaista radi o Kristu iz Biblije, pozabavit ćemo se pitanjem tko je Isus Krist u ezoteriji. Jesu li biblijski Krist i *Kristova snaga* identični?

6.7 Krist i Kristova sila u ezoteriji

Na internetskoj stranici jednog centra za liječenje, pojam *Kristove energije/sile* predstavlja se na sljedeći način: "Kristova energija je vrlo fina, nježna energija ispunjena ljubavlju. Ona se kod nas osobito koristi na početku svakog tretmana. Ta energija radi preko sveobuhvatne ljubavi i klijenti je opisuju kao toplu ili vruću. Kod djece energija se prenosi šakljanjem, zbog čega se maleni često smiju. ... Mi radimo pomoću dalekoistočne energije i kanal smo božanskog".¹²⁰

Već spomenuti duhovni iscjelitelj Wolf obećava, primjerice, da je *Kristova energija* uvijek prisutna prilikom njegovih liječenja.¹²¹

U tim se izjavama govori o snazi ili energiji kojoj se doduše pridaje *Kristovo* ime, ali koja bi se jednako tako mogla nazvati i Budinom silom ili energijom. Razlog tome je u ezoteričkom shvaćanju da Isus Krist nije Bog koji je postao čovjekom, već da se - slično kao i Buda - kao čovjek uzdigao do božanstva. Uspio se kroz više života uspeti na najvišu duhovnu stepenicu. Ta stepenica je postizanje "*kozmičke svijesti*".

Poput Isusa i Bude, i drugi "revolucionarni prethodnici nove zemlje i novog čovječanstva"¹²² dosegli su taj stupanj, npr. Lao-Tse, Mojsije i Krišna. Svi se oni u ezoteriji nazivaju učiteljima mudrosti.

U pogledu pitanja kako je Krist postigao svoju mudrost, ima mnogo odgovora. Većina tvrdi da je između svoje 14. i 30. godine bio u Indiji, a možda čak i u Tibetu. Drugi pak računaju s time da je u Egiptu prošao inicijaciju u sedam stupnjeva u tajne misterije.

Kroz inicijaciju, kažu, prihvaćen je u Veliku nebesku ložu i dobio je titulu Krista.¹²³

120 <http://www.spirituelle-heilkunst.de/4.html>; internetska stranica ordinacije za duhovno liječenje Franka Schönea i Eve-Marie Michowski.

121 <http://www.sanat-kumara.de/>; T. Wolf.

122 Douglas Groothuis: *Revealing the New Age Jesus, Challenges to Orthodox Views of Christ*, Intervarsity: Downers Grove 1990., str. 16.

123 *Ibid.*

Time je postao ogledni primjer božanskog samoostvarenja čovjeka.

Sadržaj njegovog naviještanja je to da su navodno svi ljudi Krist, što je, prema Kenu Wilberu, dovelo do mučeničke smrti na križu. Jedan je medij navodno od Isusa dobio sljedeće poruke: "Ja sam živio kako bih pokazao ljudske mogućnosti. Ono što sam učinio, mogu učiniti svi ljudi, a ono što jesam, mogu biti svi ljudi."¹²⁴ Zato je svojim učenicima dao sljedeći zadatak: "Idite u cijeli svijet i naviještajte ljudima evanđelje o ljudskoj svemoći."¹²⁵

Wilber misli da tadašnji ljudi nisu razumjeli Isusovu poruku jer u evoluciji razvoja svijesti još nisu došli na njegovu razinu. To je vrijedilo i za učenike, koji su se prema Wilberu još nalazili na nižoj razini svijesti jer su još uvijek vjerovali u Boga izvan sebe. Budući da je Isus prepoznao duhovno stanje svojih učenika, smatrao je da ih treba poučavati o Bogu Ocu, a ne o vlastitom božanstvu.

Znak višeg razvojnog stupnja, ljudi *Novog doba* bit će spoznaja "prave Isusove poruke". Ona bi mogla glasiti ovako: "Isus nije bio čovjek poput nas, već smo mi bogovi (Bog) poput njega."

Za Wilbera je jasno da je najvažniji sadržaj Kristovog učenja "bila čista gnostika".¹²⁶ Gnostika nudi otkupljenje kroz vlastitu spoznaju istine. Istina bi, primjerice, trebala glasiti: "Odustani od potrage za Bogom, stvorenjem i drugim stvarima. Traži ga tako što ćeš sâm postati ishodišna točka. ... Upoznati sebe znači upoznati Boga".¹²⁷

Budući da je Isus prema ezoteriji postigao taj najviši stupanj spoznaje, nazivaju ga *Kristovom sviješću*. Je li inicijacija bila u Egiptu ili kroz duhovne tehnike u Indiji, ezoteričarima je svejedno. Važno je samo znati da se Isus otvorio za protok Kristove sile i da se odrekao ega sa svim njegovim vezama s ovim svijetom. To je dovelo do iskustva sjedinjenja i do najviše spoznaje da je sve bog. Stoga je on

124 *Ibid.*, str. 19

125 *Ibid.*

126 Wilber: *Halbzeit der Evolution*, str. 283.

127 *Ibid.*, str. 283.

veliki, uzorni nositelj te svijesti ili te sile. Mogli bismo je nazvati i *božanskom silom* ili *univerzalnom kozmičkom energijom*. Radi se o istoj energiji. Mediji tvrde da ih mogu razlikovati od drugih sila.

Univerzalna sila koju je primio osposobila je Isusa da čini čuda. Čuda su za uzdignute osobe posve razumljiva. "Ako se ne događaju, nešto nije u redu".¹²⁸

Isus danas ne želi samo prenijeti poruku čovječanstvu koje se uzdiže, već je navodno i autor trodijelne knjige *Tečaj čuda*.¹²⁹ Najvažnija izjava tog tečaja je: "Grieh ne postoji." Tečaj bi trebao ljudima pomoći da puste svoje unaprijed stečene spoznaje o Bogu kako bi spoznali da ništa nije odvojeno od Boga. Tek tada postajemo otvoreni za Kristovu snagu pa se razvijaju skrivene moći i zbivaju se čudesa.

Ukratko treba reći: takozvana *Kristova sila* koja se naziva i najvišom duhovnom silom, prema ezoteričkim učenjima ne dolazi niti od Isusa, niti se nalazi samo u njemu. Ona se dovodi u vezu s njim samo zato što je kroz svoj duhovni razvoj on postao nositelj te sile. Time se odbacuju njegova jedinstvenost i božanstvo.

6.8 Isus Krist u Bibliji

Krist, kako ga predstavlja ezoterija, nema ništa zajedničko s Isusom Kristom koji je opisan u Bibliji. Povijesni Isus Krist koji je živio prije 2000 godina, koji je umro i nakon tri dana uskrsnuo od mrtvih, prema Bibliji nije bio niti mučenik, a niti samo vrlo razvijeno ljudsko biće s božanskim moćima. Nije bio niti jedan od mnogih Božjih poslanika, već - kao što kaže Biblija - sâm Bog. Naziva ga Božjim jedinorođenim Sinom jer je Bog samo *jednom* u njemu postao čovjekom.

128 <http://home.twin.at/achtsamkeit/wunder.htm>; Internetska stranica Huberta Hirscha: "Poetische Tagträume. Eine kosmische Reise zu sich selbst", "Ein Kurs in Wundern, Zitate aus dem Kurs von der Vergebung".

129 Schucman: *Ein Kurs in Wundern*. Schucmans je čuo glas koji je rekao da je Isus i zapisao je što je čuo u sedmogodišnjem procesu. Iz toga je nastala trodijelna knjiga.

Učenik i apostol Ivan u Novome zavjetu piše da je Isus svojim utjelovljenjem došao u ono što je njegovo (Ivan 1,11). Time je mislio da je cijeli svijet stvoren po Isusu i za Isusa. To se potvrđuje u pismu koje je apostol Pavao napisao Kološanima: “On [Isus] je prije svega i sve stoji u njemu” (Kološanima 1,17). To znači da je postojao prije cijelog stvorenja.

Isus svojim čudesima nije ukazivao na svemoć čovjeka, niti na božansku silu, već na jedinstvenog, vrlo osobnog i živog Boga. Njegova čuda su trebala simbolički potvrditi da je on onaj od proroka naviješteni i od Židova očekivani Mesija (poslanik/pomazanik) koji će svoj narod spasiti od odvojenosti od Boga i uspostaviti vječno kraljevstvo.

Za današnje kršćanstvo “ime *Isusa Krista*... obuhvaća više od samog mesijanstva nekog Isusa iz Nazareta u kojem Bog ispunjava svoje obećanje. Sva dobrobit svijeta koju mu je Bog namijenio u čitavom je Novom zavjetu vezana za Isusa. U *Isusu* kao onom koji je *Krist*, ‘tjelesno prebiva sva punina božanstva’ (Kološanima 2,9), za spasenje svima onima koji svoje pouzdanje polože u njega i koji prihvate za sebe plod njegove smrti i njegovog uskrsnuća”.¹³⁰

Budući da se u tome sastoji naše spasenje iz stanja temeljne odvojenosti od Boga, u Ivanu stoji i: “...onima koji ga primiše podade moć da postanu djeca Božja: onima koji vjeruju u njegovo ime” (Ivan 1,12).

Time se jasno govori da Isus Krist nije poseban čovjek koji se evolucijom kroz mnoge živote i inicijacije razvio u Boga i nositelja duhovne sile.

Biblija Isusa prikazuje kao Boga koji je postojao **prije** svakog stvorenja, koji se u Starom zavjetu već pokazao i objavio po prorocima.

Da bi se povezao s njim, nitko se ne mora primanjem duhovne sile razviti u božansko biće, već ga treba vjerom prihvatiti – prihvatiti njegovo božanstvo i njegovo djelo na križu.

130 K. H. Rengstorf: “*Jesus Christus*”, u: Lothar Coenen (Hrsg): *Theologisches Begriffslexikon zum Neuen Testament*, novo, doradeno izdanje, svezak 2, I-Z, R. Brockhaus: Wuppertal 2000, III, 5), d), str. 1099.

7. VJERA ILI MAGIJA: VLADANJE SILAMA

Ezoteričari se doduše povezuju s Isusovim čudesnim djelima, ali ne i s njegovim djelom pomirenja na križu. Njihov je cilj takozvana “Kristova svijest” i primanje nadnaravnih sila. Unutrašnjim čišćenjem raznovrsnih blokada navodno se oslobađaju i “unutarnje božanske” sile. Što je intenzivniji proces čišćenja, toliko će tijelo biti propusnije za univerzalne sile, vidjet će više paranormalnih pojava, doći će do većeg duhovnog uspona.

Ezoteričke i dalekoistočne metode, rituali i ideje objašnjavaju da božanska sila stoji **na raspolaganju**. Samo treba propisno provoditi rituale, a tjelesne vježbe poput joge u ispravnom položaju i ispravnim redosljedom pa će se tijelo i duh automatski otvoriti i kozmičke sile automatski će poteći. Duhovne sile mogu se primiti i kroz predmete poput kamenja i piramida te stalnim ponavljanjem određenih molitvenih formula (*mantri*).

Ovo posljednje sve je popularnije i među kršćanima, npr. u obliku *neprestane molitve*. Iako je usmjereno na sjedinjenje s Bogom, obećava da će samo po sebi stalnim ponavljanjem djelovati na drugim razinama svijesti.

Sjedinjenju s kozmičkom energijom trebale bi doprinijeti i seksualne metode. Tako dalekoistočna metoda tantričke terapije parovima i samcima u grupama želi pomoći u protoku seksualne energije i oslobađanju od energetskih blokada.

Ideja o raspoloživosti temelji se na magiji. Čarobnjak misli da će pomoću rituala i metoda moći manipulirati vidljivim i nevidljivim svijetom u svoje svrhe.

Kao što smo već natuknuli, ezoterička ideja da je Isus Krist samo nositelj takozvane *Kristove energije* ima ogroman utjecaj na još uvijek kršćanski obilježeno stanovništvo zapadnih zemalja. Osobe koje vjeruju toj teoriji i koje imaju iskustva s njom, smatraju da su već stigle do Isusa Krista. One više ne trebaju osobnog Boga koji će ih osloboditi odvojenosti od Boga. Ta je sila ili energija prisutna u svemu i na raspolaganju im je za vlastito uzdizanje ili izlječenje.

Pod utjecajem takve ideje sve se češće duhovna iskustva postavljaju **iznad vjere i biblijskih tvrdnji**.

Martin je prije nekoliko godina bio na svojem posljednjem ezoteričkom seminaru na kojem su sudionike povezivali s kozmičkom *Kristovom silom* i gdje su trebali doživjeti unutarnje izlječenje i očišćenje. Prije nego što je voditeljica prije postavljanja pitanja pala u trans, svoje je sposobnosti povezivala s retkom iz Ivanovog evanđelja. Tamo Isus kaže: "Tko vjeruje u me, činit će djela koja ja činim" (Ivan 14,12). Mislila je da je zbog svoje djelotvorne sile povezana s Isusom (možda čak i na istoj razini s njim) iako je govorila da je medij i tvrdila da je glas duhova s Venere.

Martin, 1990.:

Iako smo Elke i ja svoj život usmjerili prema Isusu Kristu, još uvijek nismo upoznali biblijsko učenje kad smo jednog dana saznali da poznata američka duhovna terapeutkinja (Rhea Powers) sa svojim partnerom održava seminar u Kölnu. U to vrijeme još smo mislili da možemo svoje kršćanstvo živjeti bez drugih kršćana i proučavanja Biblije.

Razlika između ezoterije i kršćanske vjere nam je - zbog manjka pouke - još velikim dijelom bila nepoznata. Još smo vjerovali da se istina i spoznaja nalaze u nama. Osim toga, imali smo i rezerve prema Bibliji. Iako smo iskusili Isusovo djelovanje i znali smo da smo kroz njega postigli cilj svoje potrage, nedostajalo nam je znanje o njemu.

Nadali smo se da ćemo kroz ponuđeni tečaj dobiti više uvida o Isusu; u knjigama voditeljice seminara često smo čitali Isusove riječi. Budući da su troškovi bili vrlo visoki, odlučili smo se da na seminar odem samo ja.

Okolo 300 ljudi bilo je nazočno u dvorani unajmljenoj za vikend-obuku. U sebi sam bio pomalo napet, ali nadao sam se da ću bar iskusiti više Isusa i njegove sile.

U jednom dijelu seminara trebali smo zatvorenih očiju stajati u velikom krugu. Bio sam pun očekivanja. Kako sam sve više čuo zvukove ljudi koji padaju, začuđeno sam malo otvorio oči. Vidio sam kako pomoćni trener Rhee Powers prolazi redovima i mnogim sudionicima palcem pritišće čelo. Neki su poput daske padali na leđa i prihvaćala su ih

dvojica mladića. Drugi su se samo srušili kao da su izgubili svaku snagu. Čovjek mi se postupno približavao i osjetio sam ogromnu snagu koja je iz njega izlazila. Usprkos tomu, osjećao sam otpor prema tom čudnom zbivanju. Pogledao me, ali nije dotaknuo moje čelo i nastavio je dalje.

Začuden, a možda i pomalo razočaran, stajao sam tamo pitajući se: "Jesam li previše racionalan ili je to možda zbog toga što sam nedavno postao kršćanin?"

Kad su kasnije oni koji su ležali na tlu govorili o ekstatičnim stanjima, pitao sam se: "Kakva sila izaziva takva stanja? Može li se ona pripisati samo sposobnostima trenera ili je on samo kanal?" U jedno sam bio savršeno siguran, a to je da se radilo o nadnaravnoj sili.

Danas znamo da ono što se događalo na tom seminaru nema nika-kve veze s Isusom Kristom i vjerom u njega. Powers i njen pomoći trener su zbog pogrešnog razumijevanja Krista osjećaj kozmičke energije smatrali znakom djelotvorne vjere.

Na vlastito čuđenje otkrili smo da od početka *Novog doba* želja za posebno snažnim doživljajima i upravo spomenutim pojavama i kod kršćana sve više dolazi u središte pozornosti. Slično kao i u istočnim religijama i ezoteriji, i kršćani se sve više pružaju prema osobi koja im može prenijeti blagoslov ili silu. Pri tome se u prvom redu ne radi više o sili Božje riječi kroz propovijed, već o opipljivim ili vidljivim fenomenima sile, o spektakularnim čudesima.

I **ideja o raspoloživosti** dobiva sve više mjesta u kršćanskim zajednicama. Kao što ezoteričari misle da se mogu proizvoljno služiti kozmičkim silama, i mnogi kršćani sve više vjeruju u Božju silu koja im po potrebi stoji na raspolaganju. Bog pri tome (vjerojatno nehotice) sve više postaje neosobna sila koja po potrebi treba postati djelotvorna.

Tako se u međuvremenu predlaže da u slučaju nedostatka određenih materijalnih stvari jednostavno pred unutarnjim očima predočimo ono što želimo, da to u sebi primimo te još prije primitka zahvalimo za to. Ni ne sluteći, tako vjera u Boga kroz vizualizaciju postaje magični postupak. "Važno je da si točno predočite cilj, da

ga vidite pred unutarnjim očima. Kada čarobnjak, primjerice, želi dobiti novo radno mjesto... on 'vizualizira'...'”¹³¹ Iza tog se magičnog čina krije shvaćanje da čovjek ima moć mobilizirati Božju snagu u željene svrhe, da je može koristiti i manipulirati njome.

Neki kršćani u međuvremenu idu tako daleko da, kada ne nastupi najavljeni rezultat, kao što je izlječenje, tvrde da osoba na koju se to odnosi nema dovoljno vjere. Ovdje se vjera naviješta kao postignuće. Tako u središtu više nije Božje djelo ili njegova volja (izlječenje ili njegov izostanak), već osoba kao nositelj učinkovite vjere.

Ali što Biblija kaže o izražavanju i djelotvornosti Božje sile?

7.1 Ilijina iskustva s Božjom silom

Ilija je jedan od starozavjetnih proroka koji je Božju silu doživio kao rijetko tko drugi. Na kraju svog života bio je uznesen na nebo pred očima svog proročkog učenika Elizeja. Njegov odnos s Bogom bio je toliko blizak da je točno mogao razaznati u kojoj je sili bio osobno prisutan Bog, a u kojoj nije.

Doživio je moćno Božje djelovanje kada je Boga zamolio da pri nesenu, vodom natopljenu žrtvu pred očima naroda i Baalovih svećenika spali vatrom. U svojoj molitvi: “Objavi danas da si ti Bog u Izraelu, da sam ja sluga tvoj i da sam po zapovijedi tvojoj učinio sve ovo” (1. Kraljevima 18,36), Ilija ne ukazuje samo na **Božje** moćno djelovanje, već jasno daje do znanja i koji je njegov položaj (sluga). Jasno ukazuje na to da vatra s neba ne dolazi iz njegove unutarnje “božanske” sile. Osim toga, Ilija zna da na tom mjestu smije moliti za snažno Božje djelovanje kroz vatru; Bog želi da mu se sumnjičavi i zavedeni narod opet prikloni.¹³²

131 B. A. Bohnke, *Esoterik*: Gondrom: Bindlach 1996., 135. Citiran u: Prof. dr. Franzke, Reinhard: *Visualisierung. Hilfe durch innere Bilder?*, serija “Aufklärung”, svezak 38, Logos: Lage 1999., str. 31.

132 1. Kraljevima 18,37: “Da bi sam ovaj narod znao da si ti, Jahve, Bog.” U 1. Kraljevima 18,21 Ilija kaže narodu: “Dokle ćete hramati na obje strane?”

Malo je kasnije ustanovio da se Bog pokazao na posve drugačiji način: "Glas mu [Iliji] reče: 'Iziđi i stani u gori pred Jahvom. Evo Jahve upravo prolazi.' Pred Jahvom je bio silan vihor, tako snažan da je drobio brda i lomio hridi, ali Jahve nije bio u olujnom vihoru; poslije olujnog vihora bio je potres, ali Jahve nije bio u potresu; a poslije potresa bio je oganj, ali Jahve nije bio u ognju; poslije ognja šapat laganog i blagog lahora. Kad je to čuo Ilija, zakri lice plaštem, iziđe i stade na ulazu u pećinu." (1. Kraljevima 19,11-13).

Opet do izražaja dolazi bliski odnos između Boga i Ilije. Blagi lahor pokazuje Božju utjehu i ljubavljvu ispunjenu brigu jer je Ilija u toj situaciji bio očajan. Ilija je prepoznao Boga jer nije njemu i sebi odredio kako i koliko moćno mora djelovati. Bio je toliko blizak s njim da je odmah uočio da sve prirodne sile samo dolaze "od Gospodina" čak i ako to ovaj put nije bilo u ognju, već u "laganom i blagom lahoru".

Ljudi u Bibliji na najrazličitije su načine doživljavali silu živog Boga. Starozavjetni proroci morali su se takoreći naviknuti na Božju dinamičnu raznolikost. Kada je Mojsije u prirodi ugledao neočekivanu pojavu gorućeg grma koji u vatri nije izgarao, Bog mu se u njemu objavio na Mojsijevo iznenađenje.

Bog je progovorio Mojsiju i dao mu da ga prepozna. Usprkos tomu, Mojsije ga je pitao za ime. "Ja sam koji jesam",¹³³ bio je Božji odgovor. Božja samoobjava sadrži i izraz apsolutno temeljnog postojanja ("Ja jesam") kao i dinamiku ("bit ću"). Tako Bog u ovom imenu pokazuje dinamičnost svoje osobe, ali i svoje vječno biće.

On suvereno odlučuje o tome čime će izraziti svoje biće i što će time postići. Iako u susretu s Ilijom Bog nije bio niti u vjetru niti u potresu niti u ognju, to ne znači da su se vjetar, potres ili oganj dogodili neovisno o Božjoj sili. Bog je sve stvorio i njegova sila može potaknuti i vjetar i potres i oganj.

133 Izlazak 3,14: "Ja sam koji jesam"; "Bit ću koji ću biti " (Lutherov prijevod Biblije).

Zapanjujuće je da prorok Ilija nije zadivljen prirodnim silama, već sve budno razazna je; Boga je prepoznao u neupadljivom šaptu blagog lahora. Svim njegovim čudesnim djelima prethodio je razgovor s Bogom, molba ili Božja riječ upućena njemu. Znao je da ne može proizvoljno ili prema vlastitim mjerilima raspolagati Božjom silom.

Od Ilije možemo naučiti da ne određujemo kako će Bog djelovati ili kakav će biti. Osim toga, ne bismo trebali dopustiti da budemo zavedeni time da svoje iskustvo postavimo kao mjerilo za druge ili ga uzdignemo kao pravilo ili metodu.

7.2 Isus i Božja sila

U Novom zavjetu Bog se objavio u Isusu Kristu.¹³⁴ Kada je Isus orkanskoj oluji zaprijetio: "Utihni!" te je nastala velika utiha, učenici su sa strahopoštovanjem pitali: "Tko je ovaj?"¹³⁵

Božja sila u Isusu Kristu, Božjem Sinu, javila se u ljudskom obličju. On je liječio, zapovijedao prirodnim silama, umnožavao kruhove, podizao mrtve i još mnogo toga. U svemu je pokazivao da je osobni Bog koji ovisno o situaciji postupa suvereno, milostivo, izvanredno, ali i sudeći.

Ezoteričari bi mogli pomisliti da je Isus već primio *Kristovu silu* pa je zbog toga bio u stanju činiti čuda.

Ali što Isus kaže o tome? "Zaista, zaista, kažem vam: Sin ne može sam od sebe činiti ništa, doli što vidi da čini Otac; što on čini, to jednako i Sin čini."¹³⁶ Time je rekao sljedeće:

1. Njegova (čudesna) djela nisu dolazila po njegovoj volji i idejama o tome što je smatrao korisnim ili potrebnim.

134 U Hebrejima 1,1-2 se govori da je Bog prije na razne načine govorio, ali na kraju u (ne kroz!) Sinu (usp. njemački Elberfelder prijevod).

135 Vidi: Marko 4,37-41. Nisu pitali: "Kakva je to sila?"

136 Ivan 5,19. Isus je govorio Židovima svog vremena.

- 2 Izvor njegove snage nije bio u djelovanju neke neosobne sile kroz njega, već uvijek u željenom djelovanju osobnog Boga, njegovog nebeskog Oca.
3. On se u prvom redu nije orijentirao prema ljudskim potrebama, već prema tome kada, kako i kod koga je Bog htio djelovati. To se moglo vrlo razlikovati. Tako je na nekim mjestima izliječio sve bolesne, dok je primjerice na kupalištu Bethezda odabrao samo jednu osobu (Ivan 5,1-16).
4. Postupao je posve u skladu s Bogom Ocem i njegovim djelovanjem. To je značilo da je živio u uskoj povezanosti s Ocem, ali to nije bilo stapanje u kojem nema nikoga nasuprot sebi.

Isus bez odnosa s Ocem nije mogao vršiti njegovu volju i prepoznati njegove namjere. Biblija često govori o vremenima kad je Isus razgovarao s Bogom Ocem. Kad je Isus rekao: "Ja i Otac jedno smo" (Ivan 10,30), to nije značilo da ima slobodu postupati prema vlastitom nahođenju. To nikako nije značilo da je bez vlastite volje nestao u Bogu.

Razlika između njegove volje i Očeve volje posebno je do izražaja došla netom prije uhićenja u Getsemanskom vrtu. Tek je nakon žestoke borbe u molitvi Isus svoju volju podredio Očevoj rekavši: "Oče! Ako hoćeš, otkloni ovu čašu od mene. Ali ne moja volja, nego tvoja neka bude!" (Luka 22,42-43). Nato je Bog poslao anđela koji ga je okrijepio.

Isusovo jedinstvo s Ocem bilo je u jedinstvu Duha i u Isusovoj poslušnosti Očevoj volji. Očevu volju nije poznavao samo kroz Božji poticaj, već kroz riječ Pisma¹³⁷ u kojoj je Bog obznanio svoj plan za spasenje ljudi kroz Isusovu smrt. Hrvao se za poslušnost, dok se njegova volja opirala tome. Bio je iskren i nije kroz trans otišao u viša stanja svijesti, već se svjesno i voljno podredio predviđenom Božjem putu. Tek je tada kroz poslanog anđela iskusio Božju silu.

137 U Matej 11,5 Isus svoja čuda uspoređuje s riječima iz Pisma (usp. Izaija 35,4 i dalje) kako bi Ivanu Krstitelju pokazao da je Mesija. U Matej 26,54 Isus govori o kušnji da zaobiđe predstojeću smrt na križu: "Kako da se ispune pisma?"

U skladu s tim odnosom trebali bi živjeti ljudi koji slijede Isusa kako bi postali jedno s njim, kao što je on jedno s Ocem. Slijediti znači gledati u Isusa, u njegove patnje, njegovo uskrsnuće, njegovu poslušnost, njegovu ljubav i oproštenje i njegovu riječ. To znači vjerovati mu i u vjeri postupati u skladu s onim što on stavi pred nas. Tada ćemo od njega primiti potrebnu snagu i darove kako bismo učinili ono za što nas je poslao.

8. STVARNOST ILI DJELOTVORNOST

Kroz ovu knjigu pokušali smo uvijek iznova pojasniti da postoji jasna razlika između dalekoistočnih ili ezoteričkih učenja i ciljeva te biblijskog učenja. Biblija od prve do posljednje stranice govori o Bogu kao svemogućem Stvoritelju. Tko Stvoritelja prihvati kao stvarnost, mora realno vidjeti i njegovo stvorenje kao svijet koji zaista postoji.

Možda ćete, draga čitateljice i dragi čitatelju, reći: “Naravno da je ovaj svijet stvaran. Mi živimo u njemu. Vidim ga svojim očima i mogu ga opipati rukama.” Usprkos tomu budisti bi, primjerice, odbacili tu stvarnost.

Prirodne znanosti koje su nastale u zapadnom svijetu pod kršćanskim utjecajem uvijek su polazile od pretpostavke da istražujemo stvarni svijet.

Ta se temeljna misao postavlja u pitanje pojavom *pokreta Novog doba*. Ezoteriji je doduše važna znanost, ali ona polazi od drugačije stvarnosti. Autor Fritjof Capra tu je ideju objavio u svojoj knjizi “*Tao fizike*”.¹³⁸

Kineski mudrac Lao-Tse opisao je *tao* kao “**univerzalno načelo** na kojem se temelji sve, od postanka galaksija pa do međuljudskih odnosa”.¹³⁹

Capra izvor stvarnosti ne vidi u Bogu Stvoritelju, već u univerzalnom načelu dalekoistočnih religija.

Te religije i ezoterija stvarnost shvaćaju drugačije. Za njih vidljivo nije stvarno, već iluzija. Vjeruje se da je prava stvarnost nevidljiva (prosvjetljena) stvarnost iza stvari. Do te stvarnosti treba doći meditacijom, dok vidljivi svijet treba zanijekati, čak i odbaciti.

138 Fritjof Capra: *Das Tao der Physik. Die Konvergenz von westlicher Wissenschaft und östlicher Philosophie*, DroemerKnaur: München 1997.; Original: *The Tao of Physics* (1977.). Ferguson je smatrala da će se znanost i “uvidi najstarijih ljudskih ideja” stopiti (vidi poglavlje 5.5).

139 http://www.taoism.net/german/articles/what_tao.htm; *Tao* znači “put”. *Tao* često djeluje iznad ljudske logike. Da bismo razumjeli *tao*, nije dovoljno samo racionalno razmišljanje. Treba uključiti i intuiciju.

Rezultat takvog dalekoistočnog razmišljanja koje je preuzela ezoterija je to da se vidljivi svijet više ne shvaća u prvom redu kao stvarnost. Pažnja je uglavnom usmjerena na učinkovitost sila koje stoje iza stvari. U tom pomaku leži i jedan od najjačih skrivenih utjecaja *pokreta Novog doba* koji govori da je učinak važniji od stvarnosti.

8.1 Osobni Bog ili kozmička sila?

U prvoj rečenici Biblije stoji: “U početku stvori Bog nebo i zemlju” (Postanak 1,1). To znači da je ishodišna točka svega Bog, i to on kao stvarnost. U Bibliji se nadalje govori o tome da Bog Stvoritelj želi biti u bliskom odnosu sa svojim stvorenjima. Zato se on od početka našeg računanja vremena predstavljao prorocima koji su naviještali njegovu poruku i pokazivali njegovu moć znacima i čudesima. Na kraju se objavio po svojem Sinu Isusu Kristu.¹⁴⁰

U dalekoistočnim religijama i u ezoteriji radi se o dezintegraciji u ništavilo ili o stapanju s kozmosom, pri čemu se kozmos smatra božanskim. Već u trećem poglavlju predstavili smo različita shvaćanja domene kozmosa i Božje domene.

Pri tome smo vidjeli da se domena kozmosa sastoji od vidljivog svijeta (stvorenja) i svoda koji ga okružuje. Govorili smo o tome da je to područje, prema Božjoj riječi, zbog ljudske neposlušnosti Bogu na određeno vrijeme predano u vlast palog anđela Lucifera (Sotone) i njegove anđeoske vojske (zloduha). Tako su svi ljudi podređeni nevidljivom vladaru kojeg Biblija naziva “duhom kozmosa”.

Samo onaj tko se podredi višoj duhovnoj sili, oslobođen je tijeka ovog svijeta, vladara zraka i prisile djelotvornog duha.

Prema Bibliji, ljudi se stavljaju pod Božju vlast kada uvide da je Isus izvor njihovog spasenja i kada ga prihvate u svoj život. Njima

140 Hebrejima 1,1-2: “Bog koji je nekoć u mnogo navrata i na mnogo načina govorio ocima po prorocima, na kraju, to jest u ovo vrijeme, govorio nam je po sinu...”

Pavao piše: “Mi ne primismo duha svijeta [*kosmos*], nego Duha koji je od Boga da znamo čime nas je obdario Bog”.¹⁴¹

Ezoterija nasuprot tomu tvrdi da odvojenost od Boga nikada nije postojala. Tako nije bilo niti odvojenosti između domene kozmosa i Božje domene. Sav kozmos (stvorenje i svemir) je u konačnici bog. To pojašnjava Wilberova izjava u kojoj kaže da odvojenost od Boga počiva samo na neznanju o tome “da postoji *samo* bog”.¹⁴²

Time postaje jasno da se ovdje radi o dva **temeljno različita vjerska shvaćanja**. Tko to spozna, trebao bi se odlučiti za jedno od njih kako ne bi bio posve zbunjen.

Glavna razlika tih vjerskih spoznaja leži u pitanjima:

Postoji li osobni Bog koji me voli i s kojim mogu razgovarati; Bog koji me čuje i koji me vodi?

Ili se radi o neosobnoj sili koja je u svemu, kojom možemo raspola-gati i koja nema vlastita mjerila? Koja postoji posebno zato da bi se čovjek sam mogao razviti do boga ili da bi mogao nestati u nirvani?

Iskreni tražitelj ne smije jednostavno previdjeti tu razliku. Trebao bi si postaviti neugodna i ne tako popularna pitanja: Koja od te dvije mogućnosti je istina?

8.2 Pitanje istine

Već je rimski predstojnik Pilat pitao (možda sliježući ramenima): “Što je istina?” (Ivan 18,38) kada je Isus pred njim stajao na sudu i rekao mu da je došao na svijet da posvjedoči za istinu. Izgleda da Pilat nije smatrao vrijednim postaviti pitanje: “Koja je to istina?” već je odmah prešao na svoje službene poslove. Možda je za sebe

141 1. Korinćanima 2,12.

142 Ken Wilber: *Halbzeit der Evolution*, str. 353.

ustvrdio da ne postoji apsolutna istina. Pri tome ga je Isus mogao poučiti i mogao je upoznati Božju istinu.

Za ezoteričare postoje (duhovne) istine i one se mogu subjektivno doživjeti. Apsolutnu istinu koja postoji neovisno o (subjektivnom) iskustvu čovjeka, oni bi pak zaniijekali.

Utjecaj ezoteričkih i dalekoistočnih ideja u našem društvu u međuvremenu je tako velik da se smatra netolerantnim uopće postaviti pitanje o apsolutnoj istini.

Zato pokret *Novog doba* tvrdi da ukida dogmatizam, tj. ustrajanje na određenim, posebno kršćanskim, učenjima. Razloge za to u prvom redu nalazimo u namjeri stvaranja jedne svjetske religije, a zatim u pretpostavci da je čovjek u biti božansko biće, a time i *nositelj istine*.

Zapadnjački guru Premananda svoja učenja očito gradi na toj spoznaji. U njegovim tečajevima stoji: "*Satsang* dijalog s Premanandom. *Satsang* označava susret u istini. Ljudima kažeš istinu onako **kako je ti razumiješ**."¹⁴³ Posljedica takvog načina razmišljanja je da svatko ima vlastitu istinu. Ali to dovodi do toga da istina postane relativna.

Elke:

Takvo razmišljanje prenijeli su nam i na jednom grupnom sastanku. Kao i obično, sjedili smo u krugu kada je trenerica u sredinu stavila kiticu cvijeća. Ljudi su je trebali opisati gledajući iz različitih strana. Budući da smo svi sjedili oko nje na udaljenosti od nekoliko metara, nismo mogli vidjeti svaki cvijet. Iz pojedinih opisa brzo je postalo jasno da se svaki pomalo razlikuje. Rezultat je trebao pokazati da je svatko od nas istinu doživljavao sa svojeg gledišta pa smo se mogli međusobno odnositi s mirom. Ta ideja nam se činila tako dragom i logičnom da nam nije niti palo na um da kažemo: "Da smo ustali i obišli kiticu, mogli smo je pogledati u cijelosti pa bismo se tako približili stvarnosti (istini)." Umjesto toga, pasivno smo i nekritički preuzeli razmišljanje trenerice.

143 Premananda: "*Satsang mit Premananda*", pozivnica, www.premananda.de.

Pomisao da se istina nalazi u meni još se više učvrstila zato što je moje opažanje bilo sve više izvježbano mnogobrojnim vježbama. Uskoro sam mislila da sam u stanju jasnije raspoznavati, pa čak i osjećati misli i osjećaje drugih ljudi. To je postupno dovelo do intuitivnosti.

Budući da su ljudi često potvrđivali moja opažanja, mislila sam da, čim stupim u kontakt s nekim, mogu prepoznati njegove slabe i jake strane, motivaciju za određene postupke pa čak i probleme iz djetinjstva. Bila sam čvrsto uvjerena u to da je moje opažanje odgovaralo istini. Zato sam ih u sebi stavljala u ladice iz kojih su jako teško izlazili.

Tek nakon što sam Isusu Kristu predala vođenje svog života, on mi je pokazao koliko sam zbog navodne istine u sebi bila tvrda i ohola, koliko sam bila egocentrična i postavljala sam sebe za mjerilo drugih.

Na tečajevima na kojima je Elke sudjelovala uvijek još se koristila riječ *istina*, iako je svatko mogao imati vlastitu istinu. U međuvremenu mnogi ljudi zastupaju gledište Dalaj-lame prema kojem je, u skladu s budističkim učenjima, sve u ovome svijetu iluzija, a time i relativno.

“Sve je relativno!”, rekao je Dalaj-lama 2002. godine mnoštvu znatiželjnih slušatelja na šumskoj pozornici na Svjetskom crkvenom danu u Berlinu. Pri tome je podigao ruku i pokazao na srednji prst: “U odnosu na srednji prst prstenjak je malen, ali u odnosu na mali prst prstenjak je velik. Vidiš li: sve je relativno!”

Slušatelji su mu oduševljeno zapljeskali. Činilo se kao da su im se upravo otvorile oči za do sada nepoznatu istinu.

To ne znači da tibetanski narod nema nikakvih vrijednosti. U budizmu postoje pravila i zapovijedi. Pet najvažnijih zapovijedi čak su vrlo slične Deset zapovijedi iz Biblije: ne lagati, ne krasti, ne ubijati, ne počinuti preljub i ne uzimati opojna sredstva.

Lame (budistički učitelji) stanovništvu prenose ta pravila i postavljaju ih kao mjerilo. Ali za same učitelje ne postoji konačno mjerilo koje određuje drže li se pravila. Računa se s time da su već stekli višu spoznaju te da su zbog toga u stanju procijeniti kada prijestup

čak može biti na (duhovnu) korist. Tako je Dalaj-lama rekao npr.: “Nikada nikomu ne lažite, osim ako pomoću laži možete puno pomoći drugima.”¹⁴⁴

Uz pretpostavku da je istina relativna, današnji čovjek je zauzeo *novo stajalište*. Ono kaže: “Ne smiješ imati čvrsto stajalište.” Možda upravo oni koji tom rečenicom najglasnije pozivaju na toleranciju uopće nisu svjesni svojeg čvrstog stajališta.

Koliko je važno pitanje istine možemo uočiti kada smo upleteni u neki pravni spor. Dok smo se prije nekoliko godina u užurbanom velegradskom prometu u Indiji vozili taksijem, pitali smo taksista: “Što se događa u slučaju nezgode?” Njegov odgovor začudio nas je: “U pravilu vrijedi zakon šake.” To znači da je u pravu najjači ili najučinkovitiji.

Iako se današnjim ljudima manje ili više želi oduzeti želja za spoznajom istine, u osobnom se životu ona ne može potisnuti.

U zločinima i pitanjima krivnje ljudi bi bili ljuti kada bi vrijedilo da svatko postupa prema svojoj istini. Kao pisci smatramo da je pravedni Bog ljude stvorio takvima da i oni teže za pravednošću (istinom). Ali ta težnja tek u povezanosti s Bogom koji je sam Istina dolazi na svoje mjesto.

Kakav je utjecaj gubitka vjere u apsolutnu istinu, pokazalo se u studiji koja je provedena 1994. godine u SAD-u na 3700 mladih koji su odrasli pod utjecajem kršćanstva. Gotovo trećina ispitanika odbacivala je vjerovanje u to.¹⁴⁵ Rezultat je pokazao da su oni koji nisu vjerovali u postojanje apsolutne istine s 36 % većom vjerojatnošću lagali svojim roditeljima, vjerojatnost da nekoga tjelesno ozlijede, gledaju pornografske filmove, opijaju se ili krađu bila je dvostruko veća. Uporaba ilegalnih droga pokazala se triput vjerojatnijom, a samoubojstvo čak šest puta vjerojatnijim.¹⁴⁶

144 Dalai Lama: *Der Weg zum Glück. Sinn im Leben finden*, Herder: Freiburg, str. 84.

145 Josh McDowell, Bob Hostetler: *Glaube ohne Werte. Jugend am Abgrund*, CLV: Bielefeld 1997., str. 281.

146 *Ibid.*, str. 24-25.

Očito vjerovanje u apsolutnu istinu daje unutarnji oslonac jer postavlja konačno mjerilo. Ako nema tog mjerila te uz ideju da je istina u nama, ne postoje nikakve granice našim postupcima. Čovjek se kreće još samo na razini subjektivnog osjećaja, tj. on čini ono za čime žudi. Zato je usredotočen na samog sebe te više ne uzima u obzir stvarne posljedice svojeg ponašanja.

Jednu od razornih posljedica takvog razmišljanja nalazimo u području braka i spolnosti.

Lucie:

Lucie je često pokušavala zadobiti supruga za ezoteričke ideje i postupke, ali sve je bilo uzaludno. Budući da je i sama išla prema "božanskom" samoostvarenju, osjećala je da ju njegovo odbijanje ograničava. Možda je čak on bio uzrok loše energije u njihovoj kući?

U knjigama i na seminarima govorili su joj da sve što stoji na putu višem duhovnom cilju "božanskog" samoostvarenja treba ostaviti iza sebe jer je to veže za niže razine svijesti.

Nasuprot tomu, sve što služi tom cilju dopušteno je. Lucie je uskoro otkrila da Božja zapovijed "Ne sagriješi bludno" vrijedi samo dok potiče duhovni razvoj. Općenito je vrijedilo da osjećaje treba živjeti te da treba nadići spolna ograničenja.

Uočila je da na tečajevima i seminarima o odnosima bračni partner nije igrao nikakvu ulogu. I ona je već više puta otišla predaleko u primanju "ljubazne" pomoći muških polaznika. Činilo se da oni imaju puno više razumijevanja za nju, nego njen suprug. Osim toga, oni su bili i na istoj duhovnoj razini kao i ona.

*Nakon nekoliko godina zaprijetila je suprugu da će potražiti drugog partnera. Ali budući da nije bila sigurna je li to ispravna odluka, zamolila je poznanicu da joj izradi horoskop. Ta joj je žena prorekla da će tek pronaći **svojeg** muškarca. To joj je potvrdilo dugotrajnu ideju da se udala za pogrešnog čovjeka. Otada je počela konkretno tražiti.*

*Jednog joj se dana učinilo da je na obuci u jednom od sudionika prepoznala svoju srodnu dušu, a time i svojeg **pravog** supruga. Napustila je obitelj i preselila se k njemu misleći da je napravila korak koji joj je*

potreban za vlastito samoostvarenje. Osim toga, to je smatrala najvišim načelom življenja prave ljubavi. A budući da se ovdje radilo o božanskoj ljubavi, činilo se da njeni osjećaji to jasno potvrđuju.

Savjest se još povremeno javljala, ali u osnovi imala je malo osjećaja za svoju bešćutnost prema obitelji i ogromnu štetu koju će njeno ponašanje u stvarnosti uzrokovati.

Baš kao i Lucie, nebrojeni ljudi tako doživljavaju svoj osobni razvoj na putu duhovnog “probuđenja”. Počinju (kako smo opisali u poglavlju 5.3) sa željom za boljom kvalitetom života, izlječenjem ili za duhovnim iskustvima, a završavaju s pretpostavkom da se istina ili božansko nalaze u njima. Od vodećih duhovnih učitelja, kao što su Wilber, Tolle i Jäger, uče da vjera u osobnog Boga spada u niže stupnjeve svijesti. Cilj bi trebalo biti potpuna dezintegracija svake predodžbe o Bogu i spoznaja: “Ja sam bog.”

Odbacivanjem osobnog, svemogućeg Stvoritelja i Spasitelja otpada i mjerilo nadređene, apsolutne istine (stvarnosti). A time i vrhovnog Zakonodavca i vrhovnog Suca.

Takvo bezakonje i nemoralnost možda se još jasnije pokazuje na sljedećem primjeru:

“Zapravo mogu itekako zamisliti da se oženim tobom”, rekao je voditelj grupe u razgovoru s mlađom ženom. Bilo je to tijekom vikenda na obuci za alternativnu terapiju. Dao joj je nekoliko argumenata zašto bi moguća veza dobro funkcionirala i odgovarala. Osjećala je takvo priznanje, a time vjerojatno i ljubav da joj se potencijalan odnos činio vrlo mogućim. Bila je to čarolija trenutka, miran izraz u njegovim očima i energija koju je osjetila.

Za ostvarenje joj je samo trebao dati znak kojim će pokazati da se mogu povući u njenu sobu. Osjećaj da na trenutak može ostvariti propušteni odnos (jer je već imao životnu partnericu) činio mu se suviše privlačnim da bi odbio tu ponudu.

Pritom je već mnogo žena doživjelo takav trenutak s njim. On je bio umjetnik energije, čarobnjak koji je znao kako sile može upotri-

jebiti u svoju svrhu. Jednom nam je prilikom rekao da se kao voditelj osjećao izuzetno dobro dok je, promatrajući ljude u krugu, shvatio da je spavao sa svakom od polaznica.

8.3 Od stvarnosti do djelotvornosti

U izvornom grčkom tekstu Novoga zavjeta za *istinu* se uvijek koristi riječ *aletheia*. Ona obuhvaća “ono što ima čvrstu, valjanu trajnost; nadalje, pravednost, čestitost, pouzdanost, vjernost, iskrenost, poštenje, stvarno stanje stvari, istinitu izjavu, ispravno učenje, pravo vjerovanje, ali prije svega božansku stvarnost”.¹⁴⁷

Ovo posljednje je odlučujuće za biblijsko shvaćanje istine; naime, “istina kao stvarnost Boga i Isusa Krista”.¹⁴⁸

Pred Pilatom Isus Krist je za sebe rekao da je kraljevski svjedok božanske istine (stvarnosti). Time je Pilatu dao priliku da se raspita i upozna istinu. Svojim učenicima izravno je rekao: “Ja sam istina” (Ivan 14,6).

Bog ne može lagati niti govoriti takozvane poluistine. On, da tako kažemo, uvijek vidi cijelu kiticu cvijeća. Između njegovog bića s jedne strane i njegovih postupaka s druge vlada savršeni sklad. “On svoja obećanja i prijetnje bezuvjetno ispunjava.”¹⁴⁹ Svoju nam je istinu poslao po prorocima i apostolima. U Isusu Kristu čak je i sam postao čovjekom.

Ali *Novo doba* više se ne bi trebalo orijentirati prema biblijskom shvaćanju jer se smatra da ono spada u nižu razinu svijesti. Evolucijskom preobrazbom ljudske svijesti, čitanje i proučavanje Biblije postat će suvišno. Čovjek više neće trebati **znanje o Bogu**, već će morati spoznati i iskusiti **vlastito božanstvo**.

147 “Wahrheit”, u: Fritz Rienecker (Hrsg): *Lexikon zur Bibel*, R. Brockhaus: Wuppertal, 2. posebno izdanje 1991., str. 1496.

148 “Wahrheit”, Rienecker, *Lexikon zur Bibel*, str. 1496.

149 “Wahrheit”, Rienecker, *Lexikon zur Bibel*, str. 1496.

Njega može probuditi i poticati zanimanjem za duhovnost i paranormalne pojave. Važna i potrebna pomoć uz to je i sjedinjenje s kozmičkim silama.

Vježbanje senzibilizacije, duhovne metode liječenja, različite psihoterapeutske metode, meditacija udublivanja, šamanske ili dalekoistočne metode opuštanja i liječenja, vježbe disanja, odgovarajuća prehrana i još mnogo toga ne bi samo trebali utrti put otvaranju prema univerzalnim kozmičkim silama, već bi trebali pomoći ljudima da se oslobode svojeg ograničenog shvaćanja stvarnosti te iskuse proširenje svijesti.

Ta će iskustva vježbeniku potvrditi postojanje “božanske” srži. “Spoznaja” vlastitog božanstva zajedno s iskustvima proizvodi želju da se doživi više te, prema Ferguson, završava nekom vrstom stepenica (vidi poglavlje 5.3) za postizanje viših razina svijesti.

Jahnke (*The Healing Promise of Qi*) opisuje tu težnju za većim radu sa silom *qi*. Kao što smo već spomenuli, on govori o tri razine iskustva koje naziva “blagom”: “... kad jednom okusimo jedno blago, težit ćemo za time da dobijemo više”¹⁵⁰ (vidi poglavlje 6.6).

Težnja za većim dio je ljudske prirode. Ali ako nas vodi u nadnaravna iskustva zbog kojih vjerujemo da smo i samo božanski, više nećemo, poput Ilije, znati kakav položaj imamo pred Bogom pa ćemo se izjednačiti s njim.

Pitanje koje bi si svatko (pa i kršćanin) trebao postaviti je: Orijentira li se težnja za većim prema Bogu i odnosu s njim ili se radi o vlastitom razvoju u smjeru osobne moći i učinkovitosti?

Jahnke kaže da se osobi koja vježba *qi-gong* nakon što otkrije posljednje blago nude iskustva s čudesima. Ona su u dalekoistočnim religijama i u ezoteriji nužan izraz višeg stanja svijesti. Utjecaj takvih ideja u međuvremenu i kršćane sve češće dovodi do mišljenja da su vidljiva čudesna djela znak intenzivnije vjere ili veće moći.

150 Roger Jahnke: *The Healing Promise of Qi*, str. 69.

Izvanredan uspjeh (*energeia*) naizgled potvrđuje da je na djelu božanska sila, pa čak i sama Božja sila. Iako Bog povremeno kroz ljude čini čudesa, Isus ukazuje na to da se ne pouzdajemo samo u zazivanje njegovog imena. Moglo bi se dogoditi da se u njegovo ime zbivaju čudesa i istjeruju zlodusi, ali da on ipak na dan suda tim čudotvorcima kaže: “Nikada vas nisam poznao. Idite od mene...!” (Matej 7,23).

Već smo spomenuli da su i farizeji znali da čudesni fenomeni mogu doći i iz izvora protivnih Bogu. No u međuvremenu rijetko tko pita za izvor moći (*exousia*), već se razmišlja: “Ali ako pomaže?! Tada mi je svejedno odakle dolazi.”

Moto *Novog doba* je: učinkovitost (*energeia*)!

9. I BOG ĆE POSLATI SILU...

Gotovo u cijeloj Bibliji čitamo da je Božji izabrani narod Izrael dopustio da ga zavedu na služenje i prinošenje žrtava drugim bogovima. Kada su vidjeli bogatstvo drugih naroda, blagostanje su povezivali s učinkovitošću njihovih bogova. Mislili su da Božja sila nije dovoljna da ispuni njihove potrebe.

Ali Bog im nije dopustio da padnu. Upozoravao ih je po svojim prorocima, podsjećao ih na svoja spasonosna djela, potvrđivao im da su njegova djeca i da će se brinuti za njih. Davao im je predivna obećanja koja su se trebala ispuniti ako će vjerovati samo njemu, ali im je i prijetio sudovima ako odu od njega i počnu služiti tuđim bogovima. Često je po prorocima zvao: "Ja sam Jahve i nema drugoga; osim mene Boga nema" (Izaija 45,5).

Usprkos tomu, rijetko su se svim srcem vraćali k njemu: često se to događalo tek pošto im je poslao neprijatelje, glad i druge nevolje. U najvećoj su nevolji vapili za pomoć, a on se smilovao.

Nakon što je Mojsije po Božjim čudesnim djelima izveo Izrael iz ropstva i predao mu Zakon, predvidio je budući otpad svojeg naroda i rekao: "Ugojio se Ješurun [izraelski narod] pa se uzritao. Udebljao si se, utovio, usalio! Odbacio je Boga koji ga stvori i prezeo stijenu svog spasenja" (Ponovljeni zakon 32,15).

Udebljao si se, utovio i usalio - to se ne mora nužno odnositi na vanjštinu. Puno se više time govori o duhovnom stanju naroda. Dobar život u novoj zemlji tako se podrazumijevao da su Boga još jedva doživljavali kao Darivatelja. Njihova ljudska narav zahtijevala je više. Možda osjetilne dojmove, ekstatična iskustva i potrebu da budu duhovno učinkoviti. Tako su, kao što stoji u 17. retku, počeli *dobitno* žrtvovati i zlodusima "koji Bog nisu, bogovima kojih ne poznavahu prije, došljacima koji stigoše nedavno i koje oci njihovi ne štovahu".

Ako usporedimo izraelski narod s današnjim narodima pod kršćanskim utjecajem koji su nekada bili uvjereni u stvarnost Boga i njegovog Sina Isusa Krista, nalazimo sličnu situaciju.

Mnogi ljudi na Zapadu, osobito oni koji su odrasli u nekoj kršćanskoj tradiciji, žale se na neučinkovitost, na nedostatak duhovnih iskustava. Počeli su gledati preko ograde kao i prije opisani maser. Odjednom im se činilo da su otkrili kako su dalekoistočne religije ili stari kultovi sa svojim tajnim znanjima u tom pogledu puno bogatiji.

Ne radi se o tome da odmah žele promijeniti religiju, ali iz želje za iskustvima, mirom i zdravljem postupno počinju isprobavati razne stvari. I gle, očekivana učinkovitost se počinje ispunjavati. Vježbanje određenih vježbi, kao što su *zen* meditacija, joga ili *tai chi*, naizgled daju novu energiju. Tako se rađa misao: "Tamo gdje je učinkovitost, mora biti i istina (Bog)!" Korak po korak njihova se vjera u osobnog Boga mijenja i pretvara u neosobnu silu.

U nekom se trenutku čak razvija i uvjerenje o "božanskim" silama koje se mogu mobilizirati i razvijati. Ali za to je potrebna poduka. Gurui i duhovni učitelji vrlo rado prenose znanje i ukazuju što je sve potrebno za blagostanje i primanje kozmičke energije. Neprimjetno se čovjek počinje služiti duhovnim silama (ne-bogovima).

A Bog? Kakva je njegova reakcija? Hoće li nas pustiti da odemo, hoće li nas zvati i upozoriti? Hoće li nam poslati proroke ili nevolje? Želi li nas potaknuti na obraćenje? Ako želi, kako?

Kao autori smatramo da nam redak iz 2. poslanice Solunjanima daje jasan i šokantan odgovor: "Zato im Bog šalje djelotvornu [*energeia*] zabludu da vjeruju laži" (2. Solunjanima 2,11).

Očito se ne radi - kako se uzima - o neosobnoj neutralnoj sili, već se radi o sili (*energeia*) koja ima svrhu da čovjeka odvede u *zabludu* s namjerom da povjeruje *laži*. Kakva bi se sila iza toga mogla skrivati?

Možda se sjećate, draga čitateljice i dragi čitatelju, da se u duhovnoj baštini *Novog doba* često govori o *Nečemu*. To *Nešto* ljude pokreće, između ostalog, na pisanje knjiga i održavanje predavanja. S druge je strane opisano kao neosobna sila, a onda pak kao osobna i usmjerena. Ferguson si je to *Nešto* mogla objasniti samo

kao **novog duha**.¹⁵¹ Znala je da nadnaravna sila ili moć pokreće predstojeću promjenu. Ta je sila htjela ponovno oživjeti tajno znanje starih kultova.

Je li moguće da jedini pravi i svemogući Bog šalje silu ili čak duha koji će ljude odvesti u zabludu i odvesti ih od njega? Ako je to moguće, zašto? Odgovor glasi: Bog ima plan kojeg ostvaruje kroz tu silu.

9.1 Božji sud nad Ahabom

Kako bismo razumjeli zašto je Bog skovao takav plan i kako ga provodi uz pomoć duha, promotrit ćemo biblijski izvještaj iz Staroga zavjeta. On nam pruža uvid u događaje u nevidljivim nebeskim svjetovima.

Bogobojazni judejski kraj Jošafat posjetio je izraelskog kralja Ahaba (Izrael i Juda tada su bila odvojena kraljevstva). Ahab je doduše vjerovao u Izraelovog Boga, ali je, pod utjecajem svoje žene Izebele, već više godina služio poganskim bogovima (Baalov kult). Kada je Ahab zamolio Jošafata da s njim krene u boj protiv grada Ramota, ovaj je bio spreman, ali je najprije htio pitati Boga. Ahab je potom sazvaio svojih 400 proroka i svi su mu prorokovali pobjedu. Jošafat je očito shvatio da ti proroci nisu služili samo i isključivo Bogu, jer je usprkos njihovim izjavama ipak zatražio *Jahvinog* proroka. Dovedi su Miheja. Pošto su mu izričito rekli da u Božje ime treba govoriti samo istinu, Mihej je navijestio da će kralj Ahab u planiranoj bitci biti ubijen.

Pošto se Ahab vrlo uznemirio zbog negativnog proročanstva, Mihej je nastavio: “Zato čuj riječ Jahvinu! Vidio sam Jahvu gdje sjedi na svom prijestolju, a sva mu vojska nebeska stajaše zdesna i lijeva. I Jahve upita: ‘Tko će zavesti Ahaba da otiđe i padne u Ramot Gileadu?’ Jedan reče ovo, a drugi ono. Tada uđe jedan duh i stade pred Jahvu: ‘Ja ću ga zavesti.’ Jahve ga upita: ‘Kako?’ Reče: ‘Izaći ću i bit ću lažljiv duh u ustima svih njegovih proroka.’ Jahve reče: ‘Ti ćeš ga zavesti. I uspjeh ćeš. Idi i učini tako!’ Tako je, evo, Jahve stavio

151 Ferguson: *Verschwörung*, str. 25 i dalje.

lažljiva duha u usta svih ovih tvojih proroka, ali ti Jahve navješćuje zlo." (1. Kraljevima 22,19-23).

Navedenih 400 proroka bili su uvjereni da prenose Božju poruku. Čitamo da su svi prorokovali pa čak i da su bili u zanosu (ekstatičnom stanju svijesti). Ta ekstaza im je odavala dojam da su pod utjecajem Božjeg Duha. Zato je jedan od proroka Miheja gnjevno udario po obrazu govoreći: "Zar je Jahvin duh napustio mene da bi s tobom govorio?" (1. Kraljevima 22,24).

Mihej je svojim izlaganjem već odgovorio na to pitanje: Bog je poslao lažljivog duha: *Idi i učini tako!* Lažljivi je duh bio dio njegovog suda nad Ahabom. Bog je htio da on padne kod Ramot Gileada; Ahab je kao vladar svojim bezbožnim postupcima istovremeno zaveo cijeli narod.

Već ga je više puta Bog po prorocima Iliji i Miheju upozoravao i naviještao mu nevolju zbog idolopoklonstva. Čak ni kada je Bog na zemlju poslao trogodišnju sušu, Ahab se nije pokajao.

Sada je Bog poslao lažljivog duha kojem je Ahab ionako rado povjervovao. Ne znajući, on se kroz svoje idolopoklonstvo već stavio pod njegov utjecaj i udaljio od Izraelovog Boga. Čak je dopustio da njegova žena daje ubiti Božje proroke.

Ahab je neovisno o upozorenju krenuo u bitku, ali se osigurao tako što se zamaskirao. No Božji se plan ipak ostvario: "*Jedan nasumce odape luk i ustrijeli izraelskog kralja između nabora i oklopa*" (1. Kraljevima 22,34).

Tko je bio lažljivi duh kojem je Bog dao dopuštenje da na takav način utječe na misli i postupke ljudi? To je mogao biti samo Sotona jer se on u Bibliji naziva ocem laži (Ivan 8,44).

Možda taj redak kod nekih od vas, drage čitateljice i dragi čitatelji, izaziva negodovanje. Zar da Bog učini nešto takvo? Bog bi trebao biti ljubav! A Sotona, Božji neprijatelj - postoji li on uopće?

Kao što smo već više puta spomenuli, Biblija jasno govori o njemu, iako njegovo postojanje idejni tvorci i poklonici *Novog doba* odbacuju kao zastarjeli mentalni obrazac. Wilber čak ide tako daleko da kaže da ljude koji vjeruju u biblijsko poimanje treba odbaciti kao neprijatelje.

10. BOŽJI PLAN

Prema Bibliji, Bog šalje lažljivu silu, ali njen primarni zadatak nije zavođenje ljudi. On daje sve od sebe, kao i kod Ahaba, da ljude odvрати od krivih putova. U prošlosti i sadašnjosti on je tako često birao ljude i osposobljavao ih da svjedoče o njegovoj prisutnosti, ljubavi i milosti te da naviještaju njegovu volju. Njegova je želja i plan da jednog dana bude zajedno sa svom svojom djecom u svojem kraljevstvu. Ali zašto onda ipak šalje djelotvornu silu zablude da bi ljudi vjerovali u laž?

Kao što smo pokazivali kroz ovu knjigu, ljudi se očito masovno bore protiv toga da priznaju Boga kao jedinog pravog, osobnog Stvoritelja. No to nije sve, oni čak žele da ljudi vjeruju da su i sami bog.

Vratimo se malo kralju Ahabu. On je poznavao Božju zapovijed: "Nemoj imati drugih bogova uz mene" (Izlazak 20,3). Zbog proročkih upozorenja imao je priliku odreći se poganskih bogova kojima je prinosio žrtve. Mogao se pokajati i zamoliti Boga za oprostjenje. Ne znamo zašto se ipak odlučio protiv Boga i njegove zapovijedi.

Možda se divio svojoj ženi Izebeli. Ona je bila privržena poganskim bogovima i iz njih je crpila svoju snagu. Činilo se da iz nje izlazi velika moć. Možda je i on želio biti snažan poput nje. Možda je vjerovao da su drugi bogovi moćniji i da može lakše manipulirati njihovim stavom prema njemu. Možda je čak vjerovao da je Bog u svemu stvorenom pa se zato klanjao suncu, mjesecu, zvijezdama i prirodi.

Njegova se vjera gradila na grijesima predaka koji su započeli s kraljem Jeroboamom. On je dao izraditi dva zlatna teleta i zaveo je narod rekavši: "Evo Izraele, tvog boga koji te izveo iz zemlje egipatske" (usp. 1. Kraljevima 12,28). Možda je čak mislio da će uz njihovu pomoć moći postati bog, kao što je to bio slučaj kod vladara u poganskim kulturama.

Razlozi njegovog ponašanja Bogu očito nisu važni jer bi ih u protivnom spomenuo u Bibliji. Ahabovo trajno odbijanje i zavođenje

naroda Bogu bili su dovoljan razlog da izvrši najavljeni sud. U tome se vidi Božja pravednost, ali i njegova briga. Tek je strah zbog izvršenog suda probudio narod da spozna njegovu moć. Ponudio im je mogućnost obraćenja.

Ali prije nego što je Bog ostvario svoj konačni, u Bibliji najavljeni plan, vječno sjedinjenje sa svojom djecom, govorio je o predstojećem sudu. Tom su sudu prethodila upozorenja, slično kao i kod Ahaba: slanje sile koju možemo nazvati i lažljivim duhom. Taj je duh imao cilj pa se ne radi samo o neosobnoj sili. Naveo je ljude da vjeruju u laž.

Nije se radilo o bilo kakvoj laži jer stoji: "... da vjeruju laži". Ovime se može misliti na laž na kojoj se temelje sve druge laži. Takoreći o izvornoj laži.

Slanjem sile (*energeia*), Božja je namjera da "budu osuđeni svi koji nisu vjerovali u **istinu** već su pristali uz nepravednost" (2. Solunjanima 2,12).

10.1 Laž u odbacivanju pravoga Boga

Dakle, Bog je prije slanja djelotvorne sile (*energeia*) i nadolazećeg suda prethodno objavio svoju **istinu**. Ali ljudi nisu vjerovali u **istinu**. Objavio ju je kroz proroke, kroz biblijsku riječ, kroz svojeg Sina Isusa Krista, naučavao ju je po apostolima i danas o njoj svjedoči po kršćanima koji imaju živu vjeru.

Ali ako nisu vjerovali ili ne vjeruju u istinu, mora se aktivirati laž jer su ljudi vjerovali i dan-danas vjeruju laži. Bog nikoga ne prisiljava da vjeruje u njega kao istinu. On ljudima daje mogućnost izbora: istina ili laž.

I Ahab je imao izbor. Poznavao je povijest Izraela. Znao je kakvim je velikim čudesima Bog svoj narod izbavio iz egipatskog ropstva. Bilo mu je znano da im je po Mojsiju dan Zakon. Proroci su uvijek ukazivali na to da je protivno Božjoj volji da se bacaju pred slike bogova koje su sami izradili. Trebao im je vjerovati i postupiti u skladu s Božjom voljom.

Na Ahabu se vidi da je laž, ili bolje rečeno lažljivi duh, već bio na djelu i prije nego je Bog poslao lažljivog duha. Time što se Ahab bacao pred tuđim bogovima, on se već odavno podložio tom duhu.

Posebnim slanjem lažljivog duha Bog je takoreći izvršio sud nad Ahabovom odlukom protiv njega.

Može li se ova priča prenijeti na današnje vrijeme? Koja laž danas govori protiv istine?

Kao što smo već rekli, prema Bibliji, apsolutna istina koja stoji iza stvorenja je sâm Stvoritelj.¹⁵² Taj Bog nije samo povezan s istinom, već je **on sâm** apsolutna istina. Zato je i sve što je povezano s njim i što proizlazi iz njega istina: njegov Sin, njegova riječ i njegov Duh.¹⁵³ Stoga je odbacivanje postojanja osobnog Boga Stvoritelja i Spasitelja izvorna laž.¹⁵⁴

Takvo odbacivanje ili prvotna laž prikazuje se s različitim licima kao primjerice u ateizmu ili budizmu. U Psalmu 10,4 stoji: "Bezbožnik zbori u objijesti svojoj: 'Nema Boga!' I u tome sva mu je misao."

Odbacivanje Božje stvarnosti ili istine krije se i u ideji da je Bog neosobna sila koja se nalazi u svemu. Čovjek se može otvoriti za nju, manipulirati njome u svoje svrhe te u konačnici biti bog.

Odbacivanje Boga stvoritelja i spasitelja svoj vrhunac nalazi u izjavi: "Ja sam bog" (vidi poglavlje 5.3). U njoj je shvaćanje Boga, čovjeka i svijeta u *Novom dobu* dovedeno do samog vrhunca.

Kao što smo više puta spomenuli, sve duhovne, ezoteričke i dalekoistočne metode trebaju pokrenuti proces "probuđenja" i dovesti do toga da se čovjek oslobodi ideje o osobnom Bogu te da sjedinjenjem

152 Jeremija 10,10: "Jahve je pravi Bog."

153 Ivan 14,6: "Isus reče: Ja sam... istina". Ivan 17,17: "Tvoja riječ je istina". Ivan 15,26: "Branitelj. Duh istine koji izlazi od Oca."

154 Usp. F. F. Bruce: "1&2 Thessalonians", u: *Word Biblical Commentary*, svezak 45, Word Books: Waco, Texas, 1982., str. 174. On piše: "Riječju 'thelie' očito se misli na poricanje temeljne istine da je Bog Bog; to je odbacivanje njegove objave kao Stvoritelja i Spasitelja."

s kozmičkim energijama spozna vlastito “božanstvo”. Ali ono što se smatra visokom duhovnom spoznajom, Biblija u Psalmu 53,2 naziva *bezumnošću*. Tamo stoji: “Bezumnik reče u srcu: ‘Nema Boga!’”

10.2 Posljedice izvorne laži

Da je zmija rekla Adamu i Evi: “Bog ne postoji!”, oni bi se vjerovatno pobunili i rekli: “Mi se svaki dan susrećemo s Bogom i sigurno znamo da on postoji.” Zato je upotrijebila laž kako bi došla do svojeg cilja da odvoji ljude od Boga. Ona u svojoj laži doduše nije porekla postojanje Boga, ali je u pitanje postavila njegovo poštenje, tj. istinitost njegove izjave. S posijanom sumnjom uskoro je niklo sjeme.

Mnogi ljudi bi i danas još rekli: “Ja vjerujem u Boga.” Oni možda čeznu za time da ga iskuse, ali čim se imaju priliku informirati o njemu, sa zahvaljivanjem to odbacuju.

Nakon predavanja često razgovaramo s ljudima i čujemo pitanje: Kako se postaje Božje dijete?

Miriam:

“Jesi li kršćanka?” pitao je Martin mladu ženu na jednom od naših predavanja. “Da”, odgovorila je Miriam bez mnogo oduševljenja. Pokazalo se da je time mislila da je krštena i pričešćena te da je članica Crkve. Rado je razgovarala o Bogu. Vjerovala je da on postoji i na nekoliko je trenutaka već doživjela osjećaj jedinstva s Bogom. Ali nije baš znala što bi s Isusom Kristom.

Nakon što je Martin izrazio čuđenje da se naziva kršćankom iako ne poznaje Isusa Krista, pitao je: “Smijem li ti pokazati nekoliko redaka iz Biblije koji govore o tome kada se netko može nazivati Božjim djetetom (kršćaninom)?” Pristala je pomalo oklijevajući, ali ipak znatiželjno.

Martin je otvorio Bibliju i pokazao Miriam dvanaesti redak u prvom poglavlju Ivanovog evanđelja. Zamolio ju je da ga pročita: “A svi ma koji ga [Isusa Krista] primiše, dade vlast da postanu djeca Božja, onima koji vjeruju u njegovo ime.”

"I kako se postaje Božjim djetetom?" upitao je. Miriam je pomalo zbunjeno pogledala u zrak i nakon nekog vremena rekla oklijevajući: "Krštenjem."

Martin joj je još jednom strpljivo ukazao na redak i zamolio je da ga još jednom pročita. "Što piše ovdje? Kako možemo postati Božja djeca?" Činilo se da joj je posljednji dio govorio: "... onima koji vjeruju u njegovo ime." Tako je i sada bez imalo oduševljenja odgovorila: "Moram vjerovati."

"Da, tako je", rekao je Martin, "ali što dolazi prije vjere? Pročitajmo još jednom." Konačno je razumjela i rekla: "Moramo prihvatiti njega - Isusa."

"Jesi li to svjesno već učinila?" pitao je Martin. Ne, nije. Na pitanje je li Božje dijete, priznala je: "Po ovoj definiciji, nisam."

"Želiš li to postati?" pitao je Martin. Jasno je rekla da za to još nije spremna.

Za sve je više ljudi vjera u Boga mrtva teorija. Možda su ih, ako uopće, poučavali ljudi čija je vjera isto bila samo teorija ili znanost, ali nije vodila do živog odnosa s Isusom Kristom. Bez tog živog odnosa, Biblija ostaje samo mudra knjiga ili odavno zastarjela knjiga zakona.

Nedostatak znanja o Božjoj stvarnosti odnosno istini dovodi do dezorijentacije, unutrašnje praznine i u najgorem slučaju do njezikanja. Ali Bog je u svojoj želji za zajedništvom s ljudima u njihovo srce stavio čežnju za sobom. No sjeme laži *Novog doba* o biblijskom poimanju Boga, čovjeka i svijeta već je niklo. Sve se više ljudi klanja pred ponudama poganskih kultova i religija koje su im područje kozmosa učinile slasnima.

Uvođenjem teorije evolucije kao općevažeće istine, Bog je najprije odbačen kao Stvoritelj. Sada ga se kroz ezoterička i dalekoištočna učenja sve više niječe i kao Spasitelja jer se govori da grijeh ne postoji. Odvojenje od Boga ne postoji.

Wilber u svojoj knjizi *"Up From Eden"* čak tvrdi: "To što su pojeli plod spoznaje, samo po sebi još nije bilo istočni grijeh. To je značilo da su postali samosvjesni... Oni [Adam i Eva] nisu bili istjerani

iz vrta; odrasli su pa su ga slobodno napustili. (Uostalom trebali bismo Evi zahvaliti na tom hrabrom činu, a ne je koriti.)”¹⁵⁵ Prema biblijskim mjerilima, ta je izjava čista laž.

Nijekanje grijeha nužno za sobom povlači i odbacivanje Isusovog pomirenja na križu. Kod ezoteričara ili osoba koje se baziraju na dalekoistočnim idejama, to je razumljivo. Njihovo odbacivanje je u njihovoj vjeri da je ovaj svijet iluzija ili da njihovo ja čini povezanost s božanskim izvorom.

Već neko vrijeme to se odbacivanje javlja kod sve većeg broja ljudi koji u knjigama i predavanjima govore o biblijskom Bogu i jasno se nazivaju kršćanima. Anselm Grün primjerice piše: “U nekim glavama još uvijek lebdi ideja da je Bog dopustio da njegov Sin umre da bi oprostio naše grijehе. Ali kakav je to Bog kojemu treba smrt njegovog Sina da bi nam mogao oprostiti?”¹⁵⁶

Kada se Isusova smrt na križu više ne smatra nužnom za naše spasenje, brzo dolazimo do sljedećeg shvaćanja: “Mnogi putovi (religije) vode k Bogu, a ne samo jedan.”¹⁵⁷ Ta rečenica mogla bi biti standardna izjava ezoteričara, ali je i mišljenje jednog teologa.

No sâm Isus, naprotiv, kaže: “Ja sam put, istina i život. Nitko ne dolazi k Ocu osim po meni” (Ivan 14,6).

155 Wilber: *Halbzeit der Evolution*.

156 Anselm Grün: *Erlösung*, Kreuz-Verlag: Stuttgart 2004, str. 7.

157 William Barclay: *Auslegung des Neuen Testaments*, Ausaat: Wuppertal, str. 202.

11. POSLJEDICE BAVLJENJA EZOTERIČKIM METODAMA

Elke:

Nakon što sam duže vrijeme svakodnevno meditirala, bavila se astrologijom i tarot kartama, jogom i vođenim fantazijama za opuštanje, pohađala sam mnoge tečajeve samospoznaje, bavila sam se duhovnim izlječenjima i čitala sam knjige o tajnim znanjima vještica, šamana, Kelta i Egipćana, pojavili su se neki fenomeni.

S jedne strane, bila sam sve sigurnija u sebe i dobila sam privlačno zračenje. Smatrala sam da sam posebna i da se nalazim na višem putu u odnosu na većinu ljudi. Vidoviti ljudi govorili su da me vide okruženu predivnom austom u pratnji sjajnog anđela.

Ali s druge strane, imala sam puno problema sa strahovima. Stalno sam bila kod terapeuta kako bih oslobodila svoje unutarnje blokade nastale roditeljskim odgojem koje su me navodno priječile u daljnjem razvoju.

Da bih tijelo, duh i dušu očistila za sjedinjenje s kozmičkom energijom, dodatno sam pazila na prehranu, vježbala sam disanje, nastojala sam se držati podalje od ljudi s lošom energijom, palila sam mirisne štapiće i koristila sam eterična ulja za čišćenje aure.

Svaku neočekivanu situaciju u životu - pozitivnu ili negativnu - detaljno sam analizirala ne bih li saznala što iz nje trebam naučiti za daljnji razvoj. Sve u životu odjednom je dobilo duhovno značenje.

Jednom je tako došao prijatelj i rekao mi da su mu ukrali aktovku na kolodvoru u Düsseldorfu. Smatrao je to nesrećom do koje je došlo njegovom nepažnjom. Ali mene su učili da nesretni slučajevi ne postoje. Zato sam mu predložila da odemo do proročice saznati pravi razlog krađe. Možda su postojale blokade u duši koje su dozivale tu situaciju pa ih treba ukloniti. Rekli su mi da u određenim stanjima svijesti možemo sami utjecati na svoju sudbinu pa se takvi glupi slučajevi više neće događati.

Kad sam još jednom bila kod svojeg terapeuta, prekinuo me je nakon dugog objašnjavanja mojih problema i rekao: "Vidim da često koristiš riječ 'moram'. Što te prisiljava da radiš sve moguće stvari?"

Zbunjeno sam ga pogledala i utvrdila da je dobro primijetio. Ali nisam si mogla objasniti razlog takvog nesvjesnog stava; imala sam osjećaj da sve što činim za razvoj svijesti činim dragovoljno.

Iako sam primjećivala određenu prisilu, to sam povezivala s mnogobrojnim terminima. Dio samoostvarivanja bilo je i to da sam uz brigu za obitelj, kuću i veliki vrt uspjela završiti usavršavanje iz psihoterapije.

Htjela sam stajati na svojim nogama, a ne biti financijski i duhovno ovisna o mužu. Zato sam u kući uredila vlastitu sobu s malim oltarom. Tamo sam se kasnije susretala i sa svojim klijentima.

Jednom me netko pitao mogu li konačno prestati s tečajevima i usavršavanjima. Ali to mi se činilo gotovo nemogućim; svaki put kad sam pomislila da sam pronašla ono što sam tražila, ponudilo se nešto novo. Sve je to stajalo ne samo mnogo vremena, nego i novca.

*Novac u životu i duhovnosti Novog doba igra veliku ulogu. Dio obuke bio je i seminar o novcu. Glavna misao bila je: **novac je energija!** Prema načelu: *Ako struji energija, strujat će i novac!* U okviru seminara naučili smo da nam novac, baš kao i kozmička energija, stoji na raspolaganju. Trebali smo si samo pred duhovnim očima predočiti određenu svotu i pustiti je da poteče našim rukama. Uz to su nas učili da smo osobno vrlo vrijedni pa i terapeutsko savjetovanje isto ima svoju cijenu.*

U međuvremenu se pod utjecajem dalekoistočnih i ezoteričkih ideja razvilo **ogromno tržište** bez kojeg ekonomski gledano više ne možemo zamisliti svoje društvo. Ono obuhvaća **sva područja života**: od burze, menadžmenta, arhitekture, zaštite okoliša, znanosti, školskih programa, sportske i rekreativne ponude, preko prehrane pa sve do opuštanja i zdravlja. Čak i u politici ponuda i korištenje kozmičkih energija u međuvremenu igraju svoju ulogu.

Glavni argumenti za korištenje te ponude odnose se na nužnost razvoja ljudskih ("božanskih") potencijala, na izlječenje, samoostvarenje i na primanje duhovnih sila ili energija. Tu je i cijelo područje gatanja.

Sve ponude kažu da se temelje na posebnom ili tajnom znanju te da vode do života s izvanrednim silama. Zato i cijene odgovaraju tomu.

Budući da u ezoteričke i dalekoistočne ideje spada i vjera u reinkarnaciju (ponovno rađanje), ubrzo se ta teorija i kod mene gotovo pokazala istinitom. Mislila sam da u različitim situacijama često vidim slike ili sjećanja iz prethodnih života.

Nakon što su se nakon višegodišnje terapije određeni problemi ponavljali uvijek iznova, započela sam sa sesijama kod reinkarnacijskog terapeuta. Kroz transove i vođene fantazije, on me vodio u navodne prijašnje živote. Slike i događaji koji su se javljali pred mojim unutarnjim okom činili su mi se apsolutno stvarnima. Tako su dobro objašnjavali moje trenutne probleme da sam zaista vjerovala da su se i dogodili.

S jedne strane, nudili su mi rješenja, ali su me s druge navodili na to da odnose s osobama s kojima sam imala poteškoća prosuđujem na temelju svojih "iskustava" pa sam se prema njima odnosila s predrasudama.

Mnogobrojne vježbe opažanja sve su me više otvarale za osjećanje, kako su ih nazivali, finih energija. To je, kako sam već spomenula u poglavlju 8.2, dovelo do razvoja intuitivnosti pa čak i vidovitosti. Koristila sam ih kod svojih klijenata, a da oni to nisu znali, i smatrala sam to razvojem svojih božanskih sposobnosti.

Dio razvoja svijesti bio je i život u jedinstvu s prirodom. U tu smo svrhu, primjerice, dvije prijateljice i ja noću odlazile u šumu i na jednom proplanku održavale rituale punog mjeseca. Nadale smo se da ćemo tako dobiti mjesečevu snagu. Zbog povezanosti s prirodom, zanimanja za tajna znanja starih kultova i želje da izliječimo ljude i zemlju, nazivali smo se (bijelim) vješticama jer smo bile uvjerene da su vještice u Srednjem vijeku posjedovale tajno znanje te su zbog toga bile ispred svojeg vremena.

Uz pravu vješticu naravno ide i ples. On bi trebao osloboditi energije, ali i blokade u tijelu. Činilo se da su pokreti afričkih i indijskih

bubnjara dobra prilika za to. Kako bih poticala svoju žensku senzitivnost, položila sam i tečaj trbušnog plesa.

Ljudi koji su kontaktirali sa mnom govorili su da zračim jakom svjetlošću. Ali nisu znali da sam kod kuće iz trenutka u trenutak mogla upasti u duboku rupu. Ponekad sam imala napade plača iako za to nije postojao nikakav razlog. Neko sam se vrijeme jako borila s depresijama.

Neutješno stanje svijeta, uništeni ljudi i moja bespomoćnost sve su me više uništavali. Noću su me s vremena na vrijeme budile noćne more i mračni, sjenoviti likovi u mojoj sobi. Čak je i suprug povremeno čuo korake u kući i zvuk otvaranja i zatvaranja vrata.

Nisam si mogla objasniti odakle dolaze te stvari. Naravno da sam sa svojim terapeutom razgovarala o noćnim likovima koji su s vremena na vrijeme stajali uz moj krevet. Objasnio mi je da su to samo mračni dijelovi u meni koji mi se javljaju u obliku viđenja. Trebala sam ih prihvatiti i integrirati jer su pripadali meni.

Drugi su mi govorili da se zaista radi o mračnim silama, ali budući da nisam dovoljno odmakla u svojem razvoju, još su me uvijek mogli zastrašiti. Kako bih ih odvratila, trebala sam nositi zaštitni znak ili sam oko sebe trebala iscrtati svjetlosni krug. No primijetila sam da to u stvarnosti nije pomagalo.

Danas znam da su opisani fenomeni bili stvarni. Nevidljivim kozmičkim bićima koja sam smatrala božanskima duhovnim svojim metodama širom sam otvorila vrata. Oni su mi kroz tajna učenja u obliku pozitivnog zračenja i nadnaravnih sposobnosti davali osjećaj da se nalazim na višem putu. Tada su počeli sve više pokazivati svoje pravo lice. No da bi me održali na putu, za sve je postojalo psihičko ili duhovno objašnjenje.

Nakon što sam upoznala Martina i preselila se k njemu u Amsterdam, mislila sam da sam stigla do svojeg željenog cilja. Martin je tamo na brodu imao terapijski centar u kojem smo zajedno radili.

Kada je nekoliko mjeseci kasnije u brodu odjednom izbio požar, složili smo se da ćemo ga prodati te da neko vrijeme nećemo raditi u svojim zanimanjima. Posao nas više nije ispunjavao. Primijetili smo

da smo, doduše, ljudima tu i tamo uspijevali pomoći, ali čim se radilo o dubokoj krivnji, vrlo brzo smo dolazili do svojih granica. Ljudima koji su tražili pomoć mogli smo pomoći da vikanjem izbace bijes i tugu, da se isplaču ili da se iskale lupajući po madracu, no to je bilo samo kratkotrajno olakšanje.

Prema današnjim spoznajama, jedan od razloga postojanja tih granica je nepriznavanje krivnje; ezoterička i dalekoistočna učenja odbacuju krivnju. U dalekoistočnom načinu razmišljanja svaki se događaj svodi na postupke u prethodnim životima i naziva se *karma*. U ezoteriji se vjeruje da svaki čovjek mora jednom proći sve što postoji u svijetu (od žrtve do počinitelja) u nekom od svojih života kako bi iz toga naučio i nastavio se razvijati.

Dotadni razlog za ograničenost terapijskih mogućnosti u radu s krivnjom bio je u tome što nismo imali mogućnost oprostiti uz Isusovu pomoć. Ozljede su često bile tako duboke da je oprostjenje, ljudski gledano, bilo nemoguće čak i kada je za to postojala volja. Samo onaj tko je svjestan da je Isus Krist i za tu krivnju (i naravno za vlastitu) dobrovoljno trpio na križu kako bi ostvario pomirenje s Bogom, sposoban je oprostiti u Isusovo ime.

Nakon što smo prodali brod, krenuli smo na put oko svijeta. Kao što smo spomenuli na početku knjige, u Australiji su nas pozvali u crkvu gdje nam je neka žena za vrijeme bogoslužja ponudila molitvu. Dok je molila, osjetila sam prisutnost nevidljive sile i znala sam da je ona veća od svih moći koje sam do tada upoznala.

Osjetila sam moć energetskih sila; imala sam susrete i sa svojim "anđelom" i duhovnim vodičem. Poznavala sam medije kroz čija se usta objavljivao duhovni svijet i poznavala sam svoje noćne posjetitelje. Za vrijeme meditiranja često sam osjećala prisutnost nevidljivih bića. Ali u tom sam trenutku znala da ovu moć još ne poznajem. No činilo se da ona mene poznaje skroz naskroz.

Počela sam plakati jer sam slutila da bi to mogao biti Bog. Zbog njegove svete prisutnosti spoznala sam da moj tadašnji život nije

odgovarao njegovoj volji. Ali ipak mi se činilo da mi iskazuje veliku ljubav.

Kada me ta žena pitala želim li svoj život povjeriti Isusu Kristu i želim li prihvatiti oprostjenje, mogla sam samo reći "da". Tek sam tada postala svjesna da nekako vjerujem u Boga, ali da sam u potpunosti odbacivala njegovo pomirenje u Isusu Kristu i kroz Isusa Krista.

Nakon što sam izrazila spremnost da dopustim Isusu da me vodi, ispunili su me mir i ljubav koji su do dan-danas ostali u mojoj nutrini. I Martin je ubrzo pozvao Isusa u svoj život (detaljnije u njegovoj knjizi "Ich war Buddhist" (Bio sam budist; op. prev.)).

Bilo je još mnogo borbi sa silama iz nevidljivog svijeta. Htjele su nas uznemiriti i nisu nas samo tako htjele pustiti. Jednom nam je bilo tako loše da smo posumnjali da smo zaista pronašli istinu pa smo čak razmišljali da se vratimo na stare putove.

U ezoteriji sam naučila da čim dođem do svojeg cilja, samoostvarenja ili pobožanstvljenja, više neću imati problema i bit ću "samo vedra i sretna".¹⁵⁸

Ali Bog je opet pokazao da je on osobni Bog i doveo nas je do ljudi koji su nas poučili i pomogli nam da budemo posve sigurni da smo stigli do cilja naših čežnji i da smo donijeli ispravnu odluku.

Od svjesne odluke za Isusa Krista nikada više nisam izašla iz tijela (kao u poglavlju 6.3), a nestali su i napadi depresije.

Na vlastito zgražanje kasnije sam u Bibliji pročitala da u vračanju djeluje nečisti duh i da je ono zbog toga Bogu odvratno. Budući da sam htjela slušati još samo Božjeg Duha, zamolila sam Boga za oprostjenje i u Isusovo ime odrekla se vračanja. Zatim sam izgubila tu takozvanu "sposobnost".

I sve druge okultne aktivnosti, kao što su čitanje tarot karata, obredno štovanje mjeseca i mnoge druge stvari, predala sam Isusu u

158 <http://www.puramaryam.de/lichtkoerperproz.html>.

molitvi. Više ništa nije trebalo stajati između njega i mene. Nakon što sam se predala Isusu, "slike događaja iz prošlih života" nikada se više nisu javile u meni.

Danas znam da su te priče iz nevidljivih svjetova dolazile po nadahnuću; bila sam otvorena za primanje kozmičkih poruka i unutarnjih slika. Usprkos tome, vjerovanja u reinkarnaciju konačno sam se uspjela riješiti tek nekoliko godina kasnije.

Sve smo više Martin i ja spoznavali da se svjesnim otvaranjem za kozmičke sile nismo upustili u kontakt s neosobnim raspoloživim "božanskim" silama, već u aktivnosti (energeia) duhovnog svijeta kojim vlada duh laži. On nam je obećavao da možemo biti kao Bog.

Već je u raju taj lažljiv duh indirektno kroz zmiju rekao: "Nemojte slušati Boga! Nemojte mu vjerovati! On ne govori istinu. Zapovijed da ne jedete sa stabla spoznaje dobra i zla dao vam je zato što ne želi da budete moćni kao on..."

Postalo mi je jasno: da sam na početku znala kakva se mračna sila krije iza takvih lažnih izjava, ne bih se upustila s njom. Utoliko me više potreslo kada sam otkrila koliko sam se udaljila od Boga, iako to nisam slutila niti htjela. Kako sam oholo gledala na one koji su mislili da u Bibliji nalaze istinu o Bogu, koji su vjerovali u ono što se dogodilo prije 2000 godina i koji su odbijali vjerovati da se cijelo čovječanstvo evolucijom razvija prema Bogu.

Tek sam kasnije s vremenom postala svjesna o kakvoj se zavodničkoj snazi radi. Gledajući unatrag mogu reći da sam spoznajom tih istina doživjela pravi šok.

U godinama koje su slijedile mislila sam da poznajem Božju moć i moć Isusa Krista i da vjerujem da mu pripada sva vlast na nebu i na zemlji, ali duboko u sebi još sam se uvijek bojala da bi me demonski svijet opet mogao nadmudriti pa čak i da bi mogao biti jači od Boga.

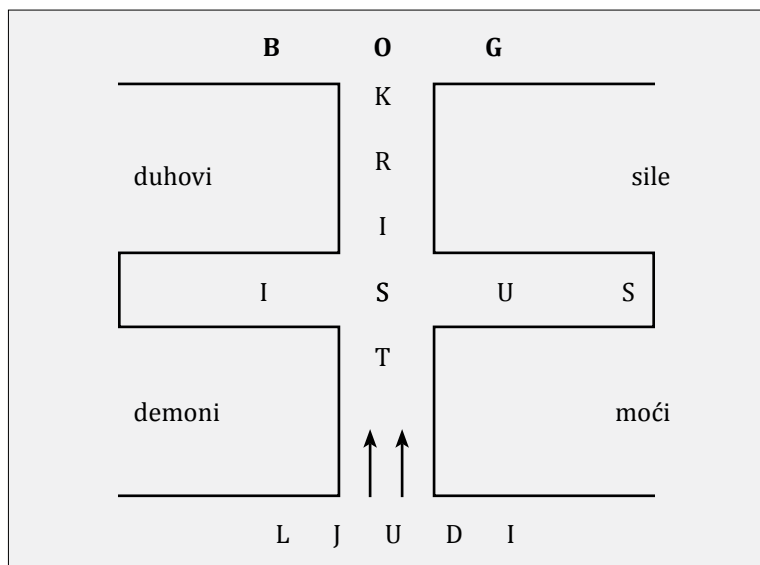
U ezoteriji sam vjerovala da je sve jedno i božansko. Zatim sam, uglavnom nesvjesno, Boga i Sotonu gledala kao dvije suprotstavljene ravnopravne sile ili dva boga.

*Sedam godina mi je trebalo da spoznam da je taj strah pogrešan. Rastom u vjeri u odnosu s Isusom Kristom moj je šok bio izliječen i u srcu sam mogla prihvatiti istinu da je Isus Krist GOSPODAR nad **svim** silama. Od tada sam slobodna od svojeg straha.*

Danas znam da Sotona može djelovati na moje misli (2. Korinćanima 11,3), tako da me, kao što sam spomenula, plaši te time veliča sebe. Ali može me i namamiti da veličam samu sebe, tako što npr. obećava: "Ako budeš imala dovoljno vjere, onda će o tebi ovisiti jesi li bolesna ili zdrava, siromašna ili bogata." Ili drugim riječima: "Možeš biti kao Bog!" No više nisam bespomoćno prepuštena tim mislima; sada mogu odabrati hoću li poslušati Sotonu ili Boga.

Sotona ima mnogo načina da nas navede na to da mu usputno služimo jer poznaje naše slabosti. Ali ja se pouzdajem u Isusovo obećanje da me nitko ne može oteti iz njegove ruke.

Moj je život dobio zdrav temelj. Kad imam problema, o njima razgovaram s Isusom Kristom. On je moj Bog, otac, prijatelj, savjetnik i moj otkupitelj.

12. SAŽETAK I BIBLIJSKA PROSUDBA

Iako se sve više ljudi priklanja djelotvornosti duhovnih kozmičkih sila, ljudi kroz bogoslužja, predavanja i knjige, pa čak i kroz angažirano svjedočenje pojedinih kršćana svoj život povjeravaju Isusu Kristu. Tako nam je nakon jednog predavanja prišla neka mlada žena rekavši: "I ja bih mogla napisati knjigu pod naslovom: *Skoro sam postala budist.*" Puna radosti ispričala nam je da je nedavno pronašla Isusa.

Usprkos tomu, udio takvih ljudi u našem zasićenom, tradicijom opterećenom zapadnjačkom lagodnom društvu razmjerno je malen.

Za razliku od toga, u Aziji, osobito u Kini, svakodnevno tisuće ljudi dolaze do kršćanske vjere iako ih zbog toga djelomično progone i bacaju u zatvore i logore. Čini se kao da sve veći dio kineskog naroda nakon stoljetnih taoističkih, budističkih i komunističkih utjecaja **otkriva stvarnost osobnog Boga**. Sigurno im je stvarnost života s tim Bogom daleko veličanstvenija od ljudske ugone.

Kao što smo pokušali pojasniti, u zemljama pod kršćanskim utjecajem tendencija je obrnuta, iako ljudi ne žele u prvom redu postati budisti ili ezoteričari, već misle da radi svojeg blagostanja u vjeru mogu integrirati dalekoistočne i šamanske metode.

Takvi mišljenje zastupa i isusovac i učitelj zena Niklaus Brantschen u svojoj knjizi *"Auf dem Weg des Zen. Als Christ Buddhist"* (Na putu zena. Kao kršćanin budist.; op. prev.)¹⁵⁹ Na jednoj konferenciji pod naslovom "Budizam i kršćanstvo" izjasnio se protiv Martinovog gledišta da se mora odlučiti za jedno ili drugo. Tajanstvenim je tonom rekao: "Zašto govorite u smislu 'ili-ili'? Ja tvrdim da moramo doći do 'i-i'."

"I-i...", govorio je i maser kojeg smo spomenuli na početku knjige koji je gledao preko ograde svoje crkve i u svojoj je praksi uspješno koristio dalekoistočne metode. On je bar bio svjestan da gleda "pre-

159 Niklaus Brantschen: *Auf dem Weg des Zen. Als Christ Buddhist*, Kösel: München 2002.

ko ograde”, tj. da je svoju primijenjenu metodu preuzeo iz drugih duhovnih tradicija.

Često ljudi uopće nisu svjesni drugačije duhovnosti. Duhovne ponude uspješno se prezentiraju kao gimnastika, čiste tehnike masaže ili blagi prijenos iscjeliteljskih energija.

Kroz čitanje ove knjige trebalo je postati jasno da mi ne zago-
varamo stav “i-i” niti miješanje religija. Najvažniji razlog za odbaci-
vanje takvog stava su različiti **duhovni ciljevi** i negiranje osobnog
Boga Stvoritelja i Spasitelja u ezoteriji i budizmu.

Pokušali smo pokazati da se *dalekoistočne metode* ne mogu kori-
stiti u vlastite svrhe bez njihove duhovne pozadine. Takve su ponu-
de uvijek cjelovite. Kao što smo objasnili u poglavlju 5.5, usmjerene
su na jedinstvo ili stapanje s kozmosom. Stoga one predstavljaju dio
i metodu puta koji vodi prema duhovnom cilju koji je u njima zadan.
To konkretno znači da i tamo gdje mislimo da možemo isključiti
duhovno, to ipak potajice djeluje na nas.

Ali cilj *pokreta Novog doba* i ezoterije nije samo duhovne pri-
rode. On, kao što smo već spomenuli, treba dovesti do preobrazbe
cijelog planeta u raj. Čovjek i priroda bi se tada trebali nalaziti u sta-
nju savršenstva. U tom stanju ne bi trebalo biti različitih religija, niti
klasni, rasni ili spolni razlika. Svi bi ljudi trebali biti svjesni vla-
stitog božanstva pa bi imali isti izvor ili (duhovni) temelj. Drugim
riječima: **jedan od temelja Novog doba mora biti jedna svjetska
religija.**

Upravo u tu svrhu uvode se mistični postupci i metode liječenja
iz različitih religija i starih kultova, koji dobivaju sve veći utjecaj.

Globalni ciljevi - raj na zemlji sa “savršenim” i “božanskim” lju-
dima koji su povezani jednom svjetskom religijom - ne mogu se
provesti bez **jedne svjetske vlade**. Za to je naravno potrebna **je-
dinstvena svjetska valuta!** Nju bi pak najlakše bilo uvesti tijekom
opće gospodarske krize.

Ne treba previdjeti da su te težnje kroz razne odbore već daleko
odmakle, primjerice u EU i globalizaciji. Zapadna Europa od 2009.
po prvi put od pada Rimskog carstva opet ima predsjednika. Dana

19. studenog 2009. taj je predsjednik, Herman Van Rompuy, na svojoj prvoj konferenciji za tisak u Bruxellesu rekao:

“Živimo u posebno teškim vremenima. Financijska kriza i njezne dramatične posljedice na zaposlenost i kućanstva, klimatska kriza koja prijete našim životima - vrijeme je straha, nesigurnosti i nedostatka povjerenja. Ali te probleme možemo prevladati zajedničkim naporima u i među našim zemljama. Godina 2009. je prva godina globalne vlasti s ustanovljenjem G20 usred financijske krize. Klimatska konferencija u Kopenhagenu još je jedan korak u smjeru **globalnog upravljanja našim planetom...**”

Engleske novine “*Telegraph*” 3. travnja 2009. izvijestile su da G20 svijet dovodi korak bliže **globalnoj valuti**. Podržava ih globalna centralna banka koja stvara monetarnu politiku za cijelo čovječanstvo. Krize zemalja ovog svijeta uzete su kao povod za guranje dugo planiranih ciljeva ostvarivanja globalne vlade i globalne valute.

Već spomenuti ezoteričar, psiholog i pisac Robert Betz u jednom od svojih prospekata pod naslovom: *‘Iz krize u novo doba ljubavi’* piše: “Samo mali broj ljudi shvaća kako su dramatični i temeljni prevrati pred kojima se nalazi čovječanstvo u svim područjima života. Onoga tko o tome zna malo ili ništa, ovi zaokreti straše... Ali tko se informira... može spoznati veličanstvenu ljepotu i oslobođenje koji stoje iza krize čovječanstva.”¹⁶⁰ Misli se na transformaciju čovječanstva i zemlje.

Da bi postigli preobrazbu u savršenstvo čovječanstva i planete ljudskim naporima, ezoteričari se koriste duhovnim silama. (I Betz je u kontaktu s nevidljivim svijetom te iz njega dobiva informacije o takozvanim procesima preokreta.)

Duhovne sile mogu postati djelotvorne tek kada im se je čovjek spreman otvoriti. Zato se, s jedne strane, kao što naviješta Capra,

160 Robert Betz: *Live-Vorträge & Tagesseminare*, siječanj do travanj 2010.

budi zanimanje za kontakt s nevidljivim svijetom kozmosa, što se u međuvremenu razvilo u konkretnu ponudu za pomoć. S druge strane, šire se ideje da je čovjek nositelj božanskog potencijala.

Seminari na temu *medija* i vježbanja joge čovjeku ne trebaju samo prenijeti osjećaj božanstva, već i, svjesno ili nesvjesno, stvoriti otvorenost za primanje kozmičkih sila. Ideja božanskog potencijala čak se brine i za to da ljudi sve više prihvaćaju magične ideje pa se u skladu s time i otvaraju za *duha Novog doba*.

Taj *duh* traži ulaze kroz koje može djelovati. Postavio si je cilj da cijelo čovječanstvo vidljivim djelovanjem stavi pod svoju vlast koja je protivna Bogu. Prema Bibliji, taj je duh Sotona. Kršćani nisu isključeni iz ciljne skupine. Kako bi ih mogao koristiti za svoje planove i navesti da budu neposlušni Bogu, svoju taktiku nije promijenio od raja.

Kao što sam spomenuo, zmija (Sotona) nije nijekala postojanje Boga, već je u pitanje postavila njegovu riječ i prvom je čovjeku ukazala na mogućnost "vlastitih božanskih sila".

Na sličan način Sotona danas djeluje i među kršćanima. On zna da je Isus Bog i da niti jedan nanovo rođeni kršćanin ne bi zanijskao njegovo božanstvo. Zato on ne kaže: "Isus ne može ništa." Ne, on ih mami riječima iz Biblije (Ivan 14,12), izvlači ih iz konteksta i tumači tako da kažu: "Vi možete biti veći (učinkovitiji) od Isusa."¹⁶¹ Ili: "Vi u sebi imate Kristovu snagu pa i sami možete biti Krist."

On pojačava legitimnu želju za intimnim odnosom s Isusom nudeći više duhovnih iskustava, znakova i čudesa. On objašnjava da živimo u posebnom vremenu (*u Novom dobu ili u Tisućgodišnjem kraljevstvu koje je već započelo*) te ljude zavodi da se uzdignu iznad Boga i Isusa Krista.

Često čujemo da kršćani misle da lažljivi duh i njegova vojska ne mogu značajno utjecati na njih. Pozivaju se na to da su primili

161 *The Wycliff Bible Commentary*, Moody: Chicago 1977., str. 1105. "Veća djela: ne treba ih ograničavati na znakove koje je Isus činio dok je bio čovjek. Djela ne mogu biti veća po kvaliteti, ali mogu biti veća po opsegu."

Svetog Duha i misle da su zbog toga imuni na njihova šaputanja i djelovanja. Ali apostol Pavao nas ne upozorava uzalud na to da kršćaninova borba nije protiv tijela i krvi, već protiv nevidljivih kozmičkih vladara.¹⁶²

On im jasno objašnjava opasnost od zavođenja u *mislima* koje će biti *odvracene od jednostavnosti i čistoće u Kristu*, slično kao što se to dogodilo Evi kroz zmiju (2. Korinćanima 11,3).

Više smo puta naglasili da su vrijednosti *Novog doba* usmjerene na *vidljivu učinkovitost*. Ali upravo ta želja za učinkovitošću nave-la je na pad nekadašnjeg visokog anđela svjetla Lucifera. Njegova ljepota i sjaj trebaju nas namamiti da mu se počnemo klanjati. On nije odustao od svoje težnje za moći i učinkovitošću. Sjaj umjesto mudrosti, učinkovitost umjesto istine i dan-danas dio su njegovog programa.

Đavao je otac laži i želi da svatko vjeruje u laž. On stoji iza učinkovite sile zablude koja se spominje u 2. Solunjanima 2,11 ili je možda čak identičan s tom "*energeiom*". On rado daje nadnaravnu silu zbog koje će ljudi sjajiti.

Ali taj lažni sjaj nije lako raskrinkati upravo zato što se njegovo djelovanje u mnogim slučajevima pokazuje dobrim.

U razgovoru nakon predavanja često i kod kršćana doživljavamo određenu oholost u pogledu djelovanja nevidljivog svijeta. Oni misle da će se kozmičke sile pokoriti čovjekovoj volji pa govore: "Ako ne vjerujem u duhovnu pozadinu, ništa se neće dogoditi." Neki misle da pri tome moraju samo moliti pa bez dvojbi mogu sudjelovati u svemu. No molitva nije magična izreka s automatskim djelovanjem, a još je manje ona koja bi Boga obvezivala na djelovanje.

162 Usp. Efežanima 6,12: "Naša borba nije protiv krvi i tijela, nego protiv Poglavarstava, protiv Vlasti, protiv Vrhovnika ovog mračnog svijeta: protiv zlih duhova."

Sotona se nadao da će Isusa olakim nabacivanjem Božjih obećanja navesti na otpadništvo. Pošto ga je doveo na najviše mjesto u Hramu, tražio je od njega da se baci; mogao se osloniti na Božje obećanje koje mu obećava da će ga njegovi anđeli čuvati i nositi na rukama. Ali Isus mu je odgovorio: “Ne kušaj Gospodina Boga svojega” (Luka 4,9-12).

Biblija, osim o činjenici da grijehom kaljamo svoje tijelo, govori i o mogućnosti **kaljanja duha** (2. Korinćanima 7,1).

Čovjekov duh može se okaljati već i primjenom duhovnih metoda izlječenja budući da one, kao što smo već spomenuli, mogu utjecati na tijelo, dušu i duh. Treba promijeniti duh ili svijest. Opet trebaju postati svjesni snage svojeg “božanskog izvora”. Iz njega će čovjek dobiti sposobnost da izliječi sam sebe i da za sebe upravlja vidljivim i nevidljivim svijetom. Sve to zvuči vrlo primamljivo. Ali što ako će na taj način jednog dana *jedna* osoba upravljati čitavim čovječanstvom?

Čak i ako kršćani ne preuzmu ezoteričke i dalekoistočne ideje, njihov duh može biti “okaljan” ili pod utjecajem često ponavlanog držanja tijela kao što je pozdrav suncu u jogi. Prema učenju joge, vježbanje s ispravnim držanjem tijela i ispravnim redoslijedom do vodi do otvaranja duha (vidi poglavlje 6.1). To naglašava i već citirana izjava: “... svaka *asana* (držanje tijela) stvara određeno stanje duha... kako bi tražitelja dovela bliže Višem ja.”¹⁶³

Posljedice okaljanog duha kod kršćanina mogu se očitovati zanemarivanjem čitanja Biblije i molitve, nedostatkom radosti u štovanju i nepriznavanjem Isusovog imena.

U svojim smo izvještajima govorili o ogromnom utjecaju duhovnih metoda. One ne mijenjaju samo kršćansko poimanje Boga, svijeta i čovjeka, već i otvaraju vrata paranormalnim iskustvima, sebičnom samoostvarenju, seksualnim zastranjivanjima te psihičkim problemima kao što su depresije, agresije i strahovi.

163 Hunt: *Yoga*, str. 21.

Naša glavna želja za ovu knjigu je, draga čitateljice i dragi čitatelju, da pronađete i održite jasan i nerazvodnjen odnos s Isusom Kristom. Osobito u vrijeme koje je u Bibliji najavljeno kao *posljednja vremena*. Prema proročkim izjavama, u ovom razdoblju doći će do velikog otpada od Boga.

U časopisu *“The Atlantic”* pisalo je da Bog voli globalizaciju zato što će tada cijeli svijet biti pod njegovom vlašću. Ali Biblija svjedoči da će se tu raditi samo o bogu ovoga svijeta (2. Korinćanima 4,4), Sotoni. On će jednog dana svijet dovesti pod vlast jedne osobe koja će nastupati u njegovoj snazi.

Ne želimo vas toliko zaplašiti da dalekoistočne i ezoteričke postupke odbacite iz čistog straha od duhovnih ili duševnih opasnosti. Puno prije vam želimo da se iz ljubavi prema biblijskom Bogu odreknete tih duhovnih postupaka te da očuvate ili dobijete nepodijeljeno srce prema njemu!

Nadalje, želimo veću budnost tako da sve više ljudi spozna da pozitivno djelovanje (*energeia*) još uvijek nije kriterij za tvrdnju da se radi o Božjem djelovanju. Vježbe i ponude izlječenja svakako treba ispitati u svjetlu njihovih duhovnih pozadina i sile koja se iza njih krije (*exousia*)¹⁶⁴ kao i prema Božjoj riječi. To znači da treba postavljati sljedeća pitanja:

- Kojem duhovnom cilju zapravo vodi izvor te metode? K osobnom Bogu ili k sjedinjenju s kozmičkim silama? Možda čak i k spoznaji tajnog “božanskog” znanja u meni?
- Širi li se u meni misao o tome da sam na višoj razini vjere ili svijesti u odnosu na druge ljude?
- Jesam li spreman koristiti magične metode za duhovno “uzdizanje” ili za sjedinjenje s Bogom?
- Je li Isus Krist (još uvijek) središte mogeg života ili su mi više na srcu osobno blagostanje, vlastita iskustva i vlastita učinkovitost?

164 Ovlast (*exousia*) se odnosi na višu silu iz kojeg sila izvire i koja značajno utječe na konačni cilj.

Molite poput Davida:

“Pronikni me svega, Bože, srce mi upoznaj,
iskušaj me i upoznaj misli moje:
pogledaj, ne idem li putem pogubnim
i povedi me putem vječnim!”

Psalam 139,23-24

Novo doba - doba Vodenjaka - ezoteričari nazivaju razdobljem ljubavi i zadovoljenja duhovne žeđi. Ali Isus kaže: “Tko pije od vode koju ću mu ja dati, sigurno neće nikad ožednjati. Štoviše, voda koju ću mu dati postat će u njemu izvorom one vode što struji mu život vječni” (Ivan 4,14).

Zato je želja našeg srca da ljudi prihvate i prepoznaju Isusovu ponudu, oprostjenje svoje krivnje i pomirenje s Ocem te da se više ne moraju stavljati pod utjecaj drugih *duhovnih sila*.

Kada smo i sami tražili osobni odnos s Isusom Kristom, dosta nam je pomogla sljedeća molitva. Možda je želite moliti i vi (možete i svojim riječima):

Gospodine Isuse Kriste, hvala ti što si na križu riješio problem moje odvojenosti od Boga. Trebam te i želim živjeti s tobom. Oprosti mi što do sada nisam tražio tvoju volju, već sam živio prema vlastitom nahođenju. Oprosti mi što sam se povezao s kozmičkim silama, što sam iz njih crpio snagu i što sam griješio.

Predajem ti svoj život i prihvaćam te kao svojeg Gospodina i Spasitelja.

U tvoje ime prekidam kontakt sa svim moćima, silama, duhovima i anđeoskim bićima u kozmosu i odričem se njihovih metoda. Molim te da me ispuniš svojim Svetim Duhom.

Amen.

ZA DODATNE INFORMACIJE POGLEDAJTE:

www.gateway-ev.de

<http://www.gateway-ev.de/>

LITERATURA

- Ingrid Auer: "Engel", "Engel begleiten durch Schwangerschaft und Geburt", reklamni letak za primalje.
- William Barclay: *Auslegung des Neuen Testaments*, Aussaat: Wuppertal.
- Isabeella Beumer: Prospekt "Hinter die Dinge schauen. Die Faszination mentaler Korrespondenz, Psychometrie, Psychoskopie".
- Isabeella Beumer: Prospekt "Die perfekte Intuition. Knackpunkt in Beruf, Gesundheit und Lebensglück", Neue Seminare 2006., www.mental-consulting.de.
- B. A. Bohnke: *Esoterik*, Gondrom: Bindlach 1996.
- Niklaus Brantschen: *Auf dem Weg des Zen. Als Christ Buddhist*, Kösel: München 2002.
- F. F. Bruce: *Word Biblical Commentary*, svezak 45, Word Books: Waco, Texas, 1982.
- Fritjof Capra: *Das Tao der Physik. Die Konvergenz von westlicher Wissenschaft und östlicher Philosophie*, Droemer Knauer: München 1997.; Original: *The Tao of Physics* (1977.).
- Fritjof Capra, David Steindl-Rast: *Wendezeit im Christentum. Perspektiven für eine aufgeklärte Theologie*, Scherz: München 1991.
- Lothar Coenen (Hrsg): *Theologisches Begriffslexikon zum Neuen Testament, neubearbeitete Ausgabe*, svezak 2, I-Z, R. Brockhaus: Wuppertal 2000.
- Dalai Lama: *Der Weg zum Glück. Sinn im Leben finden*, Herder: Freiburg.
- Marilyn Ferguson: *Die sanfte Verschwörung. Persönliche und gesellschaftliche Transformation im Zeitalter des Wassermanns*, Knauer Verlag: München 1985.
- Prof. dr. Reinhard Franke: "Visualisierung. Hilfe durch innere Bilder?", Logos Verlag, serija "Aufklärung", svezak 38, 1999.
- Arnold Fruchtenbaum: *Handbuch der biblischen Prophetie*, Schulte & Gerth: Aßlar 1991.
- "Gesamtverzeichnis 2006", Vorschau des Allegría-Verlags.
- Goldmann-Lexikon, svezak 17, BLI, Bertelsmann Lexikographisches Institut: Gütersloh 1998.
- Colin Goldner: *Psycho*, Pattloch: Augsburg 1997.
- Douglas Groothuis: *Revealing the New Age Jesus, Challenges to Orthodox Views of Christ*, Intervarsity: Downers Grove 1990.
- Anselm Grün: *50 Engel für das Jahr. Ein Inspirationsbuch*, Herder: Freiburg 2006.
- Anselm Grün: *Erlösung*, Kreuz-Verlag: Stuttgart 2004.
- Helmut Hark: *Mit den Engeln gehen. Die Botschaft unserer spirituellen Begleiter*, Weltbild GmbH: Augsburg 1993.
- Dave Hunt: *Yoga. Harmlose Gesundheitsübung oder esoterische Religion?*, CLKV: Steffisburg 2009.
- Willigis Jäger: *Wiederkehr der Mystik*, Herder: Freiburg im Breisgau 2004.
- Roger Jahnke: *The Healing Promise of Qi. Creating Extraordinary Wellness Through Qi gong and Tai Chi*, Tata McGraw-Hill Publishing: New Delhi 2002.
- Gerhard Kittel: *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, THWNT, Kohlhammer: Stuttgart.
- Michael Kotsch: "Chinesische Medizin I", serija "Aufklärung" iz A. R. F., svezak 42, Lichtzeichen: Lage 2000.
- Michael Kotsch: "Chinesische Medizin II", serija "Aufklärung" iz A. R. F. svezak 43, Lichtzeichen: Lage 2000.

- Horst Krohne: *Prospekt für Abendseminar "Die Heilkraft liegt in Dir. GEISTHEILUNG"*, lipanj 2004., www.schule-der-geistheilung.de.
- Gerda i Rüdiger Maschwitz: *Neue Mandalas. Aus der Mitte wachsen, Anregungen für Kinder, Jugendliche und Erwachsene*, Kösel: München 1998.
- Josh McDowell, Bob Hostetler: *Glaube ohne Werte. Jugend am Abgrund*, CLV: Bielefeld 1997.
- Fritz Rienecker (Hrsg.): *Lexikon zur Bibel*, R. Brockhaus: Wuppertal, 2. posebno izdanje 1991.
- Martin Schmeisser (Hrsg.): *In der Mitte leben. Der Mandala-Weg*, Verlag am Eschbach: Eschbach 1997.
- XII. Tai Situpa: *Den schlafenden Buddha erwecken*, Sequoyah-Verlag, Edition Mandarava: Gutenstein 2007.
- Frauke Teegen: *Ganzheitliche Gesundheit. Der sanfte Umgang mit uns selbst*, Rowohlt: Reinbek bei Hamburg 1983.
- Eckhart Tolle: *Een nieuwe Aarde. De uitdaging van deze tijd* ("Nova zemlja. Izazov našeg vremena").
- Ed. Viswanathan: *Am I Hindu? The Hinduist Primer*, 18. izdanje, Rupa & Co.: New Delhi 2004.
- Ken Wilber: *Halbzeit der Evolution*, Fischer: Frankfurt 1996.
- Sascha Wuillemet, Andrea-Anna Cavelius: *Natur-Mandalas malen*, Pattloch: Augsburg 1999.
- The Wycliff Bible Commentary*, Moody: Chicago 1977.

